

ASIA **Kymenlaakson maakuntakaavan, maaseutu ja luonto, vahvistaminen**

VAHVISTETTAVAKSI SAATETTU PÄÄTÖS

Kymenlaakson liiton maakuntavaltuuston päätös 8.6.2009.

KAAVAN SISÄLTÖ

Kymenlaakson maakuntakaava, maaseutu ja luonto, on laadittu vaihemaakuntakaavana, joka käsittää Kymenlaakson maakunnan taajamien ulkopuoliset alueet. Maakuntakaavassa on esitetty lisäksi muutoksia 28.5.2008 ja 18.1.2010 vahvistettuun taajamia ja niiden ympäristöjä koskevaan maakuntakaavaan.

Kymenlaakson maakuntakaavalla, maaseutu ja luonto, on tarkoitus kumota alueella voimassa oleva seutukaava, joka on vahvistettu 19.6.2001, niiden alueiden osalta, joihin vaihemaakuntakaava kohdistuu.

LAUSUNNOT

Puolustusministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö ovat antaneet maakuntakaavasta lausunnon. **Työ- ja elinkeinoministeriöllä** ei ole ollut huomautettavaa kaavasta. Lisäksi oikeusministeriölle, sisäasiainministeriölle ja valtiovarainministeriölle on varattu tilaisuus lausunnon antamiseen. Kaavasta on antanut lausuntonsa myös Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Puolustusministeriön lausunnossa todetaan, että suunnittelualueella on monia puolustushallinnon alueita, joiden toiminta- ja kehittämisedellytykset ovat maanpuolustuksen kannalta välttämättömiä. Puolustushallinnon alueet on huomioitu maakuntakaavassa, eikä kaavan vahvistamiselle nähdä estettä.

Puolustushallintoa koskevat puolustusvoimien alueet on merkitty kaavaan pääosin merkinnällä EP, jota koskeva suunnittelumääräys käsittelee vain Virolahden Harjun oppimiskeskuksen aluetta. Suunnittelumääräykseen ei tältä osin ole huomauttamista. Muiden kaavaan sisältyvien EP -alueiden osalta puolustusministeriö pitää tärkeänä, että niitä kehitetään selkeästi puolustusvoimien erityisalueina.

Kaavassa EP1 -merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien alueet, joilla sijaitsee Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita. Aluevaraus koskee yhtä aluetta, joka on jäänyt kaavakarttaan merkitsemättä. Puolustusvoimien käytössä olevia alueita sisällytettiin Natura 2000

-verkostoon ottaen huomioon alueella oleva puolustusvoimien toiminta ja sen kehittämistarpeet. Lähtökohtana valtioneuvoston hyväksymässä Suomen Natura 2000 -verkostossa on, että verkostoon sisältyvillä sotilasalueilla suojele ei rajoita puolustusvoimien toimintaa ja sen kehittämistä. Myös EY komissio on hyväksynyt Suomen Natura 2000 -ehdotuksen. Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että maakuntakaavalla ei muuteta Suomen Natura 2000 -verkoston vaikutuksia puolustusvoimien toimintaan.

Maakuntakaavassa on EP/s -merkinnällä rajattu pääosa Karjalan prikaatin valmiusyhtymän alueesta ja siihen kuuluvasta valtakunnallisesti tärkeästä Pahkajärven ampuma- ja harjoitusalueesta. Myös suuri osa Utin sotilasalueesta on EP/s -merkinnällä. Kaavaselostuksessa todetaan, että /s -alueilla rakennus- ja kulttuurihistorialliset kohteet ovat joko lukuisat tai niin lähellä toisiaan, että niiden esittäminen erillisillä kohdemerkinnöillä on maakuntakaavan mittakaavassa mahdotonta. Puolustusministeriö esittää, että jatkosuunnittelussa /s -kaavamerkinnän vaikutukset selvitetään tarkemmin. On tärkeätä, että kaavamerkintä ei vaikeuta alueella tapahtuvaa puolustusvoimien toimintaa ja sen kehittämistä.

Puolustushallinto pitää tuulivoiman kehittämistä myönteisenä asiana ja siihen on varauduttu myös Kymenlaakson maakuntakaavassa. Tuulivoimaloiden kehittämisessä on kiinnitetty huomiota myös maanpuolustuksellisiin vaikutuksiin. Valtion tekninen tutkimuslaitos, Energiateollisuus ry ja Suomen Tuulivoimayhdistys ovat käynnistämässä tutkimuksen, jossa selvitetään tuulivoimaloiden vaikutuksia puolustusvoimien valvontajärjestelmien toimintaan. Puolustusvoimat osallistuu asiantuntijana tutkimukseen. Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että tuulivoimaan liittyvässä jatkosuunnittelussa huomioidaan myös puolustusvoimien valvontajärjestelmät ja turvataan niiden toimintaedellytykset. Jatkosuunnittelussa tulee valtion alueiden osalta ottaa huomioon myös omistajahaltijoiden, Metsähallitus ja Senaatti-kiinteistöt, näkemykset.

Puolustushallinnossa on valmisteilla saariston käyttöä koskeva kokonaisselvitys, joka valmistuttuaan esitetään otettavaksi huomioon maakuntakaavoituksen jatkosuunnittelussa.

Muilta osin puolustusministeriön lausunnossa viitataan Pääesikunnalta pyydettyyn lausuntoon ja esitetään myös siinä esitettyjen huomautusten ja ehdotusten huomioon ottamista. Siltä osin kuin esitettyjä huomautuksia ei voitaisi sisällyttää vahvistettavaan kaavaan, puolustusministeriö esittää niiden sisällyttämistä maakuntakaavoituksen jatkosuunnittelun ohjaukseen.

Pääesikunnan lausunnossa todetaan puolustusvoimien tavoitteena olevan, että kaikille ampuma- ja harjoitusalueille on määritelty melualueet, jotka on merkitty maakunta- ja muihin kaavoihin. Vahvistettavana olevaan Kymenlaakson maakuntakaavaan on merkitty ampuma- ja harjoitusalueiden melualueiden rajaukset asianmukaisesti niiltä osin kuin meluselviytykset tämän mahdollistavat.

Pääesikunta kiinnittää huomiota melualueita koskevan kaavamerkinnän kuvaukseen, jossa todetaan, että melualueen sisällä melutaso ylittää L_{den} 55 dB. Merkinnässä tulisi lukea L_{den} 55 dB tai L_{Aeq} 55 dB, koska ampuma-alueilla melun kuvaamiseen ei käytetä lentoasemien toimintaan soveltuvaa L_{den} -tunnuslukua.

Pääesikunta toteaa, ettei puolustusvoimien lausunnoissa esitettyjä näkemyksiä ole riittäväällä tavalla huomioitu kaavan valmistelussa, eikä maakuntakaavaa ole kaikilta osin valmisteltu ampumaratatyöryhmän mietinnön (YM 38/2006) suositusten mukaisesti.

Merkinnän EP suunnittelumääräys käsittelee vain Virolahden Harjun oppimiskeskuksen aluetta. EP -alueen suunnittelumääräyksessä tulisi todeta, että aluetta kehitetään puolustusvoimien erityisalueena. Liikkuminen kyseenomaisilla alueilla on yleensä rajoitettua. Puolustusvoimien käytössä olevia alueita ei ole merkitty merkinnällä EAH, joka soveltuu selvästi merkintää EP paremmin ampuma- ja harjoitusalueille, ja jota ampumaratatyöryhmän mietinnössä suositellaan käytettäväksi. Näitä alueita ovat Pahkajärven, Vekaranjärven ja Selänpään alueet, Utin leirikentän alue, Haminan itäpuoliset Karijärven, Vallanjärven, Valkjärven ja Harjun alueet sekä saaristossa Kirkonmaa, Rankki, Vanhankylänmaa ja Mustamaa. Näillä alueilla suunnittelumääräyksessä tulisi mainita, että alueita kehitetään puolustusvoimien erityisalueena ja että alueilla liikkuminen on yleensä turvallisuus- ja muista syistä rajoitettua. Kirkonmaan ampumarataa ei ole merkitty kaavakarttaan.

EP1 -merkintä ei saa rajoittaa puolustusvoimien harjoitustoimintaa, sillä valmistelun lähtökohtana Natura 2000 -alueiden osalta on puolustustarpeiden ensisijaisuus. Nyt kaavaselostuksessa on todettu, että merkintä ei rajoita puolustusvoimien nykyistä tai tulevaa toimintaa, mutta suunnittelumääräyksen voidaan katsoa olevan ristiriidassa em. väittämän kanssa. Lisäksi on erikoista, että Selänpään Natura 2000 -kohde on merkitty erityisellä merkinnällä ja muut perinteisempään tapaan EP/s -merkinnällä.

Pääesikunta katsoo, etteivät edellä mainitut seikat muodosta ehdotonta estettä Kymenlaakson maakuntakaavan vahvistamiselle, mikäli kaava muutoin on vahvistettavissa, vaan näitä osin pyydetään Kymenlaakson liittoa ottamaan tämän ja aiemmin annetut lausunnot huomioon mahdollisimman pian laadittavassa seuraavassa vaihemaakuntakaavassa.

Pääesikunnan lausunnossa tuodaan esille, että Kymenlaakson taajamia ja niiden ympäristöjä koskevan maakuntakaavan osalta on puolustusvoimien näkökulmasta kehittämistarpeita. Muun muassa Kymin lentokentän harjoitusalue tulisi olla merkitty puolustusvoimien alueeksi ja tulevaisuudessa ainakin Haminan Lupinmäen ampumarata määritettävine melualueineen tulee viedä kaavakartalle.

Opetusministeriö on pyytänyt maakuntakaavasta Museoviraston lausunnon, jossa on kiinnitetty huomiota muutamiin kaavaselostuksen puutteisiin. Opetusministeriö katsoo, että kaavassa on kuitenkin riittävän hyvin huomioitu arkeologinen ja rakennettu kulttuuriperintö ja puoltaa kaavan vahvistamista.

Museovirasto pitää lausunnossaan hyvänä sitä, että muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamat kiinteät muinaisjäännökset on merkitty maakuntakaavakarttaan ja sisällytetty selostusosan kohdeluetteloon Museoviraston suosituksen mukaisesti. Tältä osin arkeologinen kulttuuriperintö on huomioitu kaavassa asianmukaisesti. Kymenlaaksossa tehtiin äskettäin ja osin juuri maakuntakaavaa ajatellen kattavat arkeologiset inventoinnit, joissa kartoitettiin maa-alueiden esihistorialliset sekä historiallisen ajan muinaisjäännökset. Näin varmistettiin maakuntakaavan muinaisjäännöksiä koskevien tietojen ajantasaisuus.

Kaavassa ei ole huomioitu korjauksia, joita Museovirasto kaavaehdotusta käsittelevässä lausunnossaan esitti arkeologista kulttuuriperintöä koskevaan selostusosaan. Selostuksen kohtaan "Esihistoriaan kuuluvat ympäristöt" on siten jäänyt virheellistä tietoa muinaisjäännöselvitysten vanhentuneisuudesta, vaikka 2000-luvulla tehdyt inventoinnit mainitaan toisaalla kaavaselostuksessa. Epätarkkuutta esiintyy myös muinaismuistokohteen kaavamerkinnän selityksessä, joka ei ole aivan Museoviraston antaman ohjeen mukainen, koska pistemäisellä kohdemerkinnällä on kaavassa osoitettu Museoviraston suosituksen mukaisesti paitsi valtakunnallisesti merkittävät kohteet myös muut muinaismuistolain rauhoittamat kiinteät muinaisjäännökset. Näistä puutteista huolimatta Museovirasto pitää maakuntakaavaa arkeologisen kulttuuriperinnön suojelun kannalta ratkaisultaan onnistuneena.

Vedenalainen kulttuuriperintö on otettu asianmukaisesti huomioon kahta asiaa lukuun ottamatta. Kaavan kohdeluettelo on edelleen vaillinainen, sillä Virolahden kunnan vedenalaiset muinaisjäännökset puuttuvat siitä kokonaan. Kaavaselostuksessa (sivut 51–52) "Muinaismuistoalue ja muinaismuistokohde" -kohtien ohjausvaikutukset ja toteutus kuuluisi ilmaista seuraavasti: Koska vedenalaisista muinaisjäännöksistä ei ole kattavaa tietoa, tulee veteen rakennettaessa tai merenpohjaa muutettaessa tehdä vedenpohjan inventointi. Koska tässä Kymenlaakson maakuntakaavassa vesialueisiin kohdistuvat paineet ovat vähäisiä, voidaan maakuntakaavaa pitää puutteista huolimatta vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun osalta riittävänä.

Rakennetun kulttuuriympäristön huomioon ottamisesta Kymenlaakson liitto on kuullut maakuntakaavan eri vaiheissa Museovirastoa ja Kymenlaakson museota. Rakennusperinnön maakunnalliset ominaispiirteet on maakuntakaavassa huomioitu, vaikka ympäristö- ja kohdevalikoima ei kaikilta osin olekaan kattava ja ajantasaisiin perusselvityksiin perustuva.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet sekä kaksi Unescon maailmanperintöluettelon kohdetta on otettu huomioon asianmukaisin kaavamerkinnöin ja -määräyksin. Maakuntakaava tukee näiden osalta valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista. Rakennetun kulttuuriympäristön suojeluarvot on turvattu Kymenlaakson maakuntakaavassa riittävän hyvin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n tarkoittamiin maakuntakaavan sisältövaatimuksiin nähden.

Maa- ja metsätalousministeriön lausunnossa todetaan, että ministeriön toimialan kannalta keskeiset kaavamerkinnät ja -määräykset liittyvät maa- ja metsätalousvaltaisiin alueisiin. Yleisellä tasolla kaava toteuttaa osin hyvällä tavalla metsätalouden sekä metsien muiden käyttömuotojen yhteensovittamista. Tämän tulisi näkyä myös jatkossa käytännön toiminnassa, kun kaava-alueeseen liittyviä päätöksiä toimeenpannaan.

Maa- ja metsätalousministeriön mukaan MY- alueiksi tulisi merkitä vain ne alueet, jotka ovat erityisen perusteltuja ympäristöarvojen kannalta. Maa- ja metsätalouden kannalta on tärkeää, ettei alueiden MY ja MU toteutuksessa rajoiteta tarpeettomasti maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä. Näiden kohteiden suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset, sillä alueiden käytön päätarkoitus on maa- ja metsätalous. Alueilla metsätalouden harjoittaminen tulee perustua metsälakiin. Tämä onkin todettu kaava-asiakirjoissa samoin kuin se, etteivät nämä merkinnät edellytä maisematyölupaa. Kaava-asiakirjoista ei löydy kaikilta osin yksityiskohtaisia perusteita sille mitä erityisiä intressejä alueet MY ja MU sisältävät.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeitä alueita on osoitettu osa-alueiden erityisominaisuuksia kuvaavalla merkinnällä. Tältä osin kaavassa on esitetty varsin laajoja alueita. Kyseinen merkintä on yleensä informatiivinen ja tässäkin yhteydessä olisi tullut tarkentaa merkinnän vaikutus maa- ja metsätalouteen. Sama heikkous koskee kaavan luo -merkintää. Kulttuuriympäristöt ja maisemat ovat syntyneet ja myös säilyvät erilaisten elinkeinojen harjoittamisella ja tämä toiminta tuottaa alueille arvostettua ajallista kerroksellisuutta jatkossakin. Merkinnällä ei saa vaikeuttaa nykyisten ja mahdollisten uusien elinkeinojen harjoittamista tai tuotantorakennusten tarkoituksenmukaista sijoittamista maaseutualueella.

Merkinnän arvokas geologinen muodostuma (ge) suunnitelmääräys velvoittaa pyytämään lausunnon maa-aineslupahakemuksista maakunnan liitolta. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, ettei maakuntakaavojen määräyksiin tulisi ottaa erityisiä lausuntopyyntövelvoitteita.

Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan kaavassa olisi tullut käsitellä enemmän maaseudun elinkeinojen monipuolisen kehittämisen näkökulmaa (MRL 28§ 3 momentti) sekä vaikutuksia käsittelevässä selvityksessä olisi voitu kuvata laajemmin kaavan yksityiskohtaisia vaikutuksia maa- ja metsätalouden elinkeinoihin sekä elinkeinotoimintaan yleensä.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että maakuntakaavassa on asianmukaisesti edellytetty tulvariskien huomioon ottamista maankäytön suunnittelussa ja rakentamisessa Kymijoen ja Kymenlaakson rannikon tulvaherkillä alueilla. Alueidenkäytön suunnittelussa uutta rakentamista ei pääsääntöisesti tule sijoittaa tulvavaara-alueille. Maakuntakaavan liitteinä olevat alustavat tulvavaarakartat sekä tulvadirektiivin soveltamisen myötä tarkentuvat tulvakartat ja tulvariskien hallintasuunnitelmat antavat kaavoittamisesta ja rakentamisen ohjaamisesta vastaaville viranomaisille työkaluja ehkäisemään tulviin liittyviä riskejä.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, ettei edellä kuvatuista näkökohdista ja puutteista huolimatta maakuntakaavan vahvistamiselle ei ole laillista estettä.

Liikenne- ja viestintäministeriö huomauttaa seuraavista muutostarpeista, joita hallinnonalan viranomaiset ovat jo eri vaiheissa tuoneet esille, mutta joita ei ole otettu huomioon.

Maakuntakaavassa on esitetty valtatie 6, 12 ja 15 merkinnällä "Kaksiajoratainen päätie tai -katu" (punaruskea). Tavoitteena on parantaa tiet nykyisellä paikallaan yksi- tai kaksiajorataisiksi valtateiksi, joissa ajosuunnat on erotettu keskikaiteella. Koska kyseessä ei ole uuden tien rakentaminen, olisi oikeampi merkintä "Merkittävästi parannettava tieosuus" (musta / punaruskea) tai kaavamerkintä määriteltävä tarkemmin: esim. merkinnällä osoitetaan päätiet ja -kadut, jotka ovat kaksiajorataisia tai joilla ajosuunnat on eroteltu toisistaan keskikaiteella. Maakuntakaavassa on osoitettu useita niin seutu- kuin yhdysteitäkin. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että maakuntakaavassa ei tule ottaa kantaa tien hallinnolliseen luokkaan ja katsoo, että yhdystiemerkintä tulee täydentää merkinnäksi: yhdystie tai katu. Valtatie 7 Loviisa-Kotka-Vaalimaa on moottoritie ja linjaus on esitetty suunnitelmien mukaisesti.

Maakuntakaavaehdotuksessa on radat ja ratavaraukset esitetty niin, että olemassa olevat radat ovat pääratoja ja ns. Heli-ratavarauksen osalta on Kotkasta länteen päin ohjeellinen katkoviivamerkintä ja Haminasta Luumäen suuntaan yhteystarvemerikintä. Merkintöihin liittyy Natura-alueiden huomioimista, joka voitaneen ratkaista tyydyttävästi yksityiskohtaisemmassa kaava- ja ratasuunnittelussa.

Heli-ratavarauksesta on esitetty myös Kouvolan suunnan vaihtoehto yhteystarvemerikinnällä. Lahti-Heinola-Mikkeli -ratavarauksesta on tehty selvitys ja julkaistu raportti "Liikenneennuste ja yhteiskuntataloudellinen kannattavuustarkastelu". Selvityksen perusteella ministeriö totesi kantanaan syksyllä 2008, että Helsinki-Pietari rautatieyhteytenä kehitetään ensisijaisesti nykyistä ratakäytävää Helsingistä Lahden kautta Luumäelle ja rajalle, mutta maakuntakaavoissa tulee varautua tulevaisuuden tarpeita varten uusiin ratakäytäviin Helsingistä Porvoon ja Kotkan kautta Luumäelle sekä Lahdesta Heinolan kautta Mikkeliin. Maakuntaliitot voivat halutessaan luopua muista varauksista.

Etelä-Savon maakuntakaavasta antamassaan lausunnossa liikenne- ja viestintäministeriö totesi seuraavaa: "Kaavan luonnosvaiheessa esitetty Lahti-Heinola-Mikkeli ratavarauks (ohjeellinen) on nyt poistettu kokonaan maakuntakaavasta. Kaavan perusteluissa todetaan, että "Nykyisessä suunnittelutilanteessa ei ole perusteita riittävän kokonaisvaltaisesti arvioida Helsinki-Pietari akselin ja koko maan rautatieliikenteen kehittämistarpeita ja niihin liittyviä

valintoja, ei myöskään Lahti-Mikkeli -oikoratavarauksen osalta. Eri vaihtoehdot on syytä pitää avoimena, kunnes selvitykset, suunnittelutilanne ja poliittinen päätöksenteko etenevät. On tarkoituksenmukaista, ettei Lahti-Mikkeli -oikoratavarausta käsitellä varauksena lainkaan tässä maakuntakaavassa. Tämä merkitsee sitä, että seutukaava jätetään Lahti-Mikkeli -oikoratavarauksen osalta voimaan. Oikoratavarausta käsitellään aikanaan erillisellä vaihemaakuntakaavalla. Liikenne- ja viestintäministeriö tulee ottamaan asiaan kantaa sen tullessa ajankohtaiseksi." Liikenne- ja viestintäministeriö tulee siis ottamaan kantaa myöhemmin vielä ratalinjauksen eri vaihtoehtoihin.

Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan maakuntakaavan laatiminen kahdessa vaiheessa siten, että ensin laaditaan vaihekaava, joka sisältää taajamat lähiympäristöineen ja toisessa vaiheessa maaseutualueet ja yhteysverkot ei ole tarkoituksenmukaista ainakaan liikenneverkollisten tarkastelujen kannalta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on välittänyt lausuntopyynnön Etelä-Suomen aluehallintovirastolle, joka on tuonut lausunnossaan esille seuraavaa.

Kaavassa on huomioitu Selänpään ja Utin Kuivalan alueen maakunnallisen vesihuollon kannalta tärkeät pohjaveden imeytysalueet. Kaavassa on osoitettu veden hankinnan kannalta arvokkaat pintavesialueet ja kaavaan on myös annettu suunnittelumääräys pohjaveden pilaantumisen ehkäisemiseksi. Kaavassa on annettu tulvavaaran ja tulvariskien huomioon ottamista koskeva suunnittelumääräys, joka koskee koko maakuntaa.

Kaava-alueella on yksi tuotantolaitos, jossa käsitellään vaarallisia kemikaaleja. Muut laitokset sijaitsevat taajama-alueilla. Kyseiselle laitokselle on osoitettu konsultointivyöhyke. Mahdollista pöly-, melu- ja vesistöhaittaa aiheuttavia turvetuotannon ja kiviaineksen ottoalueita ei ole sijoitettu suurimpien asutuskeskittymien eikä vesistöjen läheisyyteen.

Jätehuollolle tarvittavat alueet sijoittuvat pääosin taajama-alueille. Kaavassa on osoitettu aluevarauksia kahdelle teollisuuden kaatopaikalle. Kaavaan olisi hyvä merkitä myös mahdolliset suljetut kaatopaikat ja muut vastaavat rakentamiseen soveltumattomat kohteet.

Liikenne on merkittävimpiä meluhaitan aiheuttajia. Meluhaitan lisäksi liikenteestä aiheutuu myös muita ympäristöhaittoja, kuten hiukkas- ja pakokaasuhaittaa. Suurimmille liikenneväylille tulisi lisätä suunnittelumääräys, jossa niiden läheisyydessä velvoitettaisiin ottaamaan huomioon ympäristöhaitat, melutasojen ohjearvot ja riittävä meluntorjunta, eikä niiden läheisyyteen tulisi sallia uutta asutusta tai muuta vastaavaa toimintaa.

Liikenneväylien lisäksi maakuntakaavassa on osoitettu melualueita ampuma- ja moottoriurheilualueille sekä lentotoiminnan alueille. Melualueet on merkitty riittävän laajoiksi lukuun ottamatta Utin lentokentän melualueetta, jota tulisi laajentaa koskemaan myös lentokentän läheisyydessä olevia helikopterien harjoituslentoalueita. Maakuntakaavassa tulisi myös osoittaa toimenpiteitä alueidenkäyttötavoitteissa esitettyjen hiljaisten alueiden säilymisen turvaamiseksi.

Edellä olevin tarkennuksin Kymenlaakson maakuntakaava antaa hyvän lähtökohdan alueen tarkempaan suunnitteluun.

VALITUKSET

Valittajat

Maakuntavaltuuston päätöksestä ovat valittaneet:

- 1) Markus Gango
- 2) Hevosmäki Oy
- 3) Tuomas Hoikkala
- 4) Riitta Koso
- 5) Kotkan Energia Oy
- 6) Kotkan ympäristöseura ry
- 7) Kymenlaakson luonnonsuojelupiiri ry
- 8) Pekka Laine
- 9) Raul Lehto
- 10) Yhteisellä valituskirjelmällä Matti Leiniö, Heljä Leiniö, Heikki Tonteri, Juha Mikkola, Tauno Anttila, Mikko Anttila, Hannu Leino, Jari Toikka, Anne Ruohoniemi, Petri Ruohoniemi, Ella Rantala, Antti Ala-Krekola, Lyyli Ala-Krekola, Kari Villa, Tarja Villa, Matti Heinonen ja Picton Oy:n puolesta Matti Leiniö
- 11) Taina Marttinen ja Ossi Kaurio
- 12) Myllykosken Ampujat ry
- 13) Mogenpört ös byaförening – Munapirtin saaren kyläyhdistys rf
- 14) Aleksanteri Naski
- 15) Jorma Naski
- 16) Julius Naski
- 17) Marja Naski
- 18) Tarja Naski
- 19) Yhteisellä valituskirjelmällä Raimo Paajanen, Soila Paajanen, Pirita Paajanen ja Jonathan Kirby
- 20) Markku Stengård ja Eija Stengård
- 21) Sirkka Stengård
- 22) Johan Ståhl
- 23) Elli Suomalainen
- 24) Soini Suomalainen
- 25) Yhteisellä valituskirjelmällä Tuomo Tapola, Erkki Kunnas, Simo Sihvola, Markku Perätaalo, Seppo Poikala, Mikko Ahola, Lasse Lukkari, Antti Hasu ja Arja Luoma
- 26) Paul Ögård
- 27) Yhteisellä valituskirjelmällä Lauri Nakari, Helena Tarvainen, Heikki Nakari ja Jukka Nakari

Valitusten sisältö

1) Markus Gango

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueelle merkinnällä R 24 osoitetun loma- ja matkailualueen sekä kohdamerkinnällä osoitetun venesataman osalta.

Valittajan mukaan on yleisesti tiedossa, että Pyhtään kunta haluaisi myydä omistamansa Versön alueen matkailukeskusta varten, mistä johtuen kunta on hankkinut alueen omistukseensa.

Valituksessa on katsottu, ettei maakuntakaava täytä sille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetettuja vaatimuksia seuraavilta osin.

Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen; alueiden käytön ekologinen kestävyys: Kaavaselostuksen mukaan matkailualuevarauksen pinta-ala ja siihen liittyvän rantaviivan pituus mahdollistaa enintään 1000 - 1200 vuodepaikan sijoittamisen Munapirtin alueelle - eli molemmille R-alueille. Painopiste on kuitenkin pinta-ala huomioon ottaen ilmeisesti Versössä. Versö on arvokas geologinen muodostuma, koska se on osa merkittävää harjualuetta. Näin laajamittainen rakentaminen alueelle vaarantaa tai jopa uhkaa tuhota harjualueen sekä turmelee alueen ja koko Munapirtin kauniin maisemakuvan ja luonnon merkittävät kauneusarvot. Ranta-alueen lisäksi tulisi koko muukin Versön alue osoittaa retkeily- ja ulkoilualueeksi.

Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö: Versön alue on osa tärkeätä pohjavesialuetta. Laajamittainen rakentaminen voi vaarantaa vesivarojen kestävänsä säilymisen.

Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne: Kymenlaakson tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne edellyttää, että Versön alue jätetään rakentamatta.

Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt: Kaavaselostuksessa mainitusta suuresta vuodepaikkamäärästä seuraavavasta suuresta rakennusoikeudesta Munapirtissä seuraa se, että erityisesti Purolan kylän läpi johtavaan kapeaan tiehen kohdistuu suuri liikennesäätö. Kaavassa tätä ei ole huomioitu.

Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys: Versö on yksi harvoja alueita, ellei ainoa alue itäisen Suomenlahden äärellä, jossa toistasataa hehtaaria käsittävä yhtenäinen erityisen luonnonkaunis alue on säästynyt merkittävämmältä rakentamiselta. Päinvastoin kuin monelle ulkosaarelle, alueelle on mahdollista tieyhteyden takia tulla ilman omaa venettä, mikä tulee ottaa huomioon virkistykseen sopivien alueiden riittävyttä arvioitaessa.

Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset: Versön alueen rakentamatta jättäminen ei heikentäisi maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä vaan päinvastoin tukisi niitä mahdollistamalla retkeilyn ja virkistäytymisen kaikille.

2) Hevosmäki Oy

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Kouvolan Hevosmäen ja Lylysmäen alueelle merkinnällä VR 1347 osoitetun retkeily- ja ulkoilualueen osalta sekä alueen osoittamista maa- ja metsätalousalueeksi kaavamerkinnällä M tai MU. Retkeily- ja ulkoilualueen on katsottu vaikeuttavan elinkeinon harjoittamista alueella seuraavin perustein.

Alueella sijaitsevan 3,5 hehtaarin laajuisen ampumarata-alueen omistava valittaja ja Kouvolan kaupunki pitävät virkistysaluemerkintää tarpeettomana, joten merkintä VR tulee poistaa ja korvata kaavamerkinnällä MU. Myös Anjalankosken kaupunki katsoi aiemmin, että virkistysaluevaraus on tarpeeton. Anjalankosken kaupunki piti kaupungin ja maanomistajien kesken ulkoilua ja retkeilyä varten tehtyjä ulkoilureittisopimuksia riittävinä. Valittaja maanomistajana ja rata-aluetta vuokrannut Myllykosken Ampumaseura ry yhdessä sopien ovat antaneet latu- ja kuntoliikuntapolun pohjalle tilaa ampumaradan pistooliradan sivusta rataa kaventaen, jotta kuntoilijat pääsevät hyvin kulkemaan ja hiihtämään radan sivusta ja siten yhteistoiminnassa rakentaneet latu- ja liikuntareittejä kyseiselle alueelle.

Hevosmäen ja Lylysmäen alue on pääasiassa metsätalousmaata ja Hevosmäella sijaitsee valittajan omistuksessa oleva ampumamaja, toiminnassa oleva ampumarata, jossa ammutaan 25, 50 ja 100 metrin matkoilta pienoiskivääri-, pistooli- ja hirvikivääricaliiperin aseilla, joten melu saattaa hetkittäin ylittää 55 dBA:n raja rata-alueen rajoilla. Jokamiehen oikeudet kuitenkin mahdollistavat liikkumisen alueella.

Retkeily- ja ulkoilualueen merkintä rajoittaa huomattavasti alueen käyttöä ja kehittämistä tulevaisuudessa sekä aiheuttaa taloudellisia menetyksiä maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukaisesta rakentamisrajoituksesta johtuen. Kaavamerkinnän vahvistamisella on katsottu vahingoitettavan maanomistajien ja Kouvolan kaupungin tavoitteita hoitaa ulkoilun virkistuksen tarpeita yhteistoimin.

3) Tuomas Hoikkala

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Kouvolan Honkalamminsuolle merkinnällä S 2149 osoitetun suojelualueen osalta. Suojelumerkinnän on katsottu rajoittavan alueen käyttöä taloudelliseen tuotantokäyttöön, kuten energiantuotantoon. Valituksessa on katsottu, että alueella tulee olla mahdollisuus energiantuotantoon seuraavien esitetyin perustein.

Valittaja omistaa alueella kaksi turpeenottoa varten hankittua kiinteistöä, joiden pinta-ala on yhteensä noin 120 hehtaaria, josta Honkalamminsuon osuus on noin 40 hehtaaria.

Honkalamminsuon alue on merkittävä turvevaroiltaan niin turpeen määrän ja laadun kuin käytettävyydenkin suhteen. Alueen turvevaroista on tehty selvitys, jonka mukaan Honkalamminsuo soveltuu hyvin turpeennostokäyttöön alueellisesti ja turvevaroiltaan. Alueen sijainti on turpeennostoon sopiva ja lähialueilla on jo nyt runsaasti muuta maa-ainesten ottoa. Honkalamminsuon luoteispuolella on Vapon turvetuotantoalue Vehkaojansuo, ja välittömästi lounaispuolella Destian soranotto- ja murskausalue. Honkalamminsuo sijaitsee siis aktiivisessa käytössä olevien alueiden välissä. Koska asutusta alueella ei ole, eikä häiriötä turpeennostosta siten aiheudu ulkopuolisille, ja Honkalamminsuolle on jo metsäautotie, on Honkalamminsuu erittäin sopiva elinkeinotoiminnalle. Energiahuolto Itä-Suomen alueella perustuu suureksi osaksi turpeen käyttöön, joten turpeen saannilla lähialueilta on myös huoltovarmuuden kannalta tärkeä merkitys. Honkalamminsuon läheisyydessä sijaitsee myös Inkeröisten moottorirata. Suoalueella sijaitseva kalasääksen pesäalue on rauhoitettu varaamalla riittävä suoja-alue pesän ympärille.

Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen lausunnon mukaan Honkalamminsuu ei kuulu mihinkään voimassa olevaan suojeluohjelmaan tai Natura 2000 -verkostoon, eikä seutukaavassa alueella ole suojeluvaramuksia. Alue on seutukaavassa merkitty metsätalousmaaksi. Lausunnon mukaan Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksella ei ole velvollisuutta ostaa/lunastaa aluetta luonnonsuojelutarkoituksiin. Kun Honkalamminsuon lähialueilla on jo toimintaa, joka peruuttamattomasti muuttaa alueen luonnontilaa, ei koko alueen ennallistaminen ole mahdollista. Voidaan myös todeta, että suhteellisen lähellä sijaitsevan laajan Kajasuon, jonka suojeluarvo on luontoselvityksen mukaan merkittävästi Honkalamminsuota suurempi, S-status on syntynyt maakuntavaltuustossa äärimmäisen tiukan äänestyksen jälkeen.

Valituksessa viitataan liitteenä olevaan lausuntoon, jossa on tuotu esille taustatietoja alueesta, laadituista selvityksistä, maakuntakaavan ja alueella voimassa olevan seutukaavan sisällöstä, turvetuotannon lupamenettelyistä sekä ympäristölainsäädännöstä turvetuotantoon ja suojeluun liittyen. Lausunnon mukaan alueella ei ole todettu maakuntakaavaa varten laadituissa selvityksissä sellaisia suojeluarvoja, joiden perusteella suojelumerkintä olisi

perusteltu. Suojelumerkintä perustuu riittämättömiin selvityksiin, eikä se ole maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n ja 28 §:n periaatteiden mukainen. Alueen turvetuotanto takaisi paremmin ympäristön ja talouden kannalta kestävän teknisen huollon järjestelyt, maan- ainesvarojen kestävän käytön ja takaisi maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteilla ja maakuntakaavalla ei voi estää yksityisessä omistuksessa olevia alueita, joilla ei ole oleellisia ympäristö- tai luontoarvoja, turvetuotantoon tai muuhun taloudelliseen maankäyttöön. Honkalamminsuon ei liity Lamminsuon ja Kajasuon muodostamaan kokonaisuuteen, jolla on suojeluarvoja oleellisemmin. Honkalamminsuon turvetuotantoalue korvaisi nykyisten turvetuotantoalueiden poistumaa. Turveurakoitsijoiden ja turvetta energiana hyödyntävien laitosten näkökulmasta turvetuotannon jatkuvuuden turvaaminen on taloudellisesti tärkeää. Alueen ympäristössä on vastaavaa toimintaa. Alueen lähistöllä ei ole toiminnasta häiriintyviä toimintoja kuten asumista, virkistys- tai matkailukäyttöä tai merkittäviä luontoarvoja.

Edellä esitetyn perusteella valittaja vaatii Honkalamminsuon S-merkinnän poistamista, koska merkintä hankaloittaisi merkittävästi suon käytön tavoitteiden toteuttamista. Turpeenotto toiminnan tavoitteena on luoda taloudelliset toimintaedellytykset perustettavalle yleishyödylliselle kulttuurisäätiölle, jonka tarkoituksena on suomalaisen kuvataiteen, laulu- ja musiikkitaiteen sekä taiteilijaresidenssitoiminnan edistäminen ja tukeminen.

4) Riitta Koso

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueelle suunnitellun rakennushankkeen osalta. Valituksessa on katsottu mittavan rakennushankkeen vaikuttavan haitallisesti alueen arvoon ja luonnonrauhaan. Valituksessa on tuotu esille alueen harjun ja merenrantamaiseman arvot. Valituksessa on viitattu maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:iin, jossa todetaan, että kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen.

5) Kotkan Energia Oy

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Långön saaren sekä Verssönpohjan aluevarausten VR ja MU osalta. Maakuntakaavaan on maankäyttö- ja rakennuslain 31 § 6 momentin perusteella tehtävä seuraavat vähäiset muutokset.

1) Maakuntakaavaan Pyhtään kunnan Långön saarelle tehty VR-varaus tulee muuttaa valittajan omistaman saaren länsiosan osalta joko varaukseksi EN (energiahuollon alue) tai osaluomerkinäksi tv (tuulivoimaloiden alue). Vastaavasti tulee Verssönpohjan tuulivoimatuotannon tukialueeksi suunniteltu alue varata merkinnällä EN tai tv.

2) Jollei edellä mainittuja varausmuutoksia kuitenkaan tehdä, tulee aluevarauksiin VR ja MU liittyviä maakuntakaavan suunnittelumääräyksiä muuttaa siten, että pääasiallisen käyttötarkoituksen ohella alueelle on mahdollista sijoittaa tuulivoimatuotantoa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen toimenpidelupaharkinnan asettamisessa puitteissa.

Jos ympäristöministeriö ei kuitenkaan katso voivansa tehdä kyseisiä muutoksia mainitun lainkohdan nojalla, tulee Kymenlaakson liittoa vahvistamatta jättämisen yhteydessä ohjata ottamaan huomioon tulevan kaavoituksen yhteydessä alueen tuulivoimatuotantoon soveltuvuus.

Valittaja perustelee vaatimuksiaan seuraavasti.

1 Vaadittujen muutosten vähäisyys

Valittajan käsityksen mukaan vaaditut muutokset ovat siinä mielessä vähäisiä, mitä maankäyttö- ja rakennuslain 31 § 6 momentissa tarkoitetaan, minkä johdosta ympäristöministeriö saattaa tehdä vaaditut muutokset kyseisessä lainkohdassa määrätyin lisäedellytyksin. Alue, josta tässä valituksessa on kyse, muodostaa erittäin pienen osan vaihekaava-alueen kokonaisuudesta.

2 Maakuntakaavaan sisällytetyt tuulivoimavaraukset

Maakuntakaava sisältää viisi aluevarausta, joiden osalta on tv -katkoviivarajauksin osoitettu kyseisen alueen soveltuvuus tuulivoiman tuotantoon. Kyseessä ovat ominaisuusmerkinät, joiden pohjalta maakuntakaavan ohjausvaikutus johtanee kuntakaavoituksessa (yleiskaavat ja asemakaavat) varsinaisiin kohdealuevarauksiin.

Maakuntakaavassa tuulivoiman tuotantoon soveliaiksi alueiksi on katsottu Rankin matalikon tuulivoima-alue (Kotka), Munapirtin tuulivoima-alue (Pyhtää), Siikasaaren tuulivoima-alue (Hamina, entinen Vironlahti), Harvajanniemen tuulivoima-alue (Hamina, entinen Vironlahti) sekä Munapirtti-Hinkapyölin tuulivoima-alue (Pyhtää). Tuulivoiman tuotantoon soveltuviksi katsottujen alueiden yhteenlaskettu pinta-ala on 628 hehtaaria, mutta vain Rankin aluetta voidaan kokonsa puolesta (440 ha) pitää varsinaisen tuulivoimapuiston tilan tarvetta vastaavana. Muut kohteet ovat pinta-alaltaan 29 - 58 hehtaaria. Kohteet sijaitsevat mannerrannikolla yhtä saarikohdetta lukuun ottamatta.

Tuulivoiman tuotantoon soveltuvat alueet on valittu maakuntakaavoituksen yhteydessä tehtyjen selvitysten, joista tärkein on tehty vuonna 2005 (Tuulivoiman tuotantoon soveltuvien maa- ja merialueiden kartoitus Itä-Uudenmaan ja Kymenlaakson rannikkoalueilla), perusteella.

3 Kaavoittajan vastine

Valittajan kaavoituksen yhteydessä esittämät muistutukset eivät ole johtaneet muutoksiin maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa. Muutosvaatimukset ovat olleet olennaisessa suhteessa samat kuin tässä valituksessa. Kaavoittajan vastineissa todetaan muun ohella, että maakuntakaavoituksen valmistelun yhteydessä ja ohjausryhmän mukaan Långö ja Verssönpohja eivät sovellu tuulivoiman tuotantoon. Myös seudulliset tavoitteet, kuten virkistysalueiden tarve tulee ottaa huomioon ja Långöllä on (tässä suhteessa) erityisluonne eikä korvaavaa aluetta ole osoittaa maakunnasta. Vastineen mukaan merkitystä on myös sillä, että Långö oli osoitettu virkistystarkoituksiin jo 19.6.2001 vahvistetussa seutukaavassa.

Kaavoittajan vastineissaan esittämät päätelmät ovat valittajan käsityksen mukaan sillä tavoin virheellisiä tai asiaan vaikuttamattomia, ettei muutosvaatimusta olisi tullut hylätä esiin tuoduilla perusteilla. Valittaja on vastineisiin tyytymätön siinäkin suhteessa, ettei yhtien kaavamuistutuksessa esitettyihin perusteltuihin kantoihin ole kaikin olennaisin osin vastattu ja toisaalta on käsitelty verrattain perusteellisesti maanomistajien tasapuolisen kohtelun periaatetta lupa- ja korvausnäkökulmasta, vaikka muistutuksissa on selvästi viitattu maakuntakaavan sisältövaatimuksiin.

4 Oikeudellinen arviointi

4.1 Tuulivoimatuotannolle varattujen alueiden riittävyys

Kaavoittajan vastineessaan viittaamien virkistysalueiden suhteen on todettava, että pelkään varsinaisia retkeily- ja ulkoilualueita on osoitettu 3158 hehtaaria, minkä lisäksi osittain virkistyskäyttöön tarkoitettuja aluevarauksia on tuhansia hehtaareja. Maakuntakaavan suunnittelualueen koko huomioon ottaen voidaan jokseenkin kiistatta päätyä siihen, että virkistysaluevarauksia on riittävästi, jollei suorastaan runsaasti. Kaavoittajan vastineessaan esittämä huoli niiden riittävydestä on siten liioiteltu.

Kuten edellä on todettu, kaavaehdotuksessa tuulivoimatuotantoon on osoitettu alueita yhteensä 628 hehtaaria. Tätä puolestaan ei millään mittapuulla voida pitää riittävänä määränä, vaikka virkistysaluevarauksia ei tietenkään tule asettaa vastakkain tuulivoimatuotantovarausten kanssa määrällisessä mielessä.

Kaavaluonnosvaiheen muistutuksessa kuvaillaan Suomea koskevia ja sitovia säädöksiä, jotka asettavat voimassa olevat ilmasto- ja energiatavoitteet. Maakuntakaavan sisältövaatimuksia on tulkittava tässä säädösympäristössä. Esimerkiksi Euroopan neuvoston päätös Kioton pöytäkirjan hyväksymisestä (2002/358/EY) asettaa sitovat raja-arvot kasvihuonepäästöille. Tavoitteisiin ei ole mahdollista päästä muutoin kuin fossiilisten energialähteiden käytön vähentämisellä ja uusiutuvien energialähteiden, kuten tuulivoiman, käytön lisäämisellä, koska ei ole realistista ajatella, että energian kokonaiskulutus voisi radikaalisti vähentyä.

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita on tämän vaihemaakuntakaavoituksen vireillä ollessa muutettu siten, että maakuntakaavoitushankkeiden yhteydessä tulee selvittää myös sisämaan soveliaat tuulivoiman tuotantoalueet. Muutos heijastelee säädösympäristössä tapahtunutta muutosta, jossa tuulivoimatuotannon lisäämistarve, yhdessä muun uusiutuvan energiatuotannon kanssa, jatkuvasti enenevässä määrin korostuu. Nyt käsillä olevaan kaavahankkeeseen alueidenkäyttötavoitteiden muutos ei kuitenkaan suoranaisesti vaikuta siirtymäsäännöksistä johtuen. Maakuntakaavaan otettuja niukkoja tuulivoimavarauksia ei kuitenkaan voida oikeuttaa sillä, että joskus myöhemmin kenties tuulivoimatuotantoon voidaan osoittaa lisäalueita sisämaasta, mihin kaavoittaja onkin vastineessaan vedonnut. Koska sisämaa-alueita ei ole tullut ottaa huomioon, täytyy maakuntakaavan täyttää laissa asetetut sisältövaatimukset tuulivoimatuotantovarausten määrän suhteen osoittamalla riittävästi alueita rannikolta ja saarista.

Myös kaavaluonnosvaiheen muistutuksen aikana vasta luonnoksena olemassa ollut valtioneuvoston tiedonanto kolmannelta kansallisesta ilmasto- ja energiastrategiasta on sittemmin, 6.11.2008, annettu eduskunnalle. Tuulivoimatuotannon osalta valtioneuvosto toteaa, että tuulivoiman asennettua kokonaistehoa tulisi nostaa nykyisestä tasosta noin 120 MW vuodessa noin 2000 MW:iin vuoteen 2020 mennessä (s. 39 - 40). Tähänastiseen kehitykseen suhteutettuna tuulivoiman lisärakentamistarve on erittäin huomattava.

Edellä lausutun perusteella valittajan käsitys on, että Kymenlaakson liitto ei maakuntavaltuuston hyväksymässä kaavassa ota sitä vastuuta uusiutuvien energialähteiden, erityisesti tuulivoiman, käytön lisäämisestä, joka maakuntavaltuustolle maakuntakaavoittajana kuuluu. Samasta syystä kaavaesitys ei täytä tuulivoiman mitoitusperusteen osalta maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisia sisältövaatimuksia eikä niissä viitattua valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden asettamaa velvoitetta osoittaa tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvat alueet maakuntakaavassa.

4.2 Tuulivoimatuotannolle varattujen alueiden soveltuvuus käyttötarkoitukseensa

Poikkeaminen kohdassa 3.1 tarkoitetusta tuulivoiman osoittamistarpeesta voitaisiin oikeuttaa sillä että tuulivoimatuotantoon soveliaita alueita ei olisi osoittaa suunnittelualueen olosuhteista johtuen. Maakuntakaavan kohdevalinnat tuulivoimavarausten suhteen perustuvat kaavoittajan vastineen mukaan ohjausryhmän tulkintaan vuoden 2005 kartoituksen tuloksista. Kartoitus on koskenut alun perin 33 aluetta, joista on esikarsinnan perusteella jätetty tutkimatta 18 aluetta. Esikarsinnan tarkemmat perusteet eivät ilmene kartoituksesta. Lähemmän tarkastelun kohteeksi jääneestä 15 alueesta selvityksen laatijat ja ohjausryhmä ovat vielä hylänneet viisi kohdetta, lähinnä kaupallisen kannattamattomuuden perusteella. Kotkan Tammio ei olisi muutoinkaan tullut hyväksytyksi. Jäljelle jääneet 10 aluetta on siten luokiteltu eräänlaiseen paremmuusjärjestykseen kartoituksessa sovellettuja kriteereitä noudattaen. Valintakriteeristöä voidaan muutoin pitää varsin onnistuneena, mutta kaupallisten näkökohtien olisi tuulivoiman kyseessä ollen tullut painottua vähemmän.

Jää täysin epäselväksi, minkä vuoksi ohjausryhmä ja sittemmin maakuntahallitus sekä maakuntavaltuusto ovat tulkinneet kartoitusta siten, että vain viisi kohdetta on hyväksytty maakuntakaavaan. Kartoituksesta ei saa tukea näin ankaralle tulkinnalle. Ottaen huomioon kohdassa 3.1 kuvatun tuulivoiman osoittamistarpeen ja mitoitusperusteen, vähintään kaikki kartoituksessa 10 parhaan joukkoon valikoituneet kohteet olisi tullut osoittaa tuulivoimantuotantoon.

4.3 Långön - Verssönpohjan soveltuvuus tuulivoimantuotantoon

Vaihemaakuntakaavavalmistelun keskeisen selvityksen eli vuoden 2005 kartoituksen mukaan Långö soveltuu hyvin tuulivoimantuotantoon (s. 68 - 71) ja se onkin merkitty 10 parhaan kohteen luetteloon. Kohteen heikkouksina nähdään ennen muuta vuoden 2001 seutukaavan mukainen virkistysaluevaraus, eräiden luontoarvojen mahdollinen häiriintyminen sekä kaupalliset näkökohdat (huoltokustannukset).

Maankäyttö- ja rakennuslain 210 § 1 momentin mukaan seutukaavat ovat voimassa rakennuslain mukaisin oikeusvaikutuksin kunnes ne on korvattu maakuntakaavalla tai kumottu. Seutukaavalle ei kumotun tai voimassaolevan rakennuslainsäädännön perusteella kuulu mitään muuta ohjausvaikutusta tulevan maakuntakaavan sisältöön. Maakuntakaavoitukseen tulee siis ryhtyä, jollei nyt täysin puhtaalta pöydältä, niin ainakin korostuneesti tulevia maankäyttötarpeita ajatellen, menneisyyttä heijastavien seutukaavavarausten sitä estämättä.

Kyseessä olevat luontoarvot ovat pienialaisia ja tuulivoimantuotantoon tarvittavat rakenteet on mahdollista sijoittaa luontoarvoja häiritsemättä, mikä on yksityiskohtaisella kaavalla ja toimenpidelupaharkinnalla järjestettävissä.

Myös kaavoittajan vastineessa kuvatun verrattain tiiviin yhdyskuntarakenteen vaikutuksen suhteen pätee sama kuin luontoarvojen suhteen. Tuulivoimatuotanto vaatii siinä määrin suppeita maa-alueita, että laitosten sijoitusratkaisut ovat kuntakaavoituksen ja lupaharkinnan keinoin sovittavissa muihin maankäyttötarpeisiin. Tuulivoiman hyödyntämisen lisääminen ei ylipäätään ole mahdollista suuressa osassa Etelä-Suomea, jos lähtökohdaksi otetaan virheellisesti se, että tuulivoimalaitokset voidaan sijoittaa vain asumattomille alueille, vieläpä niin, ettei alueilla saisi olla mitään erityisiä luontoarvoja.

Kaupalliset näkökohdat tuulivoimatuotannon taloudellisesta kannattavuudesta kuuluvat toiminnanharjoittajan liiketoimintariskin piiriin eikä niille tule ainakaan huoltokustannuksista puhuttaessa antaa painoa maakuntakaavan sisältökysymyksissä. Långön kohde on maankäytön suunnittelujärjestelmän kannalta olosuhteiltaan hyvin tuulivoimantuotantoon

sopiva eikä eri aikoina vaihtelevia taloudellisia näkökohtia, kuten sähkön hintakehitystä, edes voida ottaa huomioon ajallisen suunnitteluperspektiiviin pituuden johdosta.

Maakuntakaavassa on myös jäänyt huomiotta mahdollisuus eri kaavan mukaisten käyttötarkoitusten ja luontoarvojen yhteensovittamiseen. Tältä osin viitataan muistutusvaiheessa kaavoittajalle toimitettuun, valittajan toimeksiannosta laadittuun ja nimenomaan kyseessä olevaa kohdetta koskevaan selvitykseen tuulivoiman tuotannon yhdistämisestä alueiden virkistyskäyttöön ja arvokkaihin kallioalueisiin.

5 Johtopäätös

Vaihemaakuntakaava ei täytä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetettuja sisältövaatimuksia, koska tuulivoimantuotantoon on osoitettu selvästi liian vähän alueita, mitä puutetta ei voida oikeuttaa sillä etteikö olosuhteidensa puolesta soveliaita alueita olisi maakuntakaava-alueella.

Långön - Verssönpohjan alue soveltuu luonnonolosuhteiltaan ja ympäristöltään verrattain pienimuotoiseen tuulivoimantuotantoon erinomaisesti, minkä johdosta se on luettava valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa tarkoitettussa mielessä tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuviin alueisiin ja siten se tulee maakuntakaavassa osoittaa kyseiseen tarkoitukseen. Koska näin ei ole menetelty, tulee maakuntakaava jättää tältä osin vahvistamatta ja virhe tulee korjata.

6) Kotkan ympäristöseura ry

Vesiliikenteen yhteystarve

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Kuusankoskelta Suomenlahdelle osoitetun vesiliikenteen yhteystarvemerkinnän osalta. Valittaja perustelee vaatimustaan seuraavasti.

Merkintä tarkoittaa Kymijoen kanavoinnin vireillä pitämistä ja vaikuttaa merkityn alueen maankäytön suunnitteluun. Huolimatta merkinnän heikkoudesta ja yleisestä luonteesta, se estää merkityn alueen kehittämistä rajaten sen kanavoinnin kohdealueeksi.

Kymijoen pohjasedimenteissä on runsaasti dioksiineja ja furaaneja. Näitä tutkinut ja analysoinut KYPPO -hanke on todennut ongelmayhdisteiden suuren määrän ja samalla niiden olevan pääsääntöisesti dioksiineista ja furaaneista vapaan pohjasedimentin peitossa. KYPPO -hanke suosittelee dioksiinien ja furaanien jättämistä niitä peittävien sedimenttikerrosten alle. Kanavointi ruoppauksineen aiheuttaisi määrältään ainutkertaisen dioksiini/furaani -kulkeuman Itämereen, mikä olisi mm. Valtioiden rajat ylittävän ympäristövaikutusten arviointia koskevan yleissopimuksen (EEC:n YVA - sopimus, Espoon sopimus) näkökulmasta ongelmallista. Ainostaan Kuusaanniemi - Keltti -jokiosuudella on mahdollisesti perusteltua poistaa dioksiini/furaani -sedimentit kohdista, joissa on todettavissa niiden siirtymää joen virtaamaan. Kymijoen kanavan laivaliikenteen potkurivirrat aiheuttaisivat lisäksi huomattavan pohjasedimenttien irtoamisen Kymijoen virtaamaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö on selvittänyt Kymijoki-Mäntyharju kanavaparin sekä Kymijoen ja Mäntyharjun erikseen kanavoinnin liikennetaloudelliset edellytykset ja ympäristövaikutuksia mm. päästöjen osalta. Selvitys (1998) osoitti, ettei Kymijoen tai Kymijoki-Mäntyharju kanavaparin rakentamiselle ole edellytyksiä.

Kotkan kaupungilla on yksiselitteisen kielteinen kanta Kymijoen kanavoinnin suhteen. Kanta sisältää Kymijoen virtaaman säilyttämisen ennallaan sitä vähentämättä.

Vahvistaessaan 28.5.2008 edellisen Kymenlaakson maakuntakaavan vaiheen taajamat ja niiden ympäristöt, ympäristöministeriö poisti vesiliikenteen yhteystarvemerkin. Ympäristöministeriö poisti perustellusti ensimmäisen kerran kesäkuussa 2001 voimassa olevasta seutukaavasta kanavavarauksen.

Raideliikenteen yhteystarve

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta raideliikenteen yhteystarpeen osalta, joka alkaa Itä-Uudenmaan rajalta ja päättyy edellisen maakuntakaavavaiheessa "taajamat ja niiden ympäristöt" osoitetun Kouvolan kaupunkitaajaman rajalle. Valittaja perustelee vaatimustaan seuraavasti.

Merkintä liitettiin varsin viime vaiheessa ilman asianmukaista valmistelua kaavaan maakuntahallituksen kokouksessa joulukuussa 2008.

Kyseinen raideliikenteen yhteystarve on irrallinen merkintä, joka ei jatku mihinkään merkinnän kummassakaan päässä. Itä-Uudenmaan liiton maakuntakaavatyössä ei ole osoitettu merkinnälle yhteyttä, joka liittäisi sen pääkaupunkiseudulta suoraan itään Itä-Uudenmaan liiton ja Kymenlaakson liiton maakuntakaavatyössä huomioituun rannikonmyötäisesti kulkevaan "Päärata, ohjeellinen" -merkintään. Edellisessä Kymenlaakson maakuntakaavassa "taajamat ja niiden ympäristöt" ei nyt käsittelyssä olevaa "Raideliikenteen yhteystarve" -merkintää ollut lainkaan.

Merkintää ei tue liikenne- ja viestintäministeriön suorittama laaja arvio pääkaupunkiseudulta itään suuntautuvien ratavaihtoehtojen välillä. Liikenneministeriö suhtautui myönteisimmin Porvoon, Kotkan ja Haminan kautta Luumäelle suuntautuvaan vaihtoehtoon.

Pyhtään Verssonkankaan loma- ja matkailualue

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Verssonkankaan eli Versön alueelle merkinnällä R 24 osoitetun loma- ja matkailualueen osalta tai aluevarauksen rajaamista oleellisesti. Lisäksi valituksessa on vaadittu muuttamaan kaavaratkaisua siten, että merkinnällä VR osoitettu retkeily- ja ulkoilualue laajennettaisiin edellä mainitulle loma- ja matkailualueelle. Valittaja perustelee vaatimuksiaan seuraavasti.

Merkinnällä R osoitettu alue sijaitsee arvokkaalla yhtenäisellä mereen laskeutuvalla harjualueella, jotka ovat Kymenlaaksossa pitkälti rakentaminen ja maanoton myötä hävinneet. Harjualue onkin osoitettu maakuntakaavassa arvokkaaksi harjualueeksi.

Raskas matkailupalvelujen rakentaminen osoitetaan pääosin alueelle, joka on varustettu merkinnällä, joka edellyttää, että alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ei saa aiheuttaa kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista tai huomattavia tai laajalle alueelle ulottuvia vahingollisia ominaisuuksia luontosuhteissa. Merkintä R ja toisaalta merkintä "Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma" eivät ole tässä tapauksessa yhteen sovitettavissa.

Mikäli Munapirtin alueelle syntyisi maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävä matkailupalvelun alue, tulisi sen rakentamisen ja myöhemmän toiminnan aikana mm. ongelmaiseksi Purolan kylän läpi kulkeva tie, jonka voimakkaasti lisääntyvä käyttö uhkaisi Purolan kylän maakuntakaavaan merkittyjä suojeluarvoja.

Munapirtin laajaa R -merkintää ei ranta-alueen VR -merkintä riitä tasapainottamaan.

7) Kymenlaakson luonnonsuojelupiiri ry

Valituksessa on katsottu, että maakuntavaltuuston päätös supistaa Kajasuon suojelualuetta vaarantaa uhanalaisten eliöiden elinmahdollisuuksia ja viheryhteyden toteutumista, jotka olivat perusteina suojelualuetta esitettäessä. Suojelu tulisi laajentaa suokompleksin muihinkin osiin ja turvata siten Kymenlaakson merkittävimpiin suoalueisiin kuuluvan Kajasuon arvot ja merkitys viheryhteydelle maakunnassa. Poiketen monista muista suokomplekseista Kajasuo ei ole rahkoittunut niin pitkälle, että se ilmenisi eliöstössä. Suon keskeläkin on minerotrofisia osia, joissa on sekä sammal- että putkilokasvilajistossa edustavaa eteläisten kermikeitaiden lajistoa. Suojelurajausta alun perin tehtäessä direktiivin IV (a) lajeista on perhosten osalta tiedot Kymenlaakson liitossa ja kesän aikana on hankittu lisätietoja myös sudenkorennoista valittajan toimesta.

8) Pekka Laine

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueelle merkinnällä R 24 osoitetun loma- ja matkailualueen ja venesataman sekä Pyhtään saariston Heinäsaaren ja Långön saarille merkinnällä VR 1371 osoitettujen retkeily- ja ulkoilualueiden osalta lukuun ottamatta Pyhtään kunnan omistamaa aluetta seuraavin perustein.

Pyhtään kunnan omistama luonnonkaunis Versön alue on Pyhtään ainoa vapaa ranta-alue, joka tulisi säilyttää luonto- ja virkistysalueena. Alue liittyy Pyhtään saariston rauhoitettuihin luontoalueisiin, Viirin saariin. Alueen läheisyydessä on rakennusmaaksi sopivaa aluetta, jossa jo nyt sijaitsee Mäntyniemen motelli. Tämä alue voisi tyydyttää saaren rakennustarpeen. Luonnonkaunis Versö säilyisi retkeilykohteena ja näin tukisi mahdollista matkailua. Saaristoa/Munapirtin saarta ei pidä kaavoittaa asuinalueiksi. Kunnallisten palveluiden tarjoaminen ja rakentaminen tulee erittäin kalliiksi yhteiskunnalle ja samalla pilataan saariston luonto. 2378 henkilöä on allekirjoittanut muistutuksen kaavaehdotuksesta.

Kaavassa osoitettu virkistysalue on pieni, eikä ratkaisu ole toimiva käytännössä.

9) Raul Lehto

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueelle merkinnällä R 24 osoitetun loma- ja matkailualueen ja venesataman sekä Pyhtään Heinäsaaren ja Långön saarille merkinnällä VR 1371 osoitettujen retkeily- ja ulkoilualueiden osalta lukuun ottamatta Pyhtään kunnan omistamaa aluetta seuraavin perustein.

Pyhtään kunnan omistuksessa, helposti saavutettavissa oleva Versö, on omiaan tyydyttämään yleisen virkistysalueen tarpeen muutoinkin kuin vain rannan osalta (helppopääsyiset marja- ja sienimetsät). 2378 henkilöä on allekirjoittanut muistutuksen kaavaehdotuksesta. Asia on esitelty myös maakuntavaltuustolle, joka ei välittänyt asianomaisten henkilöiden vetoamuksesta. Hanke on kohtuuttoman kallis kunnalle, koska kunta joutuisi kustantamaan

kevyen liikenteen väylän tai uuden tien alueelle sekä vesi- ja viemäriverkoston. Alue on ykkösluokan pohjavesi- ja harjualueita.

Yksityisten maita ei voi ilman päteviä perusteluja kaavoittaa yleisiksi virkistysalueiksi, mikä mahdollistaa pakkolunastuksen. Kunnan ainoiksi laajoiksi virkistysalueiksi ei voi merkitä kaukana saaristossa olevia alueita.

10) Matti Leiniö asiakumppaneineen

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Kouvolan Junkkarinvuoren alueelle merkinnällä VR 1348 osoitetun retkeily- ja ulkoilun alueen osalta tai osoitamaan alue maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta.

Valittaja asiakumppaneineen omistaa Anjalankosken Junkkarinvuoren alueella maata, joka on merkitty Kymenlaakson maakuntakaavaehdotuksessa VR -merkinnällä eli retkeily- ja ulkoilun alueeksi. Alue on kaavassa osoitettu yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun ja se on maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävä. Kaavamääräykseen liittyy MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Esitetyn VR-merkinnällä varustetun alueen pinta-ala on noin 100 ha. Alueesta noin 35 ha kuuluu Natura 2000-alueeseen, jossa suojelu on tarkoitus toteuttaa maa-aineslailla.

Alueen yksityiskohtainen suunnittelu on tarkoitus toteuttaa kunnan toimesta laadittavalla kaavalla. Kaavan ohjausvaikutukset antavat kunnalle varsin suuren vaihteluvälin toteuttaa maakuntakaavaa. Anjalankoskella on vastaavan kaavamerkinnän omaava alue toteutettu yksityisin sopimuksin kunnan ja maanomistajien kesken. Tällöin VR-merkintä rakentamisrajoituksineen on maanomistajan kannalta liian rajoittava ja itse toteutuksen kannalta turha vaatimus.

Valittajat katsovat, että Junkkarinvuori on vain paikallisessa ulkoilukäytössä ja ulkoilukäyttö voidaan turvata maanomistajien kannalta lievemmälläkin kaavamerkinnällä kuin VR, joten kaavamerkintää esitetään muutettavaksi MU-merkinnäksi.

Valittajat toteavat saaneensa tietää kaavamerkinnästä vasta ehdotusvaiheen esittelytilaisuudessa Anjalankoskella. Näin merkittävästä omaisuuden käytön rajoituksesta ja yleiseen käyttöön ottamisesta olisi tullut lähestyä henkilökohtaisesti jo kaavan luonnosvaiheessa, jolloin olisi ollut mahdollisuus lausua mielipide asiasta.

11) Taina Marttinen ja Ossi Kaurio

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueelle merkinnällä R 24 osoitetun loma- ja matkailun alueen ja venesataman sekä Pyhtään Heinäsaaren ja Långön saarille merkinnällä VR 1371 osoitettujen retkeily- ja ulkoilun alueiden osalta lukuun ottamatta Pyhtään kunnan omistamaa aluetta seuraavin perustein.

Pyhtään kunnan omistuksessa, helposti saavutettavissa oleva Versö, on omiaan tyydyttämään yleisen virkistysalueen tarpeen muutoinkin kuin vain rannan osalta (helppopääsyiset marja- ja sienimetsät). 2378 henkilöä on allekirjoittanut muistutuksen kaavaehdotuksesta, joita maakuntavaltuusto ei ole kuitenkaan huomioinut. Vaikuttaa siltä, että maakuntavaltuusto ei ollut perehtynyt muistutuksiin.

Yksityisten maita ei voi ilman päteviä perusteluja kaavoittaa yleisiksi virkistysalueiksi (mahdollistaa pakkolunastuksen), eikä kunnan ainoiksi laajoiksi virkistysalueiksi voi osoittaa kaukana saaristossa olevia alueita.

Matkailualue ja alueen rakentaminen täyteen loma-asutusta tulisi kohtuuttoman kalliiksi kunnalle, koska kunta joutuisi kustantamaan kevyen liikenteen väylän tai uuden tien alueelle sekä vesi- ja viemäriverkoston. Puroalan kylän läpikulku olisi kylälle kohtuuton.

12) Mogenpört ös byaförening – Munapirtin saaren kyläyhdistys rf

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueelle merkinnällä R 24 osoitetun loma- ja matkailualueen ja venesataman sekä Pyhtään Heinäsaarelle merkinnällä VR 1371 osoitetun retkeily- ja ulkoilualueen osalta. Valituksessa on lisäksi vaadittu kaavaratkaisun muuttamista siten, että koko Versön alue osoitetaan retkeily- ja ulkoilualueeksi ja Heinäsaari osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi merkinnällä M tai MU. Vaatimusten perusteluina on esitetty seuraavaa.

Pyhtään Munapirtin Versön loma- ja matkailualue sekä venesatama

Kyseessä oleva Versön alue sijaitsee Pyhtään kunnan omistamalla kiinteistöllä. Kunta käytti vuonna 2002 etuosto-oikeuttaan lunastaakseen Versön ranta-alueen virkistysalueeksi. On yleisesti tunnettu, että Pyhtään kunta haluaisi myydä alueen suurta turistikeskusta varten. Tämä lienee ollut todellinen motiivi, kun kunta osti alueen.

Pyhtään kunnanvaltuusto päätti 25.2.2008 solmia esisopimuksen koskien alueen myymistä. Päätös ei ole saanut lain voimaa johtuen monista esitetyistä kunnallisvalituksista. Valituksissa ei ole vielä tehty päätöksiä. Alueelle on tehty myös neuvoa antava kansanäänestys. Ostajayritys teki ns. Master Plan -raportin, jota kunta ei kuitenkaan hyväksynyt. Tätä päätöstä lienee edeltänyt kunnan ja maakuntaliiton väliset keskustelut.

Maakuntakaava on ollut kaksi kertaa nähtävillä. Molempina kertoina Kymenlaakson liitto on saanut ennätysmäärän muistutuksia ja mielipiteitä koskien Versön aluetta. Laskelmiemme mukaan yli 2370 henkilöä ja yhteisöä esittivät mielipiteensä ja muistutuksensa koskien Versön aluetta määräaikaan 20.2.2009 mennessä, joten henkilöitä ja yhteisöjä oli enemmän kuin 1082.

Maakuntakaava ei täytä niitä vaatimuksia, joita maankäyttö- ja rakennuslain 28 § asettaa sille:

1. Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön turvaaminen; alueiden käyttö on ekologisesti kestävä

Suomenkielisen kaavaselostuksen mukaan loma- ja matkailualueen pinta-ala ja siihen liittyvän rantaviivan pituus mahdollistaa enintään 1000 - 1200 vuodepaikan sijoittamisen Munapirttiin. Tällä merkinnällä tarkoitetaan luultavasti molempia R-alueita Munapirtissä yhdessä, vaikka painopiste vaikuttaa olevan Versön alueella. Ruotsinkielisessä kaavaselostuksessa ei kerrota mitään enintään 1000 - 1200 vuodepaikan sijoittamisesta Munapirttiin.

Versö osa arvokasta harjualueutta. Kaavan mahdollistama laajamittainen rakentaminen alueella vaarantaa tai jopa uhkaa tuhota harjualueen. Rakentaminen myös tuhoaa kauniin maisemakuvan ja luonnon kauneusarvot alueella ja koko Munapirtissä.

Ranta-alueen lisäksi koko muu Versön alue tulisi osoittaa retkeily- ja ulkoilualueeksi merkinnällä VR. Vaihtoehtoisesti pitäisi selvittää, voitaisiinko koko Versön - Långön alue liittää Itäisen Suomenlahden kansallispuistoon.

Versön rakentaminen on vastoin tavoitetta, jonka mukaan alueidenkäytöllä tuetaan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyn ja maan kansainvälisen aseman vahvistamista hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävä hyödyntämistä (valtioneuvoston päätös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkastamisesta, kohta 4.2 kappale 1). Myöskään seuraavia tavoitteita ei edistettäisi. Alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä (kohta 4.3 kappale 1). Alueidenkäytön yhteydessä on otettava myös huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä ja rakentamista on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota (kohdan 4.4 erityistavoitteet).

Versön ranta-alueita, joka on kaavassa osoitettu kaavamerkinnällä VR, koskee juuri voimaan tullut rantaosayleiskaava ja sen oikeusvaikutukset. Alueelle on osoitettu kymmenkunta rakennuspaikkaa (RA) ranta-alueelle, mikä tulisi olemaan ristiriidassa VR-merkinnän kanssa (vertaa maankäyttö- ja rakennuslain 32 § 3 mom.).

2. Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö

Kaavan mukaan Versö on osa tärkeätä pohjavesialuetta (pv). Laaja rakentaminen vaarantaa pohjavesivarojen kestävä säilymisen.

3. Maakunnan alue- ja yhteiskuntarakenteen tarkoituksenmukainen

Tarkoituksenmukainen alue- ja yhteiskuntarakenteen Kymenlaaksossa edellyttää, että Versön alueelle ei rakenneta.

4. Liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt ovat kestäviä ympäristön ja talouden kannalta

Kaavaselostuksessa todettu suuri vuodepaikkamäärä ja rakennusoikeus johtavat siihen, että Purolan kylän läpi johtava tie joutuu suuren paineen kohteeksi. Kaavaselostuksessa tätä liikenteen aiheuttavaa painetta ei ole huomioitu eikä tutkittu.

5. Virkistykseen soveltuvia alueita on riittävästi

Versö kuuluu niihin harvoihin alueisiin, tai on jopa ainoa alue Itäisen Suomenlahden alueella, jossa on yli sata hehtaaria yhtenäistä, melkein kokonaan rakentamatonta aluetta. Tieyhteydestä johtuen alueelle on mahdollista tulla ilman omaa venettä. Oma venettä taas tarvitaan, mikäli haluaa päästä ulkosaareen. Nämä tekijät tulee huomioida, kun arvioidaan, onko olemassa riittävästi alueita, jotka soveltuvat virkistykseen.

6. Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten järjestäminen

Versön alueen rakentamatta jättäminen ei heikentäisi maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Heinäsaaren retkeily- ja ulkoilualue

Heinäsaaren merkinnällä VR osoitettu retkeily- ja ulkoilualue aiheuttaa saaren yksityiselle maanomistajalle kohtuuttomia haittoja, mistä johtuen alue olisi kohtuullista osoittaa kaavamerkinnällä M tai MU.

13) Myllykosken Ampujat ry

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Kouvolan Hevosmäen ja Lylysmäen alueelle merkinnällä VR 1347 osoitetun retkeily- ja ulkoilualan osalta. Lisäksi valituksessa on vaadittu kaavaratkaisun muuttamista siten, että kyseinen alue osoitettaisiin maa- ja metsätalousalueeksi kaavamerkinnällä M tai MU. Kaavamerkinnän VR on katsottu vaikeuttavan elinkeinon harjoittamista seuraavin perustein.

Alueella sijaitsevan ampumarata-alueen omistaja ja Kouvolan kaupunki pitävät alueen virkistysaluemerkintää tarpeettomana, joten kaavamerkintä VR tulee poistaa ja korvata kaavamerkinnällä MU. Myös Anjalankosken kaupunki katsoi aiemmin, että virkistysaluevaraus on tarpeeton.

Anjalankosken kaupunki piti kaupungin ja maanomistajien kanssa tehtyjä ulkoiluun ja retkeilyyn tehtyjä ulkoilureittisopimuksia riittävinä. Alueen maanomistaja ja rata-alueen vuokrannut Myllykosken Ampumaseura ry ovat yhdessä sopien antaneet latu- ja kuntoliikuntapolun pohjalle tilaa ampumaradan pistooliradan sivusta rataa kaventaen 2 metriä, jotta kuntoilijat pääsevät hyvin kulkemaan ja hiihtämään radan sivusta ja siten olemme olleet yhteistoiminnassa rakentamassa latu- ja liikuntareittejä kyseiselle alueelle.

Hevosmäen ja Lylysmäen alue on pääasiassa metsätalousmaata ja Hevosmäellä sijaitsee ampumamaja, toiminnassa oleva ampumarata, jossa ammutaan 25, 50 ja 100 metrin matkoilta 22 kaliiperin pienoiskivääri-, pistooli- ja hirvikivääricaliiperin aseilla, joten melu saattaa hetkittäin ylittää 55 dBA:n rajan rata-alueen rajoilla, joka tulee tietysti olla ja on alueella kulkevilla tiedossa.

Jokamiehen oikeudet kuitenkin mahdollistavat liikkumisen alueella.

Alueella saa liikkua ja kulkea vapaasti. Talvella hiihtoladut ja moottorikelkkareittikin kulkevat alueella, eikä niille ole estettä asetettu, päinvastoin on kannustettu henkilöitä liikkumaan alueella, jolloin myös valvonta säilyy paremmin aktiivisten silmien alla.

Valittaja on noin 32 % osuudella alueen omistavan yhtiön osakkaana ja vuokrannut ampumarata-alueen ampumatoimintaa varten. Näin ampumatoiminta voi tapahtua turvallisesti ja hallitusti. Näin vältymme sorakuopissa ja peltojen yli tapahtuvilta ammunnoilta, joista tulee varmasti sanomisia, jos alueella ei ole yhtään toimivaa ampumarataa.

Ampumatoimintaa on tapahtunut 1950 -luvulta lähtien ja rata on edelleen relevantti ampumaratatoiminnan jatkuessa turvallisesti, että asutuksesta sekä pohjavesialueista eri muodoin.

Ampumarataa käyttävät sovittujen sääntöjen mukaan valittajan lisäksi mm. Myllykosken reserviläiset, Pohjois-Kymen Asehistoriallinen Yhdistys, Myllykosken reserviupseerit, Metsästysseura Haukku, Myllykosken Metsästysseura, Ms Osuma, Muhniemen Metsästysseura, Korvenkylä - Kaukasuon Metsästysseura ja Kotkan Ampumaseura. Lisäksi Sippolan ja Anjalan riistanhoitoyhdistykset järjestivät alueidensa hirvikokeita tällä radalla, koska keskeisen Kymenlaakson alueella ei ole ammuntaan soveltuvia muita ampumarata-alueita.

Tämä noin 1100 henkilön käyttäjäkunta tarvitsee turvallisen paikan ampumaharjoitteluun ulkona, johon tämä paikka erinomaisesti soveltuu nyt ja myös tulevaisuudessa

Kaavassa osoitettu virkistys- ja ulkoilualue rajoittaa huomattavasti alueen käyttöä ja kehittämistä tulevaisuudessa sekä aiheuttaa taloudellisia menetyksiä mm. maankäyttö- ja rakennuslain 33 § mukaisesta rakentamisrajoituksesta johtuen. Kaavamerkinnän vahvistamisella vahingoitetaan maanomistajien ja Kouvolan kaupungin tavoitteita hoitaa ulkoilun virkistykseen tarpeita yhteistoimin.

14) Aleksanteri Naski

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueelle maakuntakaavassa merkinnällä R 24 osoitetun loma- ja matkailualueen sekä venesataman osalta seuraavin perustein.

Luonnonarvojen vaalimista koskeva maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimus ja myös valtioneuvoston hyväksymät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät, että maakuntakaavoituksessa kiinnitetään riittävästi huomiota mahdollisimman laajojen ja yhtenäisten luonnonalueiden säilymiseen ja vältetään näiden alueiden turhaa pirstomista. Se siitä, ajattelee maakuntavaltuusto ja pirstoo Versön alueen, vaikka erittäin moni jätti maakuntavaltuustolle muistutuksen alueen säilyttämisen puolesta. Itse asiassa muistutuksen allekirjoittaneiden määrää ei tiedetä, kun määrän suuruuden takia niitä ei laskettu tarkasti. Valittajan nimeä ei ole valtuuston julkaisemalla nimilistalla. Työelämä asettaa ihmisille koko ajan lisää vaateita, joten jatkossa tulee kaikkien ulottuvilla oleville virkistysalueille todennäköisesti vielä paljon enemmän tarvetta.

15) Jorma Naski

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueelle maakuntakaavassa merkinnällä R 24 osoitetun loma- ja matkailualueen sekä venesataman osalta seuraavin perustein.

Laissa viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta ja hyvää tiedonhallintatapaa viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan.

Maakuntavaltuustoa varten sai kyllä toimittaa kaavasta mielipiteitä, mutta niihin suhtauduttiin niin halveksuen, että edes allekirjoittaneiden määrää ei laskettu. Maakuntavaltuustossa ei otettu huomioon sitä, että kukaan lomakkeen allekirjoittanut ei laittanut nimeään vastentahtoisesti ja ilman ymmärrystä siitä, mitä asia koski. Johtuuko vähäinen vääristetty tiedottaminen kantaa ottaneiden ennätysuudesta määrästä?

Maakuntahallituksella ja maakuntavaltuustolla on lisäksi sangen kaukaa haettu erikoinen valinta verrata Verson vajaan kilometrin pituista hiekkarantaa hyvien liikenneyhteyksien vieressä oleviin Kalajoen valtaviin hiekkarantoihin.

Myös tulevaisuudessa ihmiset tarvitsevat vapaassa käytössä olevaa ranta- ja metsäaluetta, joten valittaja toivoo, että Versön alue säilytetään ja kaava jätetään tältä osin vahvistamatta.

16) Julius Naski

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueen osalta seuraavin perustein.

Kaavaselostuksessa todetaan, että rakentamattomat ja yleiselle virkistykselle soveltuvat ranta-alueet ovat esimerkiksi Suomenlahden mannerrannalla erittäin harvinaisia. Maakuntavaltuusto siis myöntää, että Versön alue Pyhtään kunnassa on harvinaislaatuinen. Miksi maakuntavaltuusto kuitenkin haluaa ehdottomasti, että kyseinen harvinaisuus on hävitettävä? Jos alueelle tulee majoitustoimintaa oheispalveluineen 1000 - 1200 vuodepaikan verran on kyseessä niin mittava projekti, että siinä alueen virkistysarvo ja luonnonrauha taatusti jäävät toiseksi. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä todetaan, että kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen. Versö on myös luonnon ja harjumaisheman vaalimisen kannalta merkittävä kohde ei vain Pyhtäällä, vaan myös ylimaakunnallisesti. Alue on kansalaisten ulottuvilla joko polkupyörällä, veneellä tai autolla.

Maakuntavaltuuston liitteenä olevassa kartassa on Versön kohdalla viivoitusta, joka tarkoittaa arvokasta geologista muodostumaa. Versö on myös maakuntavaltuuston mukaan arvokas harjumuodostuma. Alue on myös tärkeä pohjavesialue. Silti se siis pitäisi tuhota, miksi?

Kaavaselostuksessa todetaan, että kaavan suojelualueita ja virkistysalueverkostoa koskevat ratkaisut vaikuttavat maisemaan myönteisesti ja että arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma -merkintä tukee maakunnan arvokkaan elottoman luonnon ja maisemaperinnön suojelua. Valittajan mukaan hotelli- ja mökkikyläalueen vaikutukset alueen maisemaan ovat pelkästään kielteisiä.

Kaavaselostuksessa todetaan, että virkistysaluesäätiön kaltaisen tahon puuttuminen Kymenlaaksossa vaikuttaa kielteisesti virkistysalueiden toteuttamiseen. Valittaja kysyy, johtuuko alueen rakentaminen siitä, että Kymenlaaksossa ei toimi virkistysaluesäätiötä tai vastaavaa tahoa, joka puolustaisi alueen säästämistä virkistyskäyttöön.

Kaavaselostuksessa mainitaan, että Pyhtään Munapirttiin liittyen saatiin yli 541 muistutusta, joissa oli noin 2000 allekirjoittanutta. Miksi allekirjoittaneiden määrää ei tiedetä tarkasti, eikä allekirjoittaneita järjestöjä mainita määrällisesti? Johtuuko allekirjoittaneiden määrän vähättely siitä, että toinen kierros toi huomattavan lisäyksen kantaa ottaneiden määrään. Ensimmäisellä kierroksella kaavaselostuksen sivun 107 mukaan Munapirtin matkailualueeseen liittyen oli 1082 allekirjoittajaa, joista 5 yhteisöä.

17) Marja Naski

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueelle maakuntakaavassa merkinnällä R 24 osoitetun loma- ja matkailualueen sekä venesataman osalta seuraavin perustein.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä todetaan, että kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen. Kunnilla on yleensä vain vähäinen mahdollisuus toteuttaa riittäviä virkistysalueita, koska yleisessä tiedossa on kuinka vähän on jäljellä vapaita ranta-alueita. Versön ja Långön alue on kuitenkin tällainen. Alue on pyöräillen, veneillen tai autolla kaikkien saavutettavissa, joten alue täyttää täydellisesti valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, jotka edellyttävät, että maakuntakaavoituk-

sessä on otettava huomioon ylimaakunnallisesti merkittävät alueet virkistys- ja luontomatkailun kannalta.

Luonnonarvojen vaalimista koskeva maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimus ja myös valtioneuvoston hyväksymät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät, että maakuntakaavoituksessa kiinnitetään riittävästi huomiota mahdollisimman laajojen ja yhtenäisten luonnonalueiden säilymiseen ja vältetään näiden alueiden turhaa pirstomista.

Miten maakuntavaltuusto toteuttaa tämän periaatteen esimerkiksi Versön kohdalla, kun maakuntavaltuusto toimii täysin päinvastaisesti ja haluaa ehdottomasti pirstoa upean harjumaaston valtavalla rakennusprojektilla? On koko lailla huvittava visio, että rannalle jäävillä kapeilla vapailta suikaleilla on sen jälkeen runsaasti virkistysarvoa yleiseen käyttöön.

Maankäyttö- ja rakennuslain 1 § edellyttää avointa tiedottamista käsiteltävänä olevissa asioissa. Tämä ei ole toteutunut, koska esimerkiksi Versön muistutuksen maakuntavaltuustolle allekirjoittaneiden määrää ei tiedetä. Virallinen maakuntavaltuuston ilmoitus on noin 2000 allekirjoittajaa. Kaavaehdotusta esiteltiin virallisten tiedotteiden mukaisesti eri kunnissa. Siitä ei kuitenkaan kerrottu mitään, että muistutuksen saa allekirjoittaa vain yksi henkilö, jotta se noteerataan. Yksittäiseltä kuntalaiselta ei voi edellyttää älyä tarkistaa sitä, että saako saman lomakkeen allekirjoittaa joku toinenkin. Maakuntavaltuuston päätöksen liitteestä ei löydy nimiä, joten siitä ei voi tarkistaa onko allekirjoitusta hyväksytty. Nyt maakuntavaltuuston virallinen ilmoitus on noin 2000 allekirjoittajaa. Julkaistusta nimilistasta löytyy 566 nimeä ja niiden perässä 1812 merkintää eli 2378 allekirjoittanutta, eli kyseessä on suuri laskuvirhe. Näin moni yksittäinen henkilö otti kantaa kaavoitukseen ja lisäksi muutamat järjestöt, joita tosin ei mainita missään. On kummallista, että näin suuri määrä kannanottoja ei antanut aihetta edes tiedottamiseen tai keskusteluun. Merkintä R tulee poistaa maakuntakaavasta Versön osalta.

18) Tarja Naski

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueen osalta. Valittaja on huolissaan siitä, että hänen kotikunnassaan Pyhtäällä aiotaan uhrata tähän asti lähes rakentamatta säilynyt upea harju ja merenranta-alue hyvin suhdanneriippuvaisen hotelli- ja huvilamajoituksen vuoksi. Jos aluetta haviteltaisiin virkistysalueeksi tai kansallispuistoalueen jatkeeksi niin mahdollisen valituksen jättäisi vain aluetta itselleen havitteleva henkilö. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä todetaan, että kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen.

19) Raimo Paajanen asiakumppaneineen

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueelle maakuntakaavassa merkinnällä R 24 osoitetun loma- ja matkailualueen sekä venesataman osalta. Vaatimuksen perusteluissa on viitattu maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ään, jossa todetaan, että kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen. Valittaja ei näe perusteita sille, että upea harju ja merenranta-alue tuhottaisiin. Valittaja katsoo, että marjastukseen, sienestämiseen ja yleiseen vaellukseen ja retkeilyyn soveltuva aluetta tulisi säilyttää tuleville sukupolville.

20) Markku Stengård ja Eija Stengård

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueen osalta. Valituksessa on katsottu, että luonnonkauniin alueen pirstominen suurella rakennusprojektilla johtaisi alueen virkistysarvon katoamiseen. Valituksessa on viitattu maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ään, jonka mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen. Mikäli alue liitettäisiin Itäisen Suomenlahden kansallispuistoon, turvattaisiin alueen säilyminen jatkossakin. Alueelle voitaisiin merkitä eripituisia vaelluspolkuja ja lisätä turvallisia makkaranpaistopaikkoja. Purolan kylän läpi kulkevan maantien liikennemäärät ovat jo nykyisellään liian suuret ja tiellä on vaarallista kulkea. Pyörätietä ei voi tien viereen rakentaa, koska vanhassa kylämiljöössä talot ovat tiessä kiinni. Tiehallinnolla ei ole suunnitelmia uuden tien varalle.

21) Sirkka Stengård

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueen osalta. Valittaja katsoo, että yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvia alueita on liian vähän, vaikka maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen. Myös tulevat sukupolvet tarvitsevat virkistys- ja vaellusalueita, joille on vapaa pääsy ja jotka ovat luonnontilassa lukuun ottamatta merkittyjä eripituisia kävelypolkuja.

22) Johan Ståhl

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueelle maakuntakaavassa merkinnällä R 24 osoitetun loma- ja matkailualueen ja venesataman sekä Munapirtin Mäntyniemeen merkinnällä R 25 osoitetun loma- ja matkailualueen osalta seuraavin perustein.

Suomenkielisen kaavaselostuksen mukaan loma- ja matkailualueen pinta-ala ja siihen liittyvän rantaviivan pituus mahdollistaa enintään 1000 - 1200 vuodepaikan sijoittamisen Munapirttiin. Tältä osin tulisi viitata molempiin Munapirtin R-alueisiin, vaikka painopiste vaikuttaa olevan Versön alueella. Ruotsinkielisessä kaavaselostuksessa ei kerrota enintään 1000 - 1200 vuodepaikan sijoittamisesta Munapirttiin. Koska suomen- ja ruotsinkieliset versiot eivät ole yhtenevät, kaava on kielilain 29 § vastainen ja siten lainvastainen maankäyttö- ja rakennuslain 31 § 3 momentin tarkoittamalla tavalla. Maankäyttö- ja rakennuslain 6 §:ssä mainittu vuorovaikutus ja tiedotus ovat jääneet epätäydellisiksi. Tästä johtuen kaava tulee jättää vahvistamatta.

Mäntyniemen hotellirakennukset sijaitsevat alueella, jolle on vuonna 1981 laadittu ranta-kaava. Kantatilatarkastelun perusteella myönnettyä rakennusoikeutta ranta-alueella ei ole osoitettu hotellin itäpuoliselle ranta-alueelle, vaan toisille ranta-alueille. Voimassa oleva rantaosayleiskaava ei muita rakennuspaikkoja kuin edellä mainittu rantakaava. Uusi rakennusoikeus ranta-alueella johtaisi siihen, että maanomistajia kohdeltaisiin eri tavalla ja eriarvoisesti rantavyöhykkeen rakentamismahdollisuuksien osalta. Kaavamerkintä R ja sen sijainti kartalla osoittavat kuitenkin juuri tällaista uutta rakennusoikeutta.

23) Elli Suomalainen

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueelle maakuntakaavassa merkinnällä R 24 osoitetun loma- ja matkailualueen ja venesataman osalta. Valituksessa on katsottu, että alue on tähän asti säästynyt merkittävältä rakentamiselta, eikä harjumaaston ja merenranta-alueen kauneusarvoa voi kiistää. Alu-

eelle on helppo päästä autolla, polkupyörällä tai veneellä. Myös alueen mustikkamaat, puolukkakankaat ja sienimaastot ovat kaikkien saavutettavissa ja nautittavissa. Tällaisen alueen tuhoaminen on edesvastuutonta, koska nykypäättäjien tulee ottaa huomioon myös tulevien sukupolvien tarpeet virkistykseen ja puhtaasta luonnosta nauttimiseen. Miten on otettu huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 28 §, jossa todetaan, että kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen. Selkeintä olisi, jos alue liitettäisiin osaksi Itäisen Suomenlahden kansallispuistoa.

24) Soini Suomalainen

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueelle maakuntakaavassa merkinnällä R 24 osoitetun loma- ja matkailualueen sekä venesataman osalta. Valittajan mukaan luonnonarvojen vaalimista koskeva maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n sisältövaatimus ja myös valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät, että maakuntakaavoituksessa kiinnitetään riittävästi huomiota mahdollisimman laajojen ja yhtenäisten luonnonalueiden säilymiseen ja vältetään näiden alueiden turhaa pirstomista. Maakuntavaltuuston päätös on ollut tämän tavoitteen vastainen. Suuri aluevaraus on tehty valtavalle rakennusprojektille, siis 1000 - 1200 vuodepaikkaa eli jopa 250 huvilaa. Valittaja ei ymmärrä maakuntavaltuuston päätöstä pirstoa Versö ja tuhota sen luontoarvot. Valittaja katsoo, että ympäristöministeriön tulee varata Versön alue tulevien sukupolvien käyttöön ja jättää kaava tältä osin vahvistamatta. Alue tulisi liittää Itäisen Suomenlahden kansallispuiston osaksi.

25) Tuomo Tapola asiakumppaneineen

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Kouvolan Hevosmäen ja Lylysmäen alueelle kaavamerkinnällä VR 1347 osoitetun retkeily- ja ulkoilualueen osalta. Kaavamerkintä VR tulee korvata kaavamerkinnällä MU. Kaavamerkinnän on katsottu vaikeuttavan elinkeinon harjoittamista alueella seuraavin perustein.

Alueen maanomistajat ja Kouvolan kaupunki pitävät virkistysaluemerkintää tarpeettomana. Myös Anjalankosken kaupunki on katsonut virkistysaluevarauksen tarpeettomaksi ja pitänyt kaupungin ja maanomistajien kanssa tehtyjä ulkoiluun ja retkeilyyn tehtyjä ulkoilureittisopimuksia riittävinä. Maanomistajat ovat yhteistoimin rakentaneet latu- ja liikuntareittejä alueelle.

Hevosmäen ja Lylysmäen alue on pääasiassa metsätalousmaata. Hevosmäellä sijaitsee käytössä oleva ampumarata. Lylysmäellä on lupa maa-aineksen ja soranottoon. Alueelle ei ole tarvetta kaavoittaa retkeily- ja ulkoilualueita, koska alueella ei ole myöskään erityisiä luontoarvoja. Lisäksi jokamiehen oikeudet mahdollistavat liikkumisen alueella.

Retkeily- ja ulkoilualue tulee poistaa tarpeettomana. Alue tulee osoittaa maa- ja metsätalouksalueeksi kaavamerkinnällä M tai MU. Retkeily- ja ulkoilualue rajoittaa huomattavasti alueen käyttöä elinkeinotoimintaan sekä aiheuttaa taloudellisia menetyksiä maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukaisesta rakentamisrajoituksesta johtuen. Kaavaratkaisu on vastoin maanomistajien ja Kouvolan kaupungin tavoitteita hoitaa ulkoilun virkistykseen tarpeita yhteistoimin.

26) Paul Ögård

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään saariston Heinäsaaren merkinnällä VR 1371 osoitetun retkeily- ja ulkoilualueen osalta sekä Heinäsaaren osoittamista maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta.

Valituksessa on lisäksi katsottu, että Pyhtään kunnan omistama Versön alue tulisi osoittaa retkeily- ja ulkoilualueeksi. Vaatimusten perusteluina on esitetty seuraavaa.

Valittaja kysyy, tulisiko yksittäisten maanomistajien kaavaselostuksessa esitetyn mukaisesti tarjota asukkaille mahdollisuuksia fyysisen ja henkisen kunnon ylläpitämiseen, parantaa luontomatkailun toimintaedellytyksiä sekä tarjota alueita, jotka ovat suurten ihmismäärien kannalta saavutettavuudeltaan hyvillä alueilla sekä kaikkien Kymenlaakson asukkaiden ja matkailijoiden helposti saavutettavissa. Valittaja katsoo, että on loukkaavaa ja epäoikeudenmukaista, että maanomistajien pitäisi antaa maa-alueitaan yleishyödyllisiin tarkoituksiin, jotka tulisi hoitaa kunnan ja valtion omistamalla alueilla. VR -merkintä loukkaa yksityistä maanomistusta sekä voi rakentamisrajoituksen ja muiden rajoitusten johdosta aiheuttaa alueen maanomistajille taloudellisia menetyksiä, sillä merkittävä osa tilojen talousmetristä sijaitsee Heinäsaarella.

Kaavaselostuksen mukaan ohjaus ei rajoita alueen nykyistä käyttöä maa- ja metsätalous-alueena, vaan nykyinen käyttö voi jatkua virkistysalueen perustamiseen saakka, mistä voi tehdä johtopäätöksen, että Heinäsaaren omistusoikeudet viedään, mitä ei voi hyväksyä. Tästä johtuen Heinäsaaren VR -merkintä tulee poistaa maakuntakaavasta. Heinäsaaren maanomistajat ovat hoitaneet ja käyttäneet aluetta sen luontoa ja maisemaa kunnioittaen. Jokamiehen oikeudet tarjoavat yleisölle riittävät liikkumismahdollisuudet Heinäsaarella.

Pyhtään kunnan omistama Versön alue sopii kokonaisuudessaan parhaiten retkeily- ja ulkoilualueeksi ottaen huomioon alueen luonnonarvot ja helppopääsyisyys.

27) Yhteisellä valituskirjelmällä Lauri Nakari, Helena Tarvainen, Heikki Nakari ja Jukka Nakari

Valitus on saapunut ympäristöministeriöön 13.8.2010.

Kymenlaakson liiton vastine ja valittajien vastaselitykset

Kymenlaakson liitto on antanut vastineen lausuntojen ja valitusten johdosta.

Valittajille on annettu tilaisuus vastaselityksen antamiseen Kymenlaakson liiton vastineen johdosta.

Vastaselityksen ovat antaneet:

3. Tuomas Hoikkala, 5. Kotkan Energia Oy, 7. Kymenlaakson luonnonsuojelupiiri ry, 10. Matti Leiniö asiakumppaneineen, 11. Taina Marttinen ja Ossi Kaurio, 12. Mogenpört ös byaförening - Munapirtin saaren kyläyhdistys rf, 22. Johan Ståhl, 25. Tuomo Tapola asiakumppaneineen ja 26. Paul Ögård.

Valittajat uudistavat asiassa aikaisemmin esittämänsä ja esittävät lisäksi muun muassa seuraavaa:

3. Tuomas Hoikkala vaatii Honkalamminsuon suojelemisesta aiheutuvan taloudellisen haitan oikaisemista jättämällä suojelumerkintä vahvistamatta tai antamalla selvitys haitan taloudellisesta korvaamisesta. Maakuntakaavan laatimisen yhteydessä ei ole riittävästi selvitetty Honkalamminsuon turve- tai muita varantoja, luontoarvoja ja turvetuotantomahdollisuuksia. Kaavaselostus, Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen 1.6.2009 asiasta antama lausunto ja alueen todetut luontoarvot ovat ristiriidassa keskenään. Suojeluperusteiden puuttuessa aluetta ei tule osoittaa suojelualueeksi. Alue olisi tullut osoittaa luonnonsuoje-

lualueeksi, jolloin alueen suojeleminen korvattaisiin. Pelkästään yksittäisten ja erillisten soiden suojeleminen metsien ja valuma-alueiden välissä ei ole tarkoituksenmukaista.

5. Kotkan Energia Oy toteaa vaatimiensa vähäisyyden olevan itse maakuntakaavasta lähtevä objektiivinen asiantila, johon käydyt viranomaisneuvottelut ja niissä esitetyt käsitykset eivät vaikuta. Tuulivoimatuotannon ja virkistyskäytön välillä ei ole valittajan mukaan Kymenlaakson liiton vastineessaan esille tuotua maankäytöllistä ristiriitaa.

24.11.2009 julkaistun Suomen tuuliatlaksen perusteella suurin osa Kymenlaakson rannikko- ja saaristoalueesta soveltuu tuuliolosuhteiden puolesta erinomaisesti tuulivoiman tuotantoon. Toisaalta sisämaa-alueilla riittävän tuulisia alueita on tuskin lainkaan. Kymenlaakson liiton esiin tuoma mahdollisuus osoittaa lisäalueita tuulivoimatuotantoon maakunnan sisäosista vaikuttaa teoreettiselta. Mahdollisuutta osoittaa myöhemmin sisämaa-alueita tuulivoimatuotantoon ei siten tule ottaa huomioon vaihemaakuntakaavaa vahvistettaessa.

Kymenlaakson liitto on tuonut vastineessaan esille, että maakuntakaavoituksen pohjana oleen selvityksen johtopäätösten perusteella Heinäsaari - Långön aluetta ei suositella jatko-suunnitteluun. Valittaja katsoo Kymenlaakson liiton viittaavan selvitykseen yksipuolisesti. Kyseinen johtopäätös on johtunut pelkästään tiedossa olleesta virkistyskäyttötarkoituksesta. Muutoin Långö on selvityksen mukaan tuulivoimatuotantoon hyvin sopiva alue. Myös Långön osalta uusi tuuliatlas osoittaa saaren entistäkin selvemmin tuuliolosuhteiltaan tuulivoiman tuotantoon erityisen hyvin soveltuvaksi. Uusi tuuliatlas osoittaa edellä mainitun selvityksen kymmenen parasta aluetta tuuliolosuhteidensa puolesta erinomaisesti tuulivoimatuotantoon soveliaiksi.

Valittaja on tuonut esiin valitusperusteisiin lukeutumattoman kiinteistön hankintaan liittyneen olosuhteen kaavoitukseen liittyvänä kohtuullisuusnäkökohtana. Valittaja on ostanut valituksenalaisen kohteen 21.9.2004 Pyhtään kunnalta. Sekä myyjä että ostaja olivat tuolloin siinä tuolloin yleisesti vallinneessa käsityksessä, että pienehkö tuulivoimalahanke on detaljikaava-alueen ulkopuolella toteutettavissa pelkillä maankäyttö- ja rakennuslain 126 §:n mukaisilla toimenpideluvuilla. Ympäristöministeriön annettua vuonna 2005 tuulivoimarakentamista koskevan ohjeen on tulkinnaksi vakiintunut, että hankkeen tulee olla otettu huomioon maakuntakaavassa, jos detaljikaavavarausta ei ole. Valittajan hanke on siten esityksessä Kymenlaakson liiton omaksumasta kannasta johtuen vastoin kiinteistön hankinta-ajankohtana vallinnutta oikeutettua odotusta saada alue tuulivoimakäyttöön.

7. Kymenlaakson luonnonsuojelupiiri ry pitää riittämättömänä maakuntaliitolta saamaansa vastausta, ettei kaavasta tehtyihin muistutuksiin sisälly perusteita muuttaa suojele-alueiden rajauksia, joilla heikennettiin Kouvolan Kajasuon suojele- ja viheryhteystarpeen merkitystä. Kajasuon arvo linnuston, hyönteismaailman ja luontotyyppien johdosta edellyttää riittävän laajaa suojelevarausta. Kajasuon yhteyteen osoitetun viheryhteystarpeen toimivuuden turvaamiseksi suojelealue tulisi osoittaa laajempaan.

10. Matti Leiniö asiakumppaneineen katsovat, että Kouvolan Junkkarinvuoren merkinnällä VR 1348 osoitetun retkeily- ja virkistysalueen raja-alue ei ole perusteltu muilta kuin Natura 2000-alueeseen kuuluvilta osiltaan. Muilta osin alue tulisi osoittaa maa- ja metsätalouksena alueena, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta.

11. Taina Marttinen ja Ossi Kaurio katsovat, että Pyhtään Versön loma- ja matkailualueen toteuttaminen aiheuttaisi paineita laajentaa toimintoja alueen ulkopuolelle. Retkeily- ja ulkoilualueeksi osoitettu ranta-alue ei riittäisi tyydyttämään alueen käyttäjien virkistystarpeita. Lisääntynyt kulutus pilaisi ranta-alueen luonnonmukaisuuden. Rakentaminen pilaisi kauniin ja helppokulkuisen kuntalaisten virkistyskäytössä olevan alueen sekä vai-

kuttaisi ympäristöön ja Purolan kylään haitallisesti liikennemäärien kasvun myötä. Matkailullisesti alue ei ole merkittävä muutoin kuin nykyisellään.

12. Mogenpört ös byaförening – Munapirtin saaren kyläyhdistys rf ja 22. Johan Ståhl katsovat, että kansalaisten yhdenvertaisuuden johdosta suomen- ja ruotsinkielisten selostusten olisi tullut olla sisällöltään yhteneviä.

25. Tuomo Tapola asiakumppaneineen katsovat, että Kouvolan Hevosmäen ja Lyllysmäen merkinnällä VR 1347 osoitetun retkeily- ja ulkoilualueen rajausta perustuu epätarkkoihin tietoihin. Kaupungin ja maanomistajien väliset ulkoilureittisopimukset eivät koske retkeily- ja ulkoilualueeksi osoitettua aluetta.

26. Paul Ögård katsoo, että Pyhtään Heinäsaaren merkinnällä VR 1371 osoitettu retkeily- ja ulkoilualue rajoittaa alueen omistus- ja rakennusoikeuksia. Alueelle saattaa olla jatkossa tarpeen rakentaa maanomistustilanteen muuttuessa. Retkeily- ja ulkoilualue lisää alueen kävijämääriä, millä on metsänhoidolle haitallisia vaikutuksia.

Kirjelmät

Ympäristöministeriöön on toimitettu kirjelmiä, joissa on pyydetty kiinnittämään huomiota Munapirtin kyläyhdistyksen valitukseen. Kirjelmän ovat lähettäneet Tuula Hurri, Marko Rajala, Patrik Stengård, Liisa Suurnäkki, Tuomas Suutarinen ja Päivi Heikkinen. Yhteisen kirjelmän ovat lähettäneet Sami Maaranen, Henna Maaranen ja Osmo Maaranen, Pirjo Nieminen ja Sanni Harju, Iine Pousi ja Erkki Pousi sekä Kaarina Suurnäkki ja Reijo Suurnäkki.

Ympäristöministeriöön on toimitettu kirjelmiä, joissa on pyydetty kiinnittämään huomiota Munapirtin ja Kotkan ympäristöseuran valitukseen. Kirjelmän on lähettänyt Jari Ruotsalainen. Yhteisen kirjelmän ovat lähettäneet Marit Kotonen-Sjöblom, Ingolf Sjöblom ja Aini Jantunen, Sarri Peltonen ja Toni Peltonen, Raili Raanti, Pertti Kotonen, Minna Häkkinen, Reijo Penttinen, Meiju Mäkelä, Jani Peltola ja Sari Kotonen sekä Marja Ruotsalainen ja Martti Nieminen.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN PÄÄTÖS

Kannanotot ministeriöiden lausuntoihin

Puolustusministeriön lausunnon johdosta ympäristöministeriö toteaa seuraavaa.

Kaavamerkintöjen suhde puolustusvoimien toimintaan

Ympäristöministeriö toteaa, että puolustusministeriön lausunnossa maakuntakaavan EP, EP1 ja EP/s -alueita sekä tuulivoiman tuotantoon soveltuvia alueita koskevat huomiot ovat otettavissa huomioon yksityiskohtaisemmassa alueiden käytön suunnittelussa.

Melualueen merkinnän kuvaus

Puolustusministeriön lausuntoon liittyen ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavaan on annettu jäljempänä ilmenevä melualueen merkinnän kuvausta koskeva korjauskehotus.

Ampuma- ja harjoitusalueiden osoittaminen maakuntakaavassa

Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueiden osoittamista EAH -merkinnällä on suositeltu vuonna 2006 julkaistussa ampumaratatyöryhmän mietinnössä "Puolustusvoimien ampumatoiminta maankäytön suunnittelussa ja ympäristölupamenettelyissä". Ympäristöministeriö katsoo, että EP -merkinnän käyttö kyseisessä maakuntakaavassa on ollut perusteltua Kymenlaaksoon eri vaiheissa laadittujen maakuntakaavojen yhtenäisyyden vuoksi. Ampumaratatyöryhmän mietintö ei ole ollut käytettävissä taajamia ja niiden ympäristöjä koskevaa maakuntakaavaa valmisteltaessa. Kirkonmaan ampumarataa ei ole maakuntakaavan laatimisen yhteydessä katsottu maakunnallisesti merkittäväksi, eikä näin ollen sen osoittamista maakuntakaavassa ole katsottu tarpeelliseksi.

Vahvistetun maakuntakaavan kehittämistarpeet

Lausunnossa on todettu kehittämistarpeita vahvistettuun Kymenlaakson taajamia ja niiden ympäristöjä koskevaan maakuntakaavaan liittyen. Lausunnossa on esitetty Kymin lentokentän harjoitusalueen osoittamista puolustusvoimien alueeksi sekä Haminan Lupinmäen ampumaradan ja melualueen lisäämistä maakuntakaavaan. Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin mukaan maakuntakaavaan voidaan sitä vahvistettaessa tehdä oikaisunluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia. Ympäristöministeriö toteaa, ettei lausunnossa esitettyjä vähäistä suurempia muutoksia voida tehdä maakuntakaavan vahvistamiskäsittelyn yhteydessä. Lausunnossa esille tuodut kehittämistarpeet voidaan ottaa tulevassa maakuntakaavoituksessa huomioon.

Opetusministeriön lausunnon johdosta ympäristöministeriö toteaa seuraavaa.

Muinaismuistokohteen kaavamerkinnän kuvaus

Muinaismuistokohteen kaavamerkinnän kuvaus on sama kuin vahvistetussa Kymenlaakson taajamia ja niiden ympäristöjä koskevassa maakuntakaavassa. Ympäristöministeriö katsoo, ettei kaavamerkinnän selitystä ole syytä muuttaa Kymenlaaksoon vaiheittain laadittujen maakuntakaavojen yhtenäisyyden vuoksi.

Kaavaselostuksen tarkistukset

Opetusministeriön lausuntoon liittyen ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavan selostukseen on annettu jäljempänä ilmenevät muinaisjäännösselvityksiä sekä muinaismuistoalueen ja -kohteen kuvauksia koskevat korjauskehotukset.

Kaavan kohdeluettelossa on todettu olevan puutteita Virolahden vedenalaisten muinaisjäännösten osalta. Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin mukaan maakuntakaavaan voidaan sitä vahvistettaessa tehdä oikaisunluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia. Ympäristöministeriö toteaa, ettei lausunnossa esitettyä vähäistä suurempaa muutosta voida tehdä maakuntakaavan vahvistamiskäsittelyn yhteydessä. Kaavassa ja kaavaselostuksessa esitettyjen kohteiden luetteloon ei ole mahdollista maakuntakaavan vahvistamiskäsittelyssä lisätä uusia kohteita. Kaikki kiinteät muinaisjäännökset on suojeltu muinaismuistolain 1 §:n nojalla, joten Virolahden vedenalaisten muinaisjäännösten säilyminen on turvattu, vaikka niitä ei ole osoitettu maakuntakaavassa muinaismuistokohteina.

Maa- ja metsätalousministeriön lausunnon johdosta ympäristöministeriö toteaa seuraavaa.

Maakuntakaavan MU, MY, ma ja luo -merkinnät

Ympäristöministeriö toteaa, että merkinnöillä MY ja MU osoitettujen alueiden osoittamisen yleiset perustelut on todettu kaavaselostuksessa. Aluekohtaiset perustelut on todettu merkinnällä MY osoitettujen alueiden osalta kaavaselostuksessa ja merkinnällä MU osoitettujen alueiden osalta maakuntakaavan virkistys- ja ulkoilualueselvityksessä.

Ympäristöministeriö toteaa, ettei maakuntakaavalla lähtökohtaisesti ohjata maa- ja metsätalouselinkeinojen harjoittamista. Kaikilla muilla paitsi suojelualueilla noudatetaan metsänkäsittelyssä metsälakia (1093/1996). Maakuntakaavan merkintöihin MU ja MY liittyy yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaavia suunnittelumääräyksiä, muttei maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta tai maankäyttö- ja rakennuslain 30 §:n 2 momentin mukaista suojelumääräystä, joten merkinnöillä ei ole suoria vaikutuksia maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai maaseuturakentamiseen.

Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeän alueen (ma) ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeän alueen (luo) merkintöjen vaikutukset maa- ja metsätalouteen on kuvattu maakuntakaavaa varten ProAgrian laatimassa sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten arvioinnissa. Maakuntakaavan ma- ja luo-merkintöihin liittyy yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaavia suunnittelumääräyksiä, muttei maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukaista rakentamisrajoitusta tai maankäyttö- ja rakennuslain 30 §:n 2 momentin mukaista suojelumääräystä, joten merkinnöillä ei ole suoria vaikutuksia maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai maaseuturakentamiseen.

Maaseudun elinkeinojen kehittämisen näkökulma sekä kaavan vaikutukset maa- ja metsätalouden elinkeinoihin ja elinkeinotoimintaan on selvitetty maakuntakaavan sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten arvioinnissa. Ympäristöministeriö katsoo, että kaavaselostus täyttää näiltä osin maankäyttö- ja rakennuslain 29 §:n 2 momentin sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) 10 §:n vaatimukset ottaen huomioon maakuntakaavan yleispiirteisyyden. Maakuntakaavan ratkaisut täsmentyvät yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaavaa koskevat selvitykset ja vaikutusarvioinnit täyttävät maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n vaatimukset maa- ja metsätalouteen liittyvien vaikutusten arviointien osalta. Maakuntakaavaa laadittaessa ei voida edellyttää yksityiskohtaista selvitystä kaavan vaikutuksista tietyn elinkeinon, kuten maa- ja metsätalouden, suhteen.

Arvokasta geologista muodostumaa koskeva lausuntopyyntövelvoite

Maa- ja metsätalousministeriö on kiinnittänyt huomiota maakuntakaavassa osoitettujen arvokkaiden geologisten muodostumien suunnittelumääräykseen liittyvään lausuntopyyntövelvoitteeseen. Ympäristöministeriö toteaa, että lausuntopyyntövelvoitteena on varmistaa, että alueen tai kohteen erityisarvoja koskeva tieto välittyy toimivaltaiselta asiantuntijaviranomaiselta oikea-aikaisesti alueen tarkempaan suunnitteluun tai aluetta koskevaan hankkeeseen. Ympäristöministeriö yhtyy maa- ja metsätalousministeriön näkemykseen siltä osin, ettei kaavamääräyksiin tulisi tarpeettomasti liittää lausuntopyyntövelvoitteita. Ympäristöministeriö katsoo, ettei lausuntopyyntövelvoitteiden edellyttämistä erityisviranomaiselta voidaan pitää maankäyttö- ja rakennuslain vastaisena.

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunnon johdosta ympäristöministeriö toteaa seuraavaa.

Valtateiden 6, 12 ja 15 merkinnät sekä tieverkon hallinnollinen luokittelu

Ympäristöministeriö toteaa, että valtateiden 6, 12 ja 15 merkinnät ovat yhtenevät aiemmin vahvistetun Kymenlaakson taajamia ja niiden ympäristöjä koskevan maakuntakaavan kanssa. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisten maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan kaava on mahdollisuuksien mukaan sovittava yhteen kaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n mukaan maakuntakaavaan voidaan vahvistettaessa tehdä oikaisunluonteisia korjauksia ja vähäisiä muutoksia. Teiden 6, 12 ja 15 merkintöjen muuttamista ei voida pitää oikaisunluonteisena korjauksena eikä vähäisenä muutoksena. Merkintöjen tarkentaminen vastaamaan teiden suunniteltua standardia on mahdollista maakuntakaavan tarkistuksen yhteydessä.

Ympäristöministeriö toteaa lisäksi, että maakuntakaavalla ei ratkaista teiden hallinnollista luokitusta. Maakuntakaavassa esitetyt seutu- ja yhdystiet voivat toteutua yksityiskohtaisemman suunnittelun kautta myös katuina.

Idän suunnan ratayhteydet

Kymenlaakson maakuntakaavassa on esitetty raideliikenteen yhteystarpeet idän suunnan ratayhteyteen liittyen sekä ns. Kouvolan vaihtoehdon että ns. Luumäen vaihtoehdon mukaisesti. Helsinki - Pietari -raideyhteyden kehittämisestä on valmistunut esiselvitys, jonka perusteella liikenne- ja viestintäministeriö on muodostanut kantansa yhteyden kehittämisestä. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan ensisijaisesti kehitetään nykyistä ratakäytävää Helsingistä Lahden kautta Luumäelle ja rajalle, mutta maakuntakaavoissa tulee varautua Helsingistä Porvoon ja Kotkan kautta Luumäelle sekä Lahdesta Heinolan kautta Mikkeliiin kulkeviin ratalinjauksiin. Muista varauksista liitot voivat liikenne- ja viestintäministeriön mukaan halutessaan luopua.

Raideliikenteen yhteystarvemerkintöjä on käsitelty jäljempänä ympäristöministeriön lausumassa valituksesta 6 kohdassa "Vesi- ja raideliikenteen yhteystarpeet".

Maakuntakaavan laatiminen

Ympäristöministeriö toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslain 27 §:n mukaan maakuntakaava voidaan laatia vaiheittain tai osa-alueittain. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisten maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan kaava on mahdollisuuksien mukaan sovittava yhteen kaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö on välittänyt lausuntopyyntön maakuntakaavasta Etelä-Suomen aluehallintovirastolle, jonka lausunnon johdosta ympäristöministeriö toteaa seuraavaa.

Kaatopaikat ja muut rakentamiseen soveltumattomat kohteet

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on lausunnossaan katsonut, että maakuntakaavassa olisi tullut osoittaa mahdolliset suljetut kaatopaikat ja muut rakentamiseen soveltumattomat kohteet. Maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n 4 momentin mukaan maakuntakaavassa osoitetaan aluevarauksia vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien

valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteensovittamiseksi on tarpeen. Maakunnan liitto on harkintavaltaansa rajoissa päättänyt kaavaratkaisun sisällöstä kaavaa varten laadittuihin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin sekä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisesti maakuntakaavan sisältövaatimuksiin perustuen, minkä pohjalta liitto on ratkaissut alueidenkäytön osalta ylikunnalliseksi, maakunnalliseksi ja valtakunnalliseksi katsomansa asiat. Rakentamiseen soveltumattomia kohteita ei ole ollut niiden paikallisen merkityksen vuoksi ollut perustelua osoittaa maakuntakaavassa.

Suurimpien liikenneväylien suunnittelumääräykset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto esittää, että suurimmille liikenneväylille tulisi lisätä suunnittelumääräys, jossa niiden läheisyydessä velvoitettaisiin ottamaan huomioon ympäristöhaitat, melutasojen ohjearvot ja riittävä meluntorjunta, eikä niiden läheisyyteen tulisi sallia uutta asutusta tai muuta vastaavaa toimintaa.

Ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavassa ratkaistaan vähintään seudullisesti merkittävä liikenneverkko sekä liikenneväylien sijainti ja kehittämistarpeet yleispiirteisellä tasolla. Meluntorjunnan järjestäminen sekä muiden toimintojen etäisyys liikenneväylistä ratkaistaan yksityiskohtaisessa maankäytön suunnittelussa. Ympäristöministeriö katsoo myös, että lausunnossa esitettyjen suunnittelumääräysten lisääminen maakuntakaavaan kaavaa vahvistettaessa ei ole maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n mukaan mahdollista.

Utin lentokentän melualue

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on esittänyt Utin lentokentän melualueen muuttamista. Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin mukaan maakuntakaavaan voidaan sitä vahvistettaessa tehdä oikaisunluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia. Ympäristöministeriö toteaa, ettei lausunnossa esitettyä vähäistä suurempaa muutosta voida tehdä maakuntakaavan vahvistamiskäsittelyn yhteydessä. Utin lentokentän melualue on osoitettu maakuntakaavan laatimisen yhteydessä käytössä olleiden selvitysten perusteella. Alueelle tullaan laatimaan tarkempia meluselvityksiä harjoituslentotoiminnan käynnistämisen yhteydessä. Laadittavat selvitykset on mahdollista ottaa huomioon tulevassa maakuntakaavoituksessa. Valtioneuvoston asettamat melutason ohjearvot ohjaavat tarkempaa suunnittelua ja lupamenettelyjä.

Hiljaiset alueet

Valtioneuvoston vuonna 2003 tekemässä luonnon virkistyskäyttöä ja luontomatkailun kehittämistä koskevassa periaatepäätöksessä on toivottu, että maakuntien liitot selvittävät luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävimmät hiljaiset alueet ja niiden hiljaisina säilyttämisen mahdollisuudet. Kymenlaakson potentiaaliset luonnonrauha-alueet, joiden voidaan katsoa olevan edellä mainittuja hiljaisia alueita, on selvitetty aiemmin vahvistetun taajamia ja niiden ympäristöjä koskevan maakuntakaavan yhteydessä. Kymenlaakson maaseutua ja luontoa koskevassa maakuntakaavassa ei ole osoitettu hiljaisia alueita. Maakuntakaavassa on osoitettu kolme kansallispuistoa, luonnonsuojelualueita sekä laajoja alueita, joille ei ole osoitettu maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävää rakentamista, ja joiden voidaan katsoa täyttävän myös hiljaisten alueiden vaatimusta.

Johtopäätöksenä ministeriöiden lausunnoista ympäristöministeriö katsoo, etteivät ministeriöiden kannat ole maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 4 momentin tarkoittamalla tavalla eriävät eikä tällaista tilannetta synny myöskään kaavan vahvistamispäätöstä tehtäessä. Asiaa ei siten ole tarpeen siirtää valtioneuvoston yleisistunnossa ratkaistavaksi.

Lausumat valituksista

Pyhtään Munapirtin Versön alue

Ympäristöministeriö hylkää valitukset 1, 4, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23 ja 24 sekä valitukset 6, 8, 9, 11, 12, 22 ja 26 niiltä osin, kuin niissä on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Versön alueen osalta, jolle on maakuntakaavassa merkinnällä R 24 osoitettu loma- ja matkailualue ja kohdemerkinnällä venesatama.

Perustelut

Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen, alueiden käytön ekologinen kestävyys sekä vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö

Valituksissa 1, 12, 14, 17, 22 ja 24 on katsottu, ettei maakuntakaava täytä maankäyttö- ja rakennuslain 28 § 3 momentin mukaisia maakuntakaavan sisältövaatimuksia maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisen sekä alueiden käytön ekologisen kestävyysosalta. Valituksissa 1, 12 ja 22 Versön alueen on todettu olevan geologisesti arvokasta harjualueetta, jonka laajamittainen rakentaminen turmelisi alueen maisemakuvan ja luonnon kauneusarvot sekä vaarantaisi alueella sijaitsevan tärkeän pohjavesialueen säilymisen. Valituksissa 4 ja 16 on katsottu rakentamisesta aiheutuvan haitallisia vaikutuksia alueen luonnonrauhaan. Valituksissa 4, 18, 19 ja 23 alueen on katsottu olevan arvokasta harju- ja merenranta-alueetta. Valituksessa 6 on katsottu, ettei alueen rakentaminen ja arvokas harju ole sovitettavissa yhteen. Valituksessa 8 on katsottu, että alue tulisi säilyttää luonto- ja virkistysalueena, ja katsottu rakentamisen johtavan saariston luonnon pilaantumiseen. Valituksissa 9 ja 11 on tuotu esille alueen luonto- ja virkistysarvot, ja katsottu alueen soveltuvan yleiseen virkistykseen. Valituksessa 16 on katsottu, että yleisesti hyvin saavutettavissa oleva Versö on luonnon ja harjumaiseman vaalimisen kannalta ylimaakunnallisesti merkittävä kohde. Valituksessa 20 on katsottu luonnonkauniin alueen pirstoutuvan rakentamisen johdosta ja alueen virkistysarvon katoavan.

Maakuntakaavassa on merkinnällä R osoitettu loma- ja matkailualueita. Merkinnän kuvauksen mukaan sillä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä matkailupalveluiden alueita. Alueisiin kuuluu matkailu- ja lomakeskuksia, lomakyliä, lomahotelleja, leirintäalueita tai muita vastaavia matkailua palvelevia toimintoja. Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee toimintojen sijoittumisen ohjauksella ja rakentamisen mitoituksen määrittelyllä turvata alueen erityisten luontoarvojen, kulttuuriympäristön ja rakennushistoriallisten ominaispiirteiden säilyminen.

Venesataman kohdemerkinnän kuvauksen mukaan sillä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävät pienvenesatamat. Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on sovitettava pienveneilyn ja virkistykseen tarpeet kulttuuriperintö- ja luontoarvoihin sekä varmistettava alueiden saavutettavuus.

Loma- ja matkailualue sijaitsee osin merkinnällä ge 1538 osoitetulla geologisesti arvokkaalla harjualueella. Merkinnän kuvauksen mukaan sillä osoitetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät geologiset muodostumat, jotka ovat maisemallisesti tai geologisesti merkittäviä. Merkinnällä osoitetaan harjujen suojeluohjelman mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat harjualueet, valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat, valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet ja maakunnallisesti merkittävät geologiset muodostumat. Paikallisesti tai seudullisesti arvokkaat harjumuodostumat osoitetaan, kun niillä on ulkoilun ja virkistykseen kannalta erityistä merkitystä. Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmer-

kintä. Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ei saa aiheuttaa kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista tai huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia ominaisuuksia luontosuhteissa. Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on kokonaisuuden ohella otettava huomioon kunkin alueen varausperusteluissa esitetyt harjujen suojeluarvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee arvioida ja sovittaa yhteen käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö ja geologiset arvot.

Loma- ja matkailualue sijaitsee osin merkinnällä pv 1676 osoitetulla tärkeällä pohjavesialueella. Merkinnän kuvauksen mukaan sillä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat ympäristöhallinnon luokituksen mukaisesti I- tai II-luokan pohjavesialueita. Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden laatu ei niiden vaikutuksesta heikkene.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin mukaisten maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN, maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin ja 28 §:n 1 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Kyseistä maakuntakaavaa koskevat valtioneuvoston 30.11.2000 tekemän päätöksen mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Maakuntakaavoituksessa on osoitettava valtakunnallisesti merkittävät maisema- ja kulttuuriperintöalueet ja -kohteet. Näillä alueilla alueidenkäytön on sovelluttava niiden historialliseen kehitykseen. Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhteinäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota. Alueidenkäytössä on otettava huomioon pohja- ja pintavesien suojelutarve ja käyttötarpeet. Maakunnan suunnittelussa on tuettava matkailukeskusten ja alueiden verkottumista sekä vapaa-ajan käytön vyöhykkeiden kehittämistä niin, että muodostuu toimivia palvelukokonaisuuksia. Alueidenkäytön suunnittelulla matkailualueita tulee eheyttää.

Ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaava on luonteeltaan yleispiirteinen alueiden käytön suunnitelma. Loma- ja matkailualueen rakentamisen mitoitus sekä palvelujen, liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt ratkaistaan alueen yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa, jonka yhteydessä selvitetään mahdollisten haitallisten ympäristövaikutusten ehkäiseminen tai niiden lieventäminen. Ottaen huomioon loma- ja matkailualueita, venesatamaa, geologisesti arvokasta harjualueita ja tärkeitä pohjavesialueita koskevat suunnittelumääräykset ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava täyttää valituksessa tarkoitettulta osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimista, alueiden käytön ekologista kestävyYTEttä sekä vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöä koskevat sisältövaatimukset ja edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista.

Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne

Valituksissa 1, 12 ja 22 on katsottu, ettei maakuntakaava täytä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin mukaista maakuntakaavan sisältövaatimusta maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen osalta. Valituksissa on katsottu, että Kymenlaak-

son tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen turvaamiseksi Versön alue tulisi jättää rakentamattomaksi.

Versön alueelle osoitetut loma- ja matkailualue ja venesatama sijaitsevat maakuntakaavassa merkinnällä mv osoitetulla matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueella. Merkinnän mv kuvauksen mukaan sillä osoitetaan alueet, joihin kohdistuu ylimaakunnallisia matkailun kehittämistarpeita. Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, että matkailun kehittämistarpeet sovitetaan alueen luonto-, rakennusperintö- ja kulttuuriarvoihin niitä hyödyntäen. Kaavaselostuksessa alueen on todettu olevan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävä matkailualan palvelujen ja yleisen virkistykseen kehittämiseksi sekä soveltuvan koko rannikkoalueen osalta parhaiten matkailun ja virkistykseen kehittämiseen.

Maakunnan liitto on harkintavaltansa rajoissa päättänyt kaavaratkaisun sisällöstä kaavaa varten laadittuihin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin sekä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisiin maakuntakaavan sisältövaatimuksiin perustuen. Kaavaratkaisulla ei voida katsoa olevan merkittäviä vaikutuksia maakunnan muun alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseen ottaen huomioon loma- ja matkailualueen koko ja sijainti. Loma- ja matkailualueen voidaan katsoa tukevan maakuntakaavassa alueelle osoitetun matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueen kehittämistä.

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava täyttää valituksessa tarkoitettua osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisen maakunnan tarkoituksenmukaista alue- ja yhdyskuntarakennetta koskevan maakuntakaavan sisältövaatimuksen.

Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Valituksissa 1, 12 ja 22 on katsottu, ettei maakuntakaava täytä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin mukaista maakuntakaavan sisältövaatimusta ympäristön ja talouden kannalta kestävien liikenteen ja teknisen huollon järjestelyjen osalta. Valituksissa on katsottu, ettei maakuntakaavassa ole huomioitu Versön alueelle osoitetun loma- ja matkailualueen toteuttamisesta Purolan kylälle liikennemäärien kasvusta aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Valituksessa 6 on katsottu alueen liikennemäärien kasvamisen vaikuttavan haitallisesti Purolan kylän suojeluarvoihin. Valituksessa 20 on katsottu, että Purolan kylän läpi johtavan tien liikennemäärät ovat jo nykyisellään liian suuret, eikä pyörätie mahdu ajoradan yhteyteen, eikä tiehallinnolla ole suunnitelmia tien varalle.

Toimenpiteet Purolan läpi kulkevan tien liikenneturvallisuuden ja liikenteen toimivuuden turvaamiseksi on selvitetty kaavatyön aikana.

Ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaava on yleispiirteinen alueidenkäytön suunnitelma, eikä siinä määritellä paikallisia liikennejärjestelyjä tai niiden teknisiä ratkaisuja. Edellä mainitut liikenneverkkoon kohdistuvat toimenpiteet tarkentuvat yksityiskohtaisessa suunnittelussa, jonka yhteydessä voidaan tutkia liikenteestä aiheutuvien haittojen ehkäiseminen tai niiden lieventäminen.

Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Valituksissa 1, 4, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 ja 23 on katsottu, ettei maakuntakaava täytä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin maakuntakaavan sisältövaatimusta virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyden osalta. Valituksissa 1, 12 ja 22 on todettu, että Versön alue on yksi harvoista itäisen Suomenlahden äärellä olevista hyvin saavutettavista, yhtenäisistä ja luonnonkauniista alueista, joka on säästynyt merkittävältä rakentamiselta.

Valituksessa 8 on katsottu, että alue tulisi säilyttää luonto- ja virkistysalueena. Valituksissa 9, 11, 16 ja 17 on katsottu saavutettavuudeltaan hyvän Versön alueen olevan yleisen virkistyskäytön kannalta merkittävä alue. Valituksessa 15 on katsottu, että alueella tarvitaan vapaassa käytössä olevia ranta- ja metsäalueita tulevaisuussakin.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksella on luotava alueidenkäytölliset edellytykset seudullisten virkistysalueiden muodostamiselle erityisesti Etelä-Suomessa ja suurilla kaupunkiseuduilla. Maakunnan suunnittelussa on tuettava matkailukeskusten ja alueiden verkottumista sekä vapaa-ajan käytön vyöhykkeiden kehittämistä niin, että muodostuu toimivia palvelukokonaisuuksia. Alueidenkäytön suunnittelulla matkailualueita tulee eheyttää.

Maakuntakaavassa osoitetaan ylikunnallisesti, maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviä aluevarauksia maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n 4 momentin mukaisesti. Maakuntakaavassa on osoitettu merkitykseltään vähintään ylikunnalliset virkistysalueverkostot maakuntakaavan selvityksiin perustuen. Munapirtin alue on osoitettu maakuntakaavassa matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeksi. Suurin osa Munapirtin alueesta on osoitettu merkinnällä MU maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta. Lisäksi alueelle on osoitettu merkinnällä VR kaksi retkeily- ja ulkoilualuetta. Alueelle on maakuntakaavassa osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on ulkoilun ohjaamistarvetta 1267 hehtaaria sekä retkeily- ja ulkoilualueita 68 hehtaaria manteele ja 268 hehtaaria lähisaariin. Loma- ja matkailualueiksi on osoitettu 71 hehtaaria. Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on ulkoilun ohjaamistarvetta sekä retkeily- ja ulkoilualueet ovat osa maakuntakaavan virkistykseen soveltuvien alueiden verkostoa, joiden osuus Munapirtin alueesta on merkittävä. Lisäksi vahvistetussa taajamia ja niiden ympäristöjä koskevassa maakuntakaavassa on osoitettu virkistysalueita Pyhtään taajama-alueiden läheisyyteen.

Ympäristöministeriö katsoo, että kaavaratkaisu täyttää valituksessa tarkoitettua osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisen virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyttä koskevan sisältövaatimuksen ja edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista.

Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset

Valituksissa 1, 12 ja 22 on katsottu, ettei maakuntakaava täytä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin maakuntakaavan sisältövaatimusta maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten osalta. Valituksissa on katsottu, että Versön alueen rakentamatta jättäminen tukisi elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä säilyttämällä yleisen retkeilyn ja virkistäytymisen edellytykset alueella.

Ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavalla ratkaistaan yleispiirteisesti alueidenkäytölliset edellytykset eri toimintojen sijoittumiselle sekä niiden suhde muuhun alueidenkäyttöön. Muilta osin rakentamisen edellytykset ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Kaavan lainmukaisuutta arvioitaessa sillä ei ole merkitystä, olisiko joku toinen kaavaratkaisu ollut tarkoituksenmukaisempi.

Ympäristöministeriö katsoo, että kaavaratkaisu täyttää valituksessa tarkoitettua osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisen maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä koskevan sisältövaatimuksen.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisuus

Valituksissa 12 ja 22 on katsottu maakuntakaavan olevan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen niiltä osin, kuin niissä edellytetään, että alueidenkäytöllä tuetaan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyn ja maan kansainvälisen aseman vahvistamista hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävästi hyödyntämistä. Maakuntakaavan on lisäksi katsottu olevan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen siltä osin, kuin niissä edellytetään, että alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurillista kestävyttä. Valituksissa 12, 14, 17, 22 ja 24 on katsottu maakuntakaavan olevan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastainen siltä osin, kuin niissä edellytetään, että alueidenkäytön suunnittelussa otetaan huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet sekä alueidenkäytön ohjaaminen siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin ja 28 §:n 1 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Kyseistä maakuntakaavaa koskevat valtioneuvoston 30.11.2000 tekemän päätöksen mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan aluerakenteen ja alueidenkäytön kehittäminen tulee perustua ensisijaisesti alueiden omiin vahvuuksiin ja sijaintitekijöihin. Kaavaselostuksen mukaan Munapirtin alueen osoittaminen matkailun ja virkistyskäytön kohdealueeksi perustuu alueen vahvuuksiin ja sijaintitekijöihin.

Yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologisten, taloudellisten, sosiaalisten ja kulttuurillisten kestävyden edistämistä koskeva valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite ei koske kyseistä maakuntakaavaa 1.3.2009 voimaan tulleita tarkistettuja valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevan siirtymäsäännöksen johdosta. Siirtymäsäännöksen mukaan päätöksen voimaan tullessa valmisteilla ollut kaava on voitu hyväksyä päätöksen estämättä 31.8.2009 mennessä, mikäli kaavaehdotus on asetettu julkisesti nähtäville ennen päätöksen voimaan tuloa 1.3.2009. Kaavaehdotus oli nähtävillä 19.1.-20.2.2009 ja maakuntavaltuusto hyväksyi kaavan 8.6.2009.

Ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet on tutkittu maakuntakaavan ekologisesti arvokkaita alueita ja luonnonsuojelua sekä virkistys- ja ulkoilualueita koskevissa selvityksissä. Munapirtin alue ei sisälly edellä mainituissa selvityksissä tunnistettuihin ekologisesti merkittäviin tai yhtenäisiin luonnonalueisiin. Pyhtään Munapirtin alueelle osoitettujen loma- ja matkailualueiden ja venesatamien tarkoituksena on ollut lisätä Munapirtin matkailupalvelujen tarjontaa sekä parantaa saariston retkeily- ja ulkoilualueiden saavutettavuutta. Ympäristöministeriö katsoo, että kaavaratkaisu edistää valituksessa tarkoitettua osin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista.

Asuinrakentaminen saariston ja Munapirtin alueella

Valituksessa 8 on katsottu, ettei saaristoa ja Munapirtin saarta tule kaavoittaa asuinalueiksi. Ympäristöministeriö toteaa, ettei saaristoon tai Munapirtin alueelle ole osoitettu maakuntakaavassa asuinrakentamista.

Versön alueen rakentamisesta aiheutuvat yhdyskuntataloudelliset vaikutukset

Valituksissa 8, 9 ja 11 on katsottu Versön alueen rakentamisesta aiheutuvan merkittäviä haitallisia yhdyskuntataloudellisia vaikutuksia.

Ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaava on luonteeltaan yleispiirteinen alueiden käytön suunnitelma. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ei ole velvoitetta maakuntakaavan taloudellisten vaikutusten tutkimisesta yksityiskohtaisesti. Maakuntakaavassa tutkitaan siinä esitettyjen ratkaisujen yhdyskuntataloudelliset vaikutukset yleispiirteisellä tasolla. Maakuntakaavassa osoitetun loma- ja matkailualueen rakentamisen mitoitus sekä palvelujen, liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt ratkaistaan alueen yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa, minkä yhteydessä selvitetään mahdollisten haitallisten ympäristövaikutusten ehkäiseminen tai niiden lieventäminen.

Vuorovaikutusmenettelyjen puutteet

Valituksissa 14, 15, 16 ja 17 on katsottu maakuntakaavan vuorovaikutusmenettelyn olleen puutteellinen, koska Versön aluetta koskevien muistutusten allekirjoittaneiden määrää ja nimiä ei ole todettu maakuntavaltuuston tekemässä kaavaa koskevassa päätöksessä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään, on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta. Maankäyttö- ja rakennuslain 65 §:n mukaan kaavaehdotus on asetettava julkisesti nähtävillä. Nähtävillä asettamisesta on tiedotettava kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla. Kunnan jäsenille ja osallisille on varattava tilaisuus esittää mielipiteensä asiassa. Muistutuksen tehneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa, on ilmoitettava kunnan perusteltu kannanotto esitettyyn mielipiteeseen. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ei ole velvoitetta maakuntakaavasta saadun palautteen antajien nimien keräämiseksi tai laskemiseksi. Ympäristöministeriö katsoo, etteivät maakuntakaavan vuorovaikutusmenettelyt ole olleet lainvastaisia valituksissa esitetyin perustein.

Suomen- ja ruotsinkielisten selostusten eroavaisuudet

Valituksissa 12 ja 22 on tuotu esille suomen- ja ruotsinkielisten kaavaselostusten eroavaisuudet Versön loma- ja matkailualueeseen liittyen.

Ympäristöministeriö toteaa, että kaavaselostus ei ole osa oikeusvaikutteista kaavaa. Kaavaselostus selventää ja täydentää kaavakarttaa, -merkintöjä ja -määräyksiä. Kaavaselostus ei ole vahvistuva kaava-asiakirja kuten kaavakartta, -merkinnät ja -määräykset.

Maakuntakaavan muuttamista koskevat vaatimukset

Valituksissa 1 ja 26 on vaadittu maakuntakaavaa muutettavaksi siten, että Versön alue osoitettaisiin retkeily- ja ulkoilualueeksi. Valituksessa 6 on vaadittu kaavaratkaisun muuttamista siten, että merkinnällä R 24 osoitettua loma- ja matkailualueetta rajattaisiin oleellisesti ja merkinnällä VR 1373 osoitettu retkeily- ja ulkoilualue laajennettaisiin kyseiselle alueelle. Valituksessa 8 on esitetty loma- ja matkailualueen vaihtoehtoiseksi sijoituspaikaksi Munapirtin Mäntyniemeä. Valituksissa 20, 23 ja 24 on ehdotettu Versön aluetta liitettäväksi osaksi Itäisen Suomenlahden kansallispuistoa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin mukaan maakuntakaavaan voidaan sitä vahvistettaessa tehdä oikaisunluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia. Ympäristöministeriö toteaa, ettei valituksissa vaadittuja vähäistä suurempia muutoksia voida tehdä maakuntakaavan vahvistamiskäsittelyn yhteydessä. Ympäristöministeriö toteaa lisäksi valituksessa 8 esitetyn loma- ja matkailualueen vaihtoehtoisen sijainnin osalta, ettei kaavan lainmukaisuutta arvioitaessa ole merkitystä sillä, olisiko joku toinen kaavaratkaisu ollut tarkoituksenmukaisempi.

Pyhtään Munapirtin Mäntyniemen loma- ja matkailualue

Ympäristöministeriö hylkää **valituksen 22** siltä osin, kuin siinä on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Munapirtin Mäntyniemeen merkinnällä R 25 osoitetun loma- ja matkailualueen osalta.

Perustelut

Valituksessa on katsottu Mäntyniemeen osoitetun loma- ja matkailualueen johtavan alueen maanomistajien eriarvoiseen kohteluun. Alueella on voimassa ranta-asemakaava, joten maakuntakaava ei ole alueella voimassa muuten kuin ranta-asemakaavaa muutettaessa maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaisesti. Ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaava on luonteeltaan yleispiirteinen alueiden käytön suunnitelma, jossa alueiden käyttöä ei ratkaista kiinteistökohtaisesti. Loma- ja matkailualueen rakentamisen mitoitusta ratkaistaan alueen yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa, jonka yhteydessä maanomistajien tasapuolinen kohtelu tutkitaan. Ympäristöministeriö katsoo, ettei kaavaratkaisun voida katsoa johtavan maanomistajien eriarvoiseen kohteluun valituksessa esitetyin perustein.

Pyhtään Heinäsaaren ja Långön retkeily- ja ulkoilualueet

Ympäristöministeriö hylkää **valitukset 8, 9, 11, 12 ja 26** niiltä osin, kuin niissä on vaadittu maakuntakaavassa merkinnällä VR 1371 osoitetun retkeily- ja ulkoilualueen jättämistä vahvistamatta Pyhtään Heinäsaaren ja Långön saarten yksityisessä omistuksessa olevien alueiden osalta.

Perustelut

Heinäsaaren ja Långön retkeily- ja ulkoilualueet

Valituksessa 8 on katsottu, että Pyhtään Heinäsaaren ja Långön saarelle osoitetut virkistysalueet ovat pieniä, eikä ratkaisu ole toimiva käytännössä. Valituksissa 9, 11 ja 26 on katsottu, ettei Pyhtään Heinäsaaren yksityisessä omistuksessa olevia alueita voida ilman päteviä perusteluja kaavoittaa yleisiksi virkistysalueiksi ja ettei Pyhtään kunnan ainoiksi laajoiksi virkistysalueiksi voida osoittaa kaukana saaristossa olevia alueita. Valituksessa 12 on katsottu Heinäsaaren merkinnällä VR 1371 osoitetun retkeily- ja ulkoilualueen olevan kohtuuton yksityistä maanomistajaa kohtaan. Valituksessa 26 on katsottu, että Heinäsaaren osoittaminen retkeily- ja virkistysalueeksi saattaa aiheuttaa taloudellisia menetyksiä maanomistajille.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisten maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin ja 28 §:n 1 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Kyseistä maakuntakaavaa koskevat valtioneuvoston 30.11.2000 tekemän päätöksen mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joiden mukaan maakuntakaavoituksella on luotava alueidenkäytölliset edellytykset seudullisten virkistysalueiden muodostamiselle erityisesti Etelä-Suomessa ja suurilla kaupunkiseuduilla.

Maakuntakaavassa on osoitettu merkitykseltään vähintään ylikunnalliset virkistysalueverkostot maakuntakaavan selvityksiin perustuen. Heinäsaari ja Långö on maakuntakaavassa osoitettu retkeily- ja ulkoilualueiksi. Saaret sijaitsevat maakuntakaavassa osoitetun matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueella. Kymenlaakson liiton mukaan Heinäsaaren osalta maakuntakaavan virkistystavoitteet toteutuvat alueella voimassa olevan rannikon ja saariston osayleiskaavan aluevarauksin, eivätkä edellytä osayleiskaavan muuttamista.

Saarten merkitys maakunnan virkistysalueverkoston osana on todettu maakuntakaavan virkistys- ja ulkoilualue selvityksessä. Saaret on osoitettu maakuntakaavana voimassa olevassa Kymenlaakson seutukaavassa retkeily- ja ulkoilualueina, joten maakuntakaava ei muuta alueen suunnittelutilannetta tältä osin.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 § 4 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Maakuntakaavassa retkeily- ja ulkoilualueelle osoitetulla maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukaisella rakentamisrajoituksella on pyritty turvaamaan kyseisen virkistysalueen toteuttamismahdollisuudet. Alueella ei saa myöntää lupaa rakennuksen rakentamiseen siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista. Rakentamisrajoitus on ehdollinen, siten että lupa rakentamiseen on kuitenkin myönnettävä, jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä aluetta lunasteta tai suoriteta haitasta kohtuullista korvausta.

Alueella on voimassa Pyhtään rannikon ja saariston osayleiskaava. Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaisesti maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin laadittaessa tai muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa. Maakuntakaava ohjaa täten alueen yksityiskohtaisempaa maankäytön suunnittelua. Maakuntakaava on yleispiirteinen alueidenkäytön suunnitelma. Retkeily- ja ulkoilualueen toteuttaminen edellyttää yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia sekä yhteensovittamista alueen muun käytön kanssa.

Retkeily- ja ulkoilualueen merkintä ei estä alueen normaalia metsätalouskäyttöä. Kaikilla muilla paitsi suojelualueilla noudatetaan metsänkäsittelyssä metsälakia (1093/1996).

Virkistysalueen toteuttaminen on yleensä kunnan tai Metsähallituksen, mikäli alue on valtion omistuksessa, vastuulla. Virkistysalueen toteuttamisen yhteydessä maanomistajan kanssa sovitaan taloudellisista järjestelyistä ja sovitaan toteuttamisen yksityiskohdista.

Kaavan lainmukaisuutta arvioitaessa ei ole merkitystä sillä, olisiko joku toinen kaavaratkaisu ollut tarkoituksenmukaisempi. Maakunnan liitto on harkintavaltansa rajoissa päättänyt kaavaratkaisun sisällöstä kaavaa varten laadittuihin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin sekä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisesti maakuntakaavan sisältövaatimuksiin perustuen.

Pyhtään kunnan virkistysalueiden osalta ympäristöministeriö toteaa seuraavaa. Vahvistetussa taajamia ja niiden ympäristöjä koskevassa maakuntakaavassa on osoitettu useita virkistysalueita Pyhtään taajama-alueiden läheisyyteen. Munapirtin alueelle on maakuntakaavassa osoitettu merkinnällä VR retkeily- ja ulkoilualueita sekä merkinnällä MU maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on ulkoilun ohjaamistarvetta, jotka ovat kuntalaisten saavutettavissa ilman omaa venettä. Maakuntakaavassa osoitetaan ylikunnallisesti, maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviä aluevarauksia maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 4 momentin mukaisesti. Pyhtään kunnan sisäiset maankäyttökysymykset ratkaistaan kunnan yleis- ja asemakaavoituksen yhteydessä.

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin merkinnän VR 1371 osalta. Kaavaratkaisu täyttää valituksessa tarkoitettulta osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset sisältövaatimukset ja edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista. Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaavan merkinnästä VR 1371 aiheudu maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaista kohtuutonta haittaa ja ettei merkintä muutoinkaan ole lainvastainen.

Maakuntakaavan muuttamista koskevat vaatimukset

Valituksessa 12 on vaadittu tutkimaan, voitaisiinko Versön - Långön alue liittää osaksi Itäisen Suomenlahden kansallispuistoa. Valituksessa on lisäksi vaadittu muuttamaan kaavaratkaisua siten, että Pyhtään Heinäsaaren merkinnällä VR 1371 osoitettu retkeily- ja ulkoilualue muutettaisiin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi tai maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta. Valituksessa 26 on vaadittu muuttamaan kaavaratkaisua siten, että Heinäsaari osoitettaisiin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta.

Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin mukaan maakuntakaavaan voidaan sitä vahvistettaessa tehdä oikaisunluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia. Ympäristöministeriö toteaa, ettei valituksessa vaadittuja vähäistä suurempia muutoksia voida tehdä maakuntakaavan vahvistamiskäsittelyn yhteydessä.

Vesi- ja raideliikenteen yhteystarpeet

Ympäristöministeriö hylkää **valituksen 6** siltä osin, kuin siinä on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Kymijoen suuntaisen vesiliikenteen yhteystarpeen sekä Koskenkylän ja Kouvolan välisen raideliikenteen yhteystarpeen osalta.
Perustelut

Kymijoen suuntainen vesiliikenteen yhteystarve

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Kuusankoskelta Suomenlahdelle osoitetun Kymijoen suuntaisen vesiliikenteen yhteystarvemerkinnän osalta. Valituksessa on katsottu vesiliikenteen yhteystarpeen estävän alueen kehittämistä sekä kanavan käytön ja rakentamisen aiheuttavan merkittäviä kielteisiä ympäristövaikutuksia. Valituksessa on lisäksi katsottu, ettei kanavoinnille ole liikennetaloudellisia edellytyksiä.

Vesiliikenteen yhteystarvetta koskevan suunnittelumääräyksen mukaan yhteystarpeen selvityksissä on varmistettava, että yhteystarpeen toteuttaminen ei yksistään tai tarkasteltuna muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta selvitysalueella tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin, eikä sellaisia häiriöitä, jotka merkittävästi heiken-

tävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Vesiliikenteen yhteystarve -merkintä kuuluu maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaa-voissa käytettävistä merkinnöistä annetun ympäristöministeriön asetuksen (31.3.2000) mukaisesti kehittämisperiaatemarkintoihin. Ympäristöministeriön julkaiseman oppaan n:o 10 "Maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset" mukaan merkinnällä osoitetaan ne yhteydet, joiden tarve on voitu todeta, mutta joiden sijaintiin ja toteuttamiseen liittyy niin huomattavaa epävarmuutta, ettei ohjeellisen tai vaihtoehtoisen linjauksen osoittaminen ole mahdollista.

Kymijoen ja Suomenlahden välinen vesiliikenteen yhteystarve on osoitettu vahvistetussa Kymenlaakson taajamia ja niiden ympäristöjä käsittelevässä maakuntakaavassa. Ympäristöministeriö jätti 28.5.2008 antamallaan päätöksellä YM3/5222/2006 maakuntavaltuuston päätöksen vahvistamatta kyseisen vesiliikenteen yhteystarvemerkinnot osalta. Korkein hallinto-oikeus katsoi Kymenlaakson liiton maakuntahallituksen valituksesta 9.12.2009 antamassaan päätöksessä 1875, 1955 ja 1969/1/08, ettei ympäristöministeriö ole voinut mainitsemillaan perusteilla jättää vesiliikenteen yhteystarvemerkinnot vahvistamatta. Tämän vuoksi Korkein hallinto-oikeus kumosi ympäristöministeriön päätöksen ja palautti asian tältä osin ympäristöministeriölle uudelleen käsiteltäväksi. Ympäristöministeriö vahvisti 18.1.2010 vesiliikenteen yhteystarvemerkinnot päätöksellään YM3/5222/2006.

Valituksessa todetut Kymijoen kanavoinnista ja rahtiliikenteestä aiheutuvat haitalliset ympäristövaikutukset koskevat sellaista vesiliikenteen yhteystarvemerkinnot toteuttamistapaa, jossa kanavointi toteutettaisiin nykyisessä jokiuomassa. Vesiliikenteen yhteystarvemerkinnot mahdollistaa kuitenkin myös muunlaisia, esimerkiksi jokiuoman ulkopuolelle sijoitettavia toteuttamistapoja. Vesiliikenteen yhteystarpeen toteuttamisesta aiheutuvat ympäristövaikutukset tulevat arvioitaviksi jatkosuunnittelun yhteydessä.

Siltä osin kuin valitus koskee vesiliikenteen yhteystarvemerkinnot kielteisiä vaikutuksia alueen kehittämiseksi, ympäristöministeriö toteaa, että yhteystarvemerkinnot on luonteeltaan yleispiirteinen kehittämisperiaatemarkintä, joka ei määrittele vesiväylän sijaintia eikä siten myöskään rajoita merkinnän kohteena olevan tai sitä ympäröivän alueen muuta maankäyttöä ja kehittämistä.

Kymijoen kanavoinnin liikennetaloudellisten edellytysten osalta ympäristöministeriö viittaa siihen, mitä merkinnän yleispiirteisyydestä on todettu edellä. Kyseisen vesiliikennetyden eri toteuttamistapojen liikennetaloudellista edullisuutta on mahdollista arvioida vasta yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä laadittavien selvitysten perusteella.

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava perustuu vesiliikenteen yhteystarpeen osalta maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti riittäviin selvityksiin. Kaavarakaisu täyttää valituksessa tarkoitettua osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset sisältövaatimukset eikä ole muutoinkaan lainvastainen.

Raideliikenteen yhteystarve Koskenkylä - Kouvola

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Koskenkylän ja Kouvolan välille osoitetun raideliikenteen yhteystarvemerkinnot osalta. Valituksessa on katsottu, että kyseessä on irrallinen merkintä, joka ei ole yhteensopiva Itä-Uudenmaan maakuntakaavan ja Kymenlaakson taajamia ja niiden ympäristöjä käsittelevän maakuntakaavan kanssa. Lisäksi valituksessa on katsottu, ettei liikenne- ja viestintäministeriön teettämä sel-

vitys Helsingistä itään suuntautuvista ratavaihtoehdoista tue kyseistä yhteystarvetta. Valittajan mukaan merkintä on liitetty kaavaan ilman asianmukaista valmistelua.

Merkintää koskevan menettelyn osalta ympäristöministeriö toteaa, että merkintä on lisätty maakuntakaavaehdotukseen kaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella. Merkintä on ollut mukana nähtävillä olleessa maakuntakaavaehdotuksessa maakuntahallituksen päätöksen mukaisesti. Ympäristöministeriö katsoo, että menettely täyttää maankäyttö- ja rakennuslain 65 §:n sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 §:n vaatimukset.

Kymenlaakson maakuntakaavassa on esitetty raideliikenteen yhteystarpeet idän suunnan ratayhteyteen liittyen sekä niin kutsutun Kouvolan vaihtoehdon että niin kutsutun Luumäen vaihtoehdon mukaisesti. Helsinki-Pietari -raideyhteyden kehittämisestä on valmistunut esiselvitys, jonka perusteella liikenne- ja viestintäministeriö on muodostanut kantansa yhteyden kehittämisestä. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan ensisijaisesti kehitetään nykyistä ratakäytävää Helsingistä Lahden kautta Luumäelle ja rajalle, mutta maakuntakaavoissa tulee varautua Helsingistä Porvoon ja Kotkan kautta Luumäelle sekä Lahdesta Heinolan kautta Mikkeliin kulkeviin ratalinjauksiin. Muista varauksista liitot voivat liikenne- ja viestintäministeriön mukaan halutessaan huopua.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaava on mahdollisuuksien mukaan sovitettava yhteen maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa. Ympäristöministeriö toteaa, että Kymenlaakson liitto on voinut harkintavaltansa puitteissa tehdä ratkaisunsa maakuntakaavojen yhteensovittamisesta. Kymenlaakson maakuntakaavassa raideliikenteen yhteystarvemerkinällä esitetään mahdollisia ratayhteyksiä, joiden toteutumiseen ja sijaintiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. Merkintä on niin sanottu kehittämisperiaatemerkinä, eikä siihen liity rakentamisrajoitusta. Merkintä sijoittuu maakuntakaavan valkoiselle alueelle, jolle ei kohdistu muita seudullisesti merkittäviä maankäytön varauksia.

Ympäristöministeriö toteaa, että Helsingistä itään suuntautuvaa ratayhteyttä on linjausvaihtoehtojen osalta tutkittu esiselvitystasolla. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät varautumista uuteen rautatieyhteyteen Helsingistä Pietarin suuntaan.

Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaavassa kehittämisperiaatemerkinällä osoitettua raideliikenteen yhteystarvemerkinää voida edellä mainittu huomioon ottaen pitää maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 1 momentin vastaisena.

Kouvolan Hevosmäen ja Lylysmäen retkeily- ja ulkoilualue

Ympäristöministeriö hylkää **valitukset 2, 13 ja 25**, joissa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Kouvolan Hevosmäen ja Lylysmäen alueelle maakuntakaavassa merkinnällä VR 1347 osoitetun retkeily- ja ulkoilualueen osalta sekä alueen osoittamista metsätalousalueeksi kaavamerkinällä M tai MU.

Perustelut

Valituksissa 2,3 ja 25 on katsottu Hevosmäen ja Lylysmäen alueelle osoitetun retkeily- ja ulkoilualueen haittaavan viereisen ampumaradan toimintaa, elinkeinotoiminnan harjoittamista alueella sekä aiheuttavan taloudellisia menetyksiä aluetta koskevasta maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukaisesta rakentamisrajoituksesta johtuen. Valitukseen 25 liittyvässä vastaselityksessä on lisäksi katsottu retkeily- ja ulkoilualueen rajauksen perustuvan epä-tarkkoihin tietoihin.

Maakuntakaavassa on merkinnällä VR osoitettu retkeily- ja ulkoilualueita. Merkinnän kuvauksen mukaan sillä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä vapaa-ajan ja luontomatkailun alueita. Retkeily- ja ulkoilualueilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Retkeily- ja ulkoilualueita koskevassa suunnitelmääräyksessä todetaan muun muassa, että alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata virkistyskäyttöedellytyksien säilyminen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin mukaan maakuntakaavaan voidaan sitä vahvistettaessa tehdä oikaisunluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia. Ympäristöministeriö toteaa, ettei valituksessa vaadittua vähäistä suu- rempaa muutosta voida tehdä maakuntakaavan vahvistamiskäsittelyn yhteydessä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisten maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa virkistykseen sovel- tuvien alueiden riittävyteen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin ja 28 §:n 1 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Kyseistä maakuntakaavaa koskevat valtioneuvoston 30.11.2000 tekemän päätöksen mukai- set valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksella on luotava alueidenkäyttölliset edellytykset seudullisten virkistysalueiden muodostamiselle erityisesti Etelä-Suomessa ja suurilla kaupunkiseuduil- la.

Maakuntakaavassa on osoitettu merkitykseltään vähintään ylikunnalliset virkistysaluever- kostot maakuntakaavan selvityksiin perustuen. Hevosmäen ja Lylysmäen alue on maakun- takaavassa osoitettu retkeily- ja ulkoilualueeksi. Alueella on käytössä olevia ulkoilureittejä ja alue on aktiivisessa virkistyskäytössä. Alueen merkitys maakunnan virkistysalueverkos- ton osana on todettu maakuntakaavan virkistys- ja ulkoilualueselvityksessä. Alueen virkis- tuskäyttö perustuu maanomistajien ja kaupungin välisiin sopimuksiin. Alue on osoitettu vahvistetussa seutukaavassa virkistysalueeksi, joten maakuntakaava ei muuta alueen suun- nitteutilannetta tältä osin. Kyseessä oleva ampumarata sijaitsee maakuntakaavassa osoite- tun retkeily- ja virkistysalueen länsipuolella.

Valtioneuvoston antamat ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjeavot (53/1997) kos- kevat virkistysalueita taajamissa tai niiden välittömässä läheisyydessä. Kyseinen retkeily- ja virkistysalue ei sijaitse taajamassa tai taajaman välittömässä läheisyydessä, joten melu- tason ohjeavot eivät koske kyseistä ampumarataa. Valtatien 15 länsipuolella voimassa olevassa yleiskaavassa on osoitettu Myllykosken taajaman välittömään yhteyteen virkis- tysalue, jolta on valaistu ulkoilyyhteys kyseiselle retkeily- ja ulkoilualueelle. Ampumarata- toiminta edellyttää erillistä ympäristölupamenettelyä, jonka yhteydessä ratkaistaan tar- kemmin ampumameluun liittyvät kysymykset.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 § 4 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Maakuntakaavassa retkeily- ja ulkoilualueelle osoitetulla maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukaisella rakentamisrajoituksella on pyritty turvaamaan kyseisen virkistysalueen to- teuttamismahdollisuudet. Alueella ei saa myöntää lupaa rakennuksen rakentamiseen siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista. Rakentamisrajoitus on ehdollinen siten, et- tä lupa rakentamiseen on kuitenkin myönnettävä, jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäamisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa, eikä aluetta lunasteta tai suoriteta hai- tasta kohtuullista korvausta.

Maakunnan liitto on harkintavaltansa rajoissa päättänyt kaavaratkaisun sisällöstä kaavaa varten laadittuihin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin sekä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisesti maakuntakaavan sisältövaatimuksiin perustuen. Kaavaratkaisu on luonteeltaan alueen nykykäytön toteava, eikä siinä osoiteta muutoksia alueen maankäyttöön.

Retkeily- ja ulkoilualueen rajauksen osalta ympäristöministeriö toteaa, ettei maakuntakaavassa ole yksityiskohtaisesti ratkaistu retkeily- ja ulkoilualueen rajausta eikä sen toteuttamista. Maakuntakaavassa retkeily- ja ulkoilualueeksi osoitettu alue käsittää Hevosmäen ja Lylysmäen alueen, jolla on jo olemassa olevia ulkoilureittejä. Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaavan merkinnästä VR 1347 aiheudu maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaista kohtuutonta haittaa alueen maanomistajille ja ettei merkintä muutoinkaan ole lainvastainen.

Kouvolan Honkalamminsuon suojelualue

Ympäristöministeriö hylkää **valituksen 3**, jossa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Kouvolan Honkalamminsuolle merkinnällä S 2149 osoitetun suojelualueen osalta.

Perustelut

Valituksessa on katsottu, että Honkalamminsuo on osoitettu maakuntakaavassa suojelualueeksi riittämättömin perustein. Alueen suojelu estää turvetuotannon alueella, minkä on katsottu olevan kohtuutonta alueen taloudellisen hyötykäytön näkökulmasta. Valittajan omistaman maa-alueen laajuus on noin 119 hehtaaria, josta suojelualueen laajuus on noin 18 hehtaaria.

Suojelualueeksi maakuntakaavassa on osoitettu luonnonarvoiltaan maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä alueita tai kohteita. Suojelualueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Suojelualueella koskevan suunnittelu- määräyksen mukaan suojelualueeksi osoitetulle alueelle tai kohteelle ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka vaarantavat tai heikentävät alueiden luonto- ja ympäristöarvoja. Suojelun toteuttamistapa ratkaistaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisten maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa alueiden käytön ekologiseen kestävyyteen, vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön sekä luonnonarvojen vaalimiseen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin ja 28 §:n 1 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Kyseistä maakuntakaavaa koskevat valtioneuvoston 30.11.2000 tekemän päätöksen mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja koskevien erityistavoitteiden mukaisesti alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota. Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet. Turpeenottoalueiksi varataan ensisijaisesti jo ojitettuja soita. Turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja otettava huomioon erityisesti suoluonnon mo-

nimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset.

Maakuntakaavassa on osoitettu turvetuotantoalueiksi alueet, joilla on voimassa oleva ympäristölupa turpeenottoon sekä luonnontilaltaan pitkälle muuttuneita turvealueita, joiden ottotoiminnan edellytykset on selvitetty. Turvetuotantoalueet on selvitetty maakuntakaavan laatimisen yhteydessä. Honkalamminsuon suojelun perusteet on todettu maakuntakaavaa varten laadituissa luontoselvityksissä, joista käy ilmi Honkalamminsuon merkitys arvokkaana, laajalti luonnontilaisena ja pääosin ojittamattomana suokokonaisuutena yhdessä muiden Kajasuon suokompleksiin kuuluvien soiden kanssa. Honkalamminsuolla pesii lintudirektiivin liitteen I lajeista sääksi, metso ja kapustarinta. Honkalamminsuon on osa maakuntakaavassa osoitettua maakunnallisesti merkittävää itä-länsi-suuntaista viheryhteysverkostoa, jolla edistetään yhtenäisten luonnonalueiden säilymistä.

Alueen suojelu edellyttää suojelusopimuksen tekemistä maanomistajan kanssa sekä luonnonsuojelulain tai muun lain mukaista toteuttamismenettelyä, jonka yhteydessä ratkaistaan alueen suojelusta johtuvat korvaukset maanomistajalle.

Alueen suojelusta on mahdollista hakea korvausta luonnonsuojelulain nojalla. Maanomistaja voi tehdä alueelliselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle esityksen yksityisen suojelun alueen perustamisesta. Mikäli alue täyttää jonkin luonnonsuojelulain 10 § 2 momentissa luetellun suojelun alueen yleisen perustamisedellytyksen, voidaan alue perustaa luonnonsuojelulain 24 § 1 momentin nojalla yksityiseksi luonnonsuojelun alueeksi maanomistajan suostumuksella. Luonnonsuojelun alueen perustamispäätöstä ei saa antaa, elleivät maanomistaja sekä alueellinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ole sopineet alueen rauhoitusmääräyksistä ja aluetta koskevista korvauksista.

Turvetuotanto on ympäristöluvanvaraista toimintaa. Turvetuotannon edellytykset ratkaistaan ympäristönsuojelulain mukaisessa lupamenettelyssä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 § 4 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Maakuntakaavassa osoitettua suojelun aluetta koskee maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus, jolla on pyritty turvaamaan kyseisen suojelun alueen toteuttamismahdollisuudet. Alueella ei saa myöntää lupaa rakennuksen rakentamiseen siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista. Rakentamisrajoitus on ehdollinen siten, että lupa rakentamiseen on kuitenkin myönnettävä, jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäamisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä aluetta lunasteta tai suoriteta haitasta kohtuullista korvausta. Maakuntakaavan suojelun alueeseen ei liity suojelumääräystä, joten kyseisellä merkinnällä osoitettujen alueiden maanomistajiin ei kohdistu maakuntakaavasta aiheutuvia velvoitteita tai rajoitteita.

Ottaen erityisesti huomioon alueella todetut luonnonarvot ympäristöministeriö katsoo, että Honkalamminsuon suojelumerkintää on pidettävä perusteltuna. Maakuntakaavoituksen tehtävänä on sovittaa erilaiset alueidenkäytölliset tarpeet ja tavoitteet. Maakunnan liitto on harkintavaltansa rajoissa päättänyt kaavaratkaisun sisällöstä kaavaa varten laadittuihin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin sekä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisiin maakuntakaavan sisältövaatimuksiin perustuen. Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaavan merkinnästä S 2149 aiheudu maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaista kohtuutonta haittaa ja ettei merkintä muutoinkaan ole lainvastainen.

Pyhtään Långön ja Verssonpohjan retkeily- ja ulkoilualueet sekä maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta

Ympäristöministeriö hylkää Pyhtään Långön ja Verssonpohjan merkinnällä VR osoitettuja retkeily- ja ulkoilualueita sekä merkinnällä MU osoitettua maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta, koskevan **valituksen 5**.

Perustelut

Pyhtään Långön ja Verssonpohjan kaavamerkinnot

Valituksessa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Pyhtään Långön saaren ja Verssonpohjan alueelle merkinnällä VR osoitettujen retkeily- ja ulkoilualueiden sekä Verssonpohjan alueelle merkinnällä MU osoitetun maa- ja metsätalousvaltaisen alueen, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta, osalta. Merkintöjen vahvistamatta jättämistä on perusteltu muun muassa sillä, että kyseiset alueet kuuluvat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuviin alueisiin.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisten maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin; maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin ja 28 §:n 1 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Kyseistä maakuntakaavaa koskevat valtioneuvoston 30.11.2000 tekemän päätöksen mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa on rannikko- ja tunturialueilla osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Energiaverkoston sijoittamisessa on otettava huomioon muun muassa ympäröivä maankäyttö ja lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet ja -alueet sekä maiseman erityispiirteet. Maakuntakaavoituksella on luotava alueidenkäytölliset edellytykset seudullisten virkistysalueiden muodostamiselle erityisesti Etelä-Suomessa ja suurilla kaupunkiseuduilla.

Kaavan tulee maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 5 momentin nojalla maakuntakaavan sisältövaatimukseen liittyvät seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää. Selvitysten perusteella on voitava varmistua siitä, että maakuntakaava täyttää sille asetetut sisältövaatimukset. Kaavaa varten laadittavat selvitykset toimivat kaavan laatimisen lähtökohtana ja antavat perustelut kaavassa osoitetuille aluevarauksille.

Tuulivoiman tuotantoon soveltuvat alueet on selvitetty maakuntakaavan taustaselvityksessä "Tuulivoiman tuotantoon soveltuvien maa- ja merialueiden kartoitus Itä-Uudenmaan ja Kymenlaakson rannikkoalueilla. Itä-Uudenmaan liitto, Kymenlaakson liitto 2005". Selvityksessä on luokiteltu tarkastellut kohteet kolmeen luokkaan niiden jatkosuunnitteluun soveltuvuuden perusteella. Selvityksessä ei suositella muun muassa Pyhtään Heinäsaari-Långön alueen ottamista jatkosuunnitteluun ympäristövaikutusten perusteella. Selvityksen mukaan luonnon, maiseman ja virkistykseen kannalta arvokkaiden Heinäsaaren ja Långön saarien osoittaminen tuulivoimatuotantoon olisi ristiriidassa maakunnallisten virkistystarpeiden kanssa. Selvityksessä on tuotu esille muun muassa Långön merkitys maakunnalli-

sen virkistysalueverkoston kannalta. Munapirtin Verssonpohjan aluetta ei ole selvityksessä tarkemmin tarkasteltu. Verssonkankaan on todettu olevan maisemallisesti arvokasta harju- aluetta hiekkarantoineen, mistä johtuen alue on rajattu selvityksen ulkopuolelle.

Maakuntakaavan virkistys- ja ulkoilualueet on osoitettu maakuntakaavan virkistys- ja ulkoilualueselvityksen perusteella.

Ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavoituksen tehtävänä on sovittaa erilaiset alueidenkäytölliset tarpeet ja reunaehdot, kuten tuulivoiman tuotantoon soveltuvat alueet ja virkistysalueet. Maakunnan liitto on harkintavaltansa rajoissa päättänyt kaavaratkaisun sisällöstä kaavaa varten laadittuihin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin sekä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisiin maakuntakaavan sisältövaatimuksiin perustuen.

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava perustuu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin ja täyttää valituksessa tarkoitetulta osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset sisältövaatimukset ja edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista.

Palautteen huomioiminen

Valituksessa on esitetty, että kaavoitusprosessin aikana valittajan antamat palautteet eivät ole johtaneet muutoksiin kaavaratkaisun osalta. Valittaja katsoo, että palautteeseen annetut vastineet ovat päätelmiltään virheellisiä tai asiaan vaikuttamattomia siten, ettei muutosvaatimuksia olisi tullut hylätä esitetyillä perusteilla. Valittaja katsoo, ettei valittajan aiempaan palautteeseen ole kaikilta osin vastattu.

Palautteen keräämisen ja vastineiden laatimisen tarkoituksena on kaavan vuorovaikutusmenettelyn turvaaminen. Palautteen huomioon ottamisesta ympäristöministeriö toteaa, ettei maankäyttö- ja rakennuslaki anna subjektiivista oikeutta yhdellekään osallistajalle mielipiteiden tai vaatimusten täysimääräiseen huomioon ottamiseen kaavoituksessa, vaan kaavan laadinnassa osallisten osin ristiriitaisetkin tavoitteet joudutaan sovittamaan yhteen. Mielipiteeseen annettavan perustellun kannanoton sisältö on maakunnan liiton harkittavissa, eikä sen sisällöstä ole olemassa tarkempia säädöksiä.

Tuulivoiman tuotantoon varattujen alueiden riittävyys ja soveltuvuus

Valituksessa on katsottu, ettei maakuntakaavassa ole osoitettu riittävästi alueita tuulivoiman tuotantoon, mistä johtuen maakuntakaava ei täytä tuulivoiman mitoituksen osalta maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisia sisältövaatimuksia eikä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden asettamaa velvoitetta osoittaa tuulivoiman tuotantoon parhaiten soveltuvat alueet maakuntakaavassa. Valituksessa on katsottu, että maakuntakaavassa ei ole otettu huomioon mahdollisuutta tuulivoiman tuotannon yhteensovittamiseen alueen virkistyskäytön, luontoarvojen ja muun maankäytön kanssa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisten maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin; maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin ja 28 §:n 1 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Kyseistä maakuntakaavaa koskevat valtioneuvoston 30.11.2000 tekemän päätöksen mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan maakuntakaavoituksessa on rannikko- ja tunturialueilla osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Energiaverkoston sijoittamisessa on otettava huomioon muun muassa ympäröivä maankäyttö ja lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet ja -alueet sekä maiseman erityispiirteet. Maakuntakaavoituksella on luotava alueidenkäytölliset edellytykset seudullisten virkistysalueiden muodostamiselle erityisesti Etelä-Suomessa ja suurilla kaupunkiseuduilla.

Maakuntakaavassa osoitetut tuulivoiman tuotantoon soveltuvat alueet on osoitettu edellä mainittuun maakuntakaavan taustaselvitykseen ja siinä annettuihin suosituksiin perustuen. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisissa maakuntakaavan sisältövaatimuksissa tai valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa ei ole määritelty tuulivoiman tuotannon rakentamiselle mitoitusperusteita.

Ympäristöministeriö toteaa, että maakuntakaavoituksen tehtävänä on sovittaa yhteen erilaiset alueidenkäytölliset tarpeet ja reunaehdot. Maakunnan liitto on harkintavaltansa rajoissa päättänyt kaavaratkaisun sisällöstä kaavaa varten laadittuihin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin sekä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisiin maakuntakaavan sisältövaatimuksiin perustuen. Maakuntakaavassa on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti osoitettu tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten sopivat rannikkoalueet. Kaavan lainmukaisuutta arvioitaessa ei ole merkitystä sillä, olisiko joku toinen kaavaratkaisu ollut tarkoituksenmukaisempi. Ympäristöministeriö katsoo, että kaavaratkaisu täyttää valituksessa tarkoitelta osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset sisältövaatimukset ja edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista.

Kioton ilmastopimuksen ja kansallisen ilmasto- ja energiastrategian vastaisuus

Valituksessa on katsottu, että maakuntakaava on tuulivoiman tuotantoon soveltuvien alueiden vähäisyyden johdosta Kioton ilmastopimuksen ja kansallisen ilmasto- ja energiastrategian vastainen.

Ympäristöministeriö toteaa, ettei kansainvälistä ilmastopimusta tai kansallista ilmasto- ja energiastrategiaa sovelleta suoraan maakuntakaavoitukseen, vaan niiden sisältö välittyy maakuntakaavoitukseen lainsäädännön kautta, kuten maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimusten ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden välityksellä.

Tuulivoiman rakentamiseen liittyvät ohjeet ja tulkinnat

Valittaja on vastaselityksessään katsonut, että valittajan tuulivoimahanke on estynyt tuulivoimaloiden rakentamisesta annetun ympäristöministeriön ohjeen ja sen myötä muuttuneiden tulkintojen vuoksi.

Maakuntakaavassa osoitetaan ylikunnallisesti, maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviä aluevarauksia maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n 4 momentin mukaisesti. Ympäristöministeriö toteaa, että muiden kuin ylikunnallisesti merkittävien tuulivoiman tuotantoon liittyvien tuulivoimaloiden rakennushankkeiden suunnittelu ja toteuttaminen tulee tulkittavaksi yksityiskohtaisemman suunnittelun ja lupamenettelyjen yhteydessä.

Maakuntakaava ohjaa alueen yksityiskohtaisempaa maankäytön suunnittelua. Maakuntakaava on yleispiirteinen alueidenkäytön suunnitelma, jossa osoitetaan alueen maankäyttö pääpiirteissään. Maakuntakaavassa osoitetun aluevarauksen alueella voi olla vähäisessä

määrin myös muuta maankäyttöä, mikäli se ei ole ristiriidassa maakuntakaavassa osoitetun alueen päämaankäytön kanssa.

Maakuntakaavassa osoitetun aluevarauksen alueella voi olla vähäisessä määrin myös muuta maankäyttöä, mikäli ne eivät ole ristiriidassa keskenään.

Jatkosuunnittelun ohjeistaminen

Valituksessa on vaadittu Kymenlaakson liiton ohjaamista ottamaan huomioon jatkosuunnittelussa Långön ja Verssonpohjan alueiden soveltuvuus tuulivoiman tuotantoon, mikäli valituksessa esitettyjä muutoksia maakuntakaavan aluevarauksiin ja niihin liittyviin suunnittelumääräyksiin ei voida tehdä.

Kyseistä maakuntakaavaa koskevat valtioneuvoston 30.11.2000 tekemän päätöksen mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joiden mukaan maakuntakaavoituksessa on rannikko- ja tunturialueilla osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Tuulivoiman hyödyntämisen edellytykset tullaan tutkimaan tarkemmin tulevassa maakuntakaavoituksessa. Kymenlaakson liitto toteaa vastineessaan valituksesta, että maakuntakaavoituksen seuraavassa vaiheessa yhtenä täydennyskohteena tullaan selvittämään tuulivoiman tuotantoon soveltuvat alueet manneralueella.

Maakuntakaavan muuttamista koskevat vaatimukset

Valituksessa on vaadittu ympäristöministeriötä muuttamaan kaavaratkaisua siten, että Pyhtään Långön saarelle osoitettu retkeily- ja ulkoilualue muutettaisiin valittajan omistaman alueen osalta energiahuollon alueeksi tai tuulivoiman tuotantoon soveltuvaksi alueeksi, ja että Verssonpohjan tuulivoimatuotannon tukialueeksi suunniteltu alue osoitettaisiin energiahuollon alueeksi tai tuulivoimaloiden alueeksi. Mikäli edellä esitettyjä muutoksia ei voida tehdä, valituksessa on vaadittu Långön retkeily- ja ulkoilualan sekä Verssonpohjan maa- ja metsätalousvaltaisen alueen, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta, suunnittelumääräysten muuttamista siten, että pääasiallisen käyttötarkoituksen ohella alueille on mahdollista sijoittaa tuulivoiman tuotantoa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen toimenpidelupaharkinnan asettamisissa puitteissa. Valituksessa on lisäksi katsottu, että tuulivoiman tuotantoon soveltuvien maa- ja merialueiden selvityksessä vähintään kaikki 10 parhaaksi todettua kohdealuetta olisi tullut maakuntakaavassa osoittaa tuulivoiman tuotantoon.

Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin mukaan maakuntakaavaan voidaan sitä vahvistettaessa tehdä oikaisunluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia.

Ympäristöministeriö katsoo, etteivät valituksessa vaaditut muutokset ole luonteeltaan vähäisiä, vaan merkitsisivät laajempaa puuttumista maakuntakaavan sisältöön kuin maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin tarkoittama vähäisen muutoksen tekeminen vahvistavalle viranomaiselle maakunnan liiton suostumuksellakaan sallisi, joten vaadittuja muutoksia ei voida tehdä maakuntakaavan vahvistamiskäsittelyn yhteydessä.

Kouvolan Kajasuon suojelualue

Ympäristöministeriö hylkää **valituksen 7**, jossa on vaadittu Haminan ja Kouvolan kuntarajan tuntumaan merkinnällä S osoitetun Kajasuon suojelualan osoittamista laajempaan.

Perustelut

Valituksessa on katsottu, että maakuntavaltuuston ehdotusvaiheen päätös supistaa Kajasuon suojelualuetta vaarantaa alueen uhanalaisten eliöiden elinmahdollisuuksia ja alueelle osoitetun viheryhteyden toteutumisen. Valituksessa on katsottu, että suojelualan laajentaminen turvaisi Kymenlaakson merkittävimpiin suoalueisiin kuuluvan Kajasuon arvot ja sen merkityksen viheryhteydelle.

Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin mukaan maakuntakaavaan voidaan sitä vahvistettaessa tehdä oikaisunluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia. Ympäristöministeriö toteaa, ettei valituksessa vaadittua vähäistä suurempaa muutosta voida tehdä maakuntakaavan vahvistamiskäsittelyn yhteydessä. Suojelun laajentamisen edellytykset suon muihin osiin on mahdollista tutkia jatkosuunnittelun yhteydessä.

Maakunnan liitto on harkintavaltansa rajoissa päättänyt kaavaratkaisun sisällöstä kaavaa varten laadittuihin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin sekä maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisiin maakuntakaavan sisältövaatimuksiin perustuen. Ympäristöministeriö toteaa, ettei kaavan lainmukaisuutta arvioitaessa ole merkitystä sillä, olisiko joku toinen kaavaratkaisu ollut tarkoituksenmukaisempi.

Kouvolan Junkkarinvuoren retkeily- ja ulkoilualue

Ympäristöministeriö hylkää **valituksen 10**, jossa on vaadittu maakuntakaavan jättämistä vahvistamatta Kouvolan Junkkarinvuorelle merkinnällä VR 1348 osoitetun retkeily- ja ulkoilualueen osalta tai muuttamaan kaavaratkaisua siten, että alue osoitettaisiin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta.

Perustelut

Valituksessa on katsottu, että Junkkarinvuoren retkeily- ja ulkoilualuevaraus rajoittaa maanomistajia liiaksi. Alueen on katsottu palvelevan ainoastaan paikallista ulkoilukäyttöä.

Maakuntakaavassa on merkinnällä VR osoitettu retkeily- ja ulkoilualueita. Merkinnän kuvauksen mukaan sillä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä vapaa-ajan ja luontomatkailun alueita. Retkeily- ja ulkoilualueilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Retkeily- ja ulkoilualueita koskevassa suunnittelumääräyksessä todetaan muun muassa, että alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata virkistyskäyttöedellytyksien säilyminen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin mukaan maakuntakaavaan voidaan sitä vahvistettaessa tehdä oikaisunluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia. Ympäristöministeriö toteaa, ettei valituksessa vaadittua vähäistä suurempaa muutosta voida tehdä maakuntakaavan vahvistamiskäsittelyn yhteydessä. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisten maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin ja 28 §:n 1 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Kyseistä maakuntakaavaa koskevat valtioneuvoston 30.11.2000 tekemän päätöksen mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden

mukaan maakuntakaavoituksella on luotava alueidenkäytölliset edellytykset seudullisten virkistysalueiden muodostamiselle erityisesti Etelä-Suomessa ja suurilla kaupunkiseuduilla.

Kaavan tulee maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 5 momentin nojalla maakuntakaavan sisältövaatimuksiin liittyvät seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää. Selvitysten perusteella on voitava varmistua siitä, että maakuntakaava täyttää sille asetetut sisältövaatimukset.

Maakuntakaavassa on osoitettu merkitykseltään vähintään ylikunnalliset virkistysalueverkostot maakuntakaavan selvityksiin perustuen. Junkkarinvuoren merkitys maakunnan virkistysalueverkoston osana on todettu maakuntakaavan virkistys- ja ulkoilualueselvityksessä.

Junkkarinvuoren alue on osoitettu vahvistetussa seutukaavassa virkistysalueena, joten maakuntakaava ei muuta alueen suunnittelutilannetta tältä osin. Kymenlaakson liitto on vastineessaan todennut kyseisen merkinnän olevan alueen nykykäytön kannalta toteava.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 § 4 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on pidettävä silmällä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Maakuntakaavassa retkeily- ja ulkoilualueelle osoitetulla maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukaisella rakentamisrajoituksella on pyritty turvaamaan kyseisen virkistysalueen toteuttamismahdollisuudet. Alueella ei saa myöntää lupaa rakennuksen rakentamiseen siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista. Rakentamisrajoitus on ehdollinen siten, että lupa rakentamiseen on kuitenkin myönnettävä, jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa, eikä aluetta lunasteta tai suoriteta haitasta kohtuullista korvausta.

Virkistysalueen toteuttaminen on yleensä kunnan vastuulla. Virkistysalueen toteuttamisen yhteydessä maanomistajan kanssa sovitaan taloudellisista järjestelyistä ja sovitaan toteuttamisen yksityiskohdista.

Ympäristöministeriö katsoo, että maakuntakaava perustuu merkinnän VR 1348 osalta maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin. Kaavaratkaisu täyttää valituksessa tarkoitetulta osin maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaiset sisältövaatimukset ja edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista. Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaavan merkinnästä VR 1348 aiheudu maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaista kohtuutonta haittaa ja ettei merkintä muutoinkaan ole lainvastainen.

Valitusajan päättymisen jälkeen toimitettu valitus

Ympäristöministeriö jättää **valituksen 27** tutkimatta.

Perustelut

Kuntalain (365/1995) 93 §:n mukaan kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kuntalain 95 § 2 momentin mukaan tiedoksisaannon katsotaan tapahtuneen kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäville. Kymenlaakson maakuntakaavan, maaseutu ja luonto, hyväksymistä koskeva pöytäkirja on Kymenlaakson liitossa asetettu nähtäville 17.6.2009. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun, joten valitusaika on päätynyt 20.7.2009. Koska valitus on saapunut ympäristöministeriöön

valitusajan päättymisen jälkeen 13.8.2010, ympäristöministeriö jättää valituksen tutkimatta.

Vahvistamatta jätetty Haminan Summan vähittäiskaupan suuryksikön kohdemarkintä

Kaavaratkaisu ja selvitykset

Maakuntakaavassa on osoitettu kohdemarkinnällä km vähittäiskaupan suuryksikkö Haminan Summan alueelle, noin neljä kilometriä Haminan keskustasta länteen. Merkinnän kuvauksen mukaan sillä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittäviä maankäyttö- ja rakennuslain 114 §:n mukaisia vähittäiskaupan suuryksiköitä sekä vaikutuksiltaan niihin rinnastettavia myymäläkeskittymiä. Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan merkinnän tarkoittamalle alueelle saa sijoittaa maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä. Suuryksiköiden palvelutarjonnassa, mitoituksessa ja tarkemmassa sijoituksessa on varmistettava seudun palvelurakenteen tasapainoinen kehittäminen. Vähittäiskaupan suuryksiköitä kehitettäessä ja sijoitettaessa on varmistettava etteivät tehtävät toimenpiteet heikennä palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta seudun muissa osissa. Maakuntakaavassa ei ole määritelty vähittäiskaupan suuryksiköiden tarkempaa lukumäärää tai mitoitusta.

Vähittäiskaupan suuryksikön kohdemarkintä sijaitsee vahvistetun Kymenlaakson taajamia ja niiden ympäristöjä koskevan maakuntakaavan merkinnällä A/s osoitetulla taajamatoimintojen alueella, jolla on säilytettäviä vähintään maakunnallisesti merkittäviä rakennuskulttuurikohteita. Vahvistetussa maakuntakaavassa alueen länsipuolelle on osoitettu uusi moottori- tai moottoriliikennetie ja eritasoliittymä sekä luoteispuolelle merkinnällä TP työpaikka-alue, jolle on mahdollista sijoittaa paljon tilaa vaativaa erikoiskauppaa. Haminan keskeisten alueiden oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa alueelle on osoitettu merkinnällä P-1 palvelujen ja erikoistavarakaupan alue, joka on varattu yksityisille palveluille ja liikennehakuksille, paljon tilaa vaativalle myynti- ja varastotoiminnalle sekä erikoistavarakaupalle. Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakaupan myymälää. Lainvoimaisessa asemakaavassa alueelle on osoitettu merkinnöillä KL-1 ja KL-2 liikerakennusten korttelialueita, joille on mahdollista rakentaa paljon tilaa vaativaa erikoistavaran kaupan myymälätiloja yhteensä yli 90 000 k-m². Alue on nykyisellään pääosin rakentamaton, eikä alueen läheisyydessä sijaitse merkittäviä kaupallisia palvelukeskittymiä.

Vähittäiskaupan suuryksikön kohdemarkintä sijaitsee olemassa olevaan asutukseen nähden siten, että alle kilometrin etäisyydellä kohdemarkinnasta asuu noin 1800 henkeä ja alle kahden kilometrin etäisyydellä noin 5000 henkeä. Alle kolmen kilometrin etäisyydellä kohdemarkinnasta asuu noin 10 000 henkeä, jossa on mukana osa Haminan keskustan asukkaista.

Maakuntakaavan kaupallisten palvelujen selvityksessä on arvioitu ostovoiman kehitystä ja kaupan tilojen rakentamisen tarpeita Kymenlaaksossa vuoteen 2020 mennessä. Selvityksen mukaan Haminan markkinat ovat kohtalaisen hyvin tasapainossa suhteessa ostovoimaan. Noin 10 % haminalaisten ostovoimasta siirtyy kaupungin ulkopuolelle. Haminassa on liiketilajoja 37 600 k-m². Selvityksessä on arvioitu Kotkan ja Haminan seudun kaupallisten palvelujen lisäpinta-alan enimmäistarpeeksi keskustoissa 91 000 k-m² ja keskustojen ulkopuolella 89 000 k-m² sekä vastaavasti vähimmäistarpeeksi keskustoissa 47 000 k-m² ja keskustojen ulkopuolella 58 000 k-m². Haminan, Miehikkälän ja Virolahden muodostaman markkina-alueen vähimmäisliiketilatarpeeksi on arvioitu noin 34 000 k-m², josta Haminan osuus on noin 26 800 k-m², ja enimmäisliiketilatarpeeksi noin 58 000 k-m². Haminan lisäliiketiljan vähimmäistarpeeksi ilman tilaa vaativaa kauppaa on arvioitu noin 7 000 k-m², jo-

ka sisältää päivittäistavarakaupan, Alkon, apteekkien, muotikaupan ja muun erikoiskaupan tarpeet. Tästä päivittäistavarakaupan osuus on noin 2 000 k-m².

Kaupallisten palvelujen selvityksessä todetaan Summan alueella olevan kaupan hankkeita 68 000 k-m² tilaa vievää kauppaa sekä 67 000 k-m² hypermarkettia, kauppakeskusta ja outlet-keskusta varten. Kaupan hankkeiden todetaan ylittävän Haminan liiketilatarpeen selvästi. Hankkeiden katsotaan perustuvan paikallisen ostovoiman lisäksi merkittävästi myös venäläisten matkailijoiden ostovoimaan. Venäläisten matkailijoiden osuus Haminan vähittäis- ja autokaupan liikevaihdosta oli 9 % vuonna 2006.

Maakuntakaavan kaupallisten palvelujen selvityksen mukaan Summan uusi kaupan keskittymä muuttaisi alueen kauppapalveluiden verkkoa sekä markkinaosuuksia. Alueelle tulisi uusi seudullisesti merkittävä kaupan keskittymä, joka palvelisi seudun lisäksi myös matkailijoita. Alueen liikenteellinen saavutettavuus on hyvä. Alue on kiinni nykyisessä taajamarakenteessa, eikä sijoitu olevan yhdyskuntarakenteen ulkopuolelle. Alueen läheisyydessä asuu noin kolmasosa Haminan asukkaista ja alueella on toimiva joukkoliikenne. Uuden suuryksikön johdosta haminalaisten ei välttämättä tarvitsisi lähteä Kotkaan palvelutarjonnan paranemisen johdosta. Selvityksessä on yleisesti todettu, että laajamittainen kaiken tyyppisen kaupan sijoittaminen suuriin kauppakeskuksiin tai -keskittymiin keskustojen ulkopuolelle vaarantaa Kymenlaakson keskustojen elinvoimaisuuden. Koska keskustoihin kohdistuvia hankkeita on vähän maakunnan alueella, on uhkana, että keskustahakuisten vähittäiskaupan kehittyminen hidastuu. Samalla syntyy tilanne, jossa uusia mahdollisuuksia keskustatoiminnoille tarjoutuu vain keskustojen ulkopuolella, mikä ei ole yhdyskuntarakenteen ja palveluverkon kannalta toivottavaa. Haminaassa keskustan uudistushanke parantaa keskustan vetovoimaa merkittävästi ja lähes täyttää kuntalaisten keskustahakuisten toimintojen vähimmäistarpeen, joka on noin puolet Haminan kokonaistarpeesta.

Kaavaselostuksen mukaan tarvetta uusien suuryksiköiden osoittamiselle Haminaan ei ole. Summaan osoitettu vähittäiskaupan suuryksikkö vaikuttaisi toteutuessaan todennäköisesti merkittävästi Haminan keskustan kaupallisiin palveluihin. Liikennemäärät erityisesti yksityisautoilun osalta todennäköisesti kasvaisivat hankkeen toteutumisen myötä.

Haminan keskusta-alueelle laaditun kaupallisen selvityksen mukaan Haminan kaupallisen palveluverkon vahvuutena on ollut kaupan keskittyminen keskustaan ja sen reunalle. Selvityksessä todetaan, että Haminan keskusta on säilyttänyt merkittävän asemansa keskeisenä kauppapaikkana Haminan kaupunkiseudulla. Keskusta-alueen reunalla kaupan palvelut ovat lisääntyneet, mutta keskustan ulkopuolisia ratkaisuja ei ole toteutettu. Keskustan ainoa ulkopuolinen kaupan keskittymä on päivittäistavarakauppaan keskittynyt kauppakeskus Itäväylä, joka sijaitsee valtatie 7 tuntumassa, Summan ja keskustan välisellä alueella. Muut päivittäistavarakaupan kooltaan merkittävät yksiköt sijaitsevat keskustassa ja keskustan reunavyöhykkeellä. Selvityksen mukaan keskustassa on mahdollisuuksia toimintojen tiivistämiseen. Haminan koko kaupungin päivittäistavaramyynnin kerrosalatarpeeksi vuoteen 2020 mennessä on arvioitu 4440 k-m², josta keskustan osuus on 1600 k-m². Meneillään olevat hankkeet lisäävät keskustan päivittäistavarakauppaa noin 2000 k-m².

Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat maankäyttö- ja rakennuslain säännökset

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisten maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota muun muassa maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin sekä maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin ja 28 §:n 1 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Kyseistä maakuntakaavaa koskevat valtioneuvoston 30.11.2000 tekemän päätöksen mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa. Kaupunkiseutuja kehitetään tasapainoisina kokonaisuuksina siten, että tukeudutaan olemassa oleviin keskuksiin. Erityisesti kaupunkiseuduilla on selvitettävä toimiva liikennejärjestelmä sekä palvelujen saatavuutta edistävä keskusjärjestelmä ja palveluverkko sekä sen yhteydessä vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen. Alueidenkäytön suunnittelussa uusia huomattavia asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei tule sijoittaa irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta. Vähittäiskaupan suuryksiköt sijoitetaan tukemaan yhdyskuntarakennetta. Näistä tavoitteista voidaan poiketa, jos tarve- ja vaikutus selvityksiin perustuen pystytään osoittamaan rakentamisen olevan kestävä kehityksen mukaista. Lisäksi yhdyskuntarakenteen kehittämisessä pyritään vähentämään liikennetarvetta, parantamaan liikenneturvallisuutta ja edistämään joukkoliikenteen edellytyksiä.

Ympäristöministeriön johtopäätökset

Ympäristöministeriö jättää vähittäiskaupan suuryksikköä tarkoittavan merkinnän km Haminan Summan osalta vahvistamatta.

Perustelut

Vahvistetussa taajamia ja niiden ympäristöjä koskevassa maakuntakaavassa Haminan keskusta on osoitettu merkinnällä C keskustatoimintojen alueeksi, mikä mahdollistaa vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumisen Haminan keskustaan. Haminan alueelle ei ole vahvistetussa maakuntakaavassa osoitettu keskustan ulkopuolisia vähittäiskaupan suuryksiköitä. Esitetty muutos vahvistettuun maakuntakaavaan mahdollistaisi vähittäiskaupan suuryksikön sijoittumisen Haminan Summan alueelle, noin neljän kilometrin etäisyydelle Haminan keskustasta länteen. Suuryksikkö sijoittuisi liikenteellisesti keskeiselle paikalle, valtateiden 7 ja 26 välittömään läheisyyteen.

Maakuntakaavan kaupallisten palvelujen selvityksen mukaan muun kuin tilaa vievän vähittäiskaupan lisäliiketilän vähimmäistarve vuoteen 2020 mennessä on noin 7 000 k-m², josta päivittäistavarakaupan osuus on noin 2 000 k-m². Lisäliiketilän vähimmäistarve mahdollistaisi yhden vähittäiskaupan suuryksikön sijoittumisen Haminan alueelle.

Summan vähittäiskaupan suuryksikön toteutumisella olisi todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia seudulliseen keskusverkkoon, erityisesti Haminan keskustan asemaan. Vähittäiskaupan suuryksikkö heikentäisi Haminan keskustan kaupallisten palvelujen kehittämismahdollisuuksia. Maakuntakaavassa osoitettu vähittäiskaupan suuryksikkö ei tukeudu olemassa oleviin Kotkan ja Haminan seudun seudullisiin keskuksiin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamalla tavalla. Vähittäiskaupan suuryksikön sijainti ei tukisi yhdyskuntarakennetta. Vähittäiskaupan suuryksikkö sijaitsisi Haminan yhdyskuntarakenteen reuna-alueella, joten palvelujen saavutettavuus perustuisi pitkälti henkilöauton käyttöön, mikä lisäisi liikennettä ja siitä aiheutuvia päästöjä. Vähittäiskaupan suuryksikön toteuttamisesta johtuva yksityisautoilun lisääntyminen ja haitalliset vaikutukset Haminan keskustan asemaan eivät edistäisi olemassa olevien rakenteiden tarkoituksenmukaista ja tehokasta käyttöä sekä kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen käyttöä asiointimatkoilla. Tarve- ja vaikutus selvityksin ei ole voitu osoittaa, että Summan vähittäiskaupan suuryksikön toteuttaminen tukisi kestävä kehityksen tavoitteen toteutumista.

Maakuntakaavassa ei ole kohdamerkinnällä km osoitetun vähittäiskaupan suuryksikön osalta määritelty kaavamääräyksiin vähittäiskaupan suuryksiköiden määrää, kokoa, toteutuksen aikataulua tai kaupan laatua. Vähittäiskaupan suuryksikköä koskevan suunnittelumääräyksen mukaan suuryksiköiden palvelutarjonnassa, mitoituksessa ja tarkemmassa sijoituksessa on varmistettava seudun palvelurakenteen tasapainoinen kehittäminen, ja että vähittäiskaupan suuryksikköjä kehitettäessä ja sijoitettaessa on varmistettava etteivät tehtävät toimenpiteet heikennä palveluiden saavutettavuutta seudun muissa osissa. Ympäristöministeriö katsoo, ettei suunnittelumääräys esitetyssä muodossa turvaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamisen edistämistä koskevaa velvoitetta ja niiden välittymistä kuntakaavoitukseen riittävällä tavalla.

Ympäristöministeriö katsoo, ettei maakuntakaava täytä Haminan Summan merkinnällä km osoitetun vähittäiskaupan suuryksikön osalta maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia maakuntakaavan sisältövaatimuksia maakunnan tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen eikä ympäristön ja talouden kannalta kestävien liikenteen järjestelyjen kannalta. Maakuntakaavaa laadittaessa ei myöskään ole maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla otettu valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Vahvistamatta jätetty vähittäiskaupan suuryksikön kohdamerkintä on merkitty kaavakarttaan punaisella.

Oikaisunluonteiset korjaukset

Ympäristöministeriö on maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin nojalla tehnyt maakuntakaavaan seuraavat oikaisunluonteiset korjaukset:

- 1) Kaavakartalle on lisätty rasterimerkinnöin osoitettujen kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiden alueiden ma -kirjaintunnukset sekä eph -osa-aluemerkinnällä osoitettujen Haminan Honkaniemenkankaan ja Karijärven alueiden, joilla on ajoittain puolustusvoimien harjoitustoimintaa, numerotunnukset 17 ja 18.
- 2) Kaavakartalta on poistettu yhdeksän tarpeetonta ma 159 -tunnusta.
- 3) Kouvolan Okanniemeen merkinnällä ET osoitetun yhdyskuntateknisen huollon alueen numerotunnus 2033 on lisätty kaavakartalle.
- 4) Kouvolan Selänpäänkankaalle merkinnällä EP1 osoitetun puolustusvoimien alueen, jolla on Natura 2000-kohteita, neljä numerotunnusta 35 on lisätty kaavakartalle.
- 5) Maakuntakaavan merkinnät ja määräykset sisältävän osion otsikko "Kaavamerkintä / planbeteckning" on muutettu muotoon "Kaavamerkinnät ja -määräykset / Planbeteckningar och -bestämmelser".

Korjauskehotus

Ympäristöministeriö kehottaa Kymenlaakson liittoa tekemään seuraavat korjaukset maakuntakaavaan:

- 1) Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen kohdamerkinnän väri korjataan yhteneväksi kaavakartan merkintöjen kanssa.

- 2) Melualueen merkinnän kuvaus korjataan puolustusministeriön lausuntoon liittyvässä Pääesikunnan lausunnossa esitetyn mukaiseksi.
- 3) Viivamerkintöjen "Moottori- tai moottoriliikennetie" ja "Kaksiajoratainen valta-, kanta- tai seututie tai pääkatu" esitystavat korjataan taajamia ja niiden ympäristöjä koskevan maakuntakaavan kanssa yhteneviksi. Kaavamerkintöihin ja -määräyksiin lisätään kaavamerkinnät "Nykyiset tiet ja linjat" ja "Uudet tiet ja linjat" määräyksineen taajamia ja niiden ympäristöjä koskevan maakuntakaavan kanssa yhtenevällä tavalla.
- 4) Kaavaselostuksen sivulla 9 kohdassa "Esihistoriaan kuuluvat ympäristöt" muinaisjäännöselvityksiä koskevat virheelliset tiedot muinaisjäännösinventointien vanhentuneisuuteen liittyen korjataan opetusministeriön lausuntoon liittyvän Museoviraston lausunnon perusteella.
- 5) Kaavaselostuksen kohdassa "3.3 Kulttuuri ja rakennusperintö" selostetaan, mitä liitteen 1 luettelossa "Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue, valtakunnallisesti merkittävä", lyhenteet RKY ja MAO tarkoittavat.
- 6) Kaavaselostuksen sivuilla 51 ja 52 merkintöjen muinaismuistoalue ja muinaismuistokohde tiedot korjataan opetusministeriön lausuntoon liittyvässä Museoviraston lausunnossa esitetyn mukaiseksi.
- 7) Kaavaselostuksen sivulla 68 virheellisessä järjestyksessä olevat pyöräily-, patikointi- ja melontareittien merkinnät korjataan.
- 8) Kaavaselostuksen sivulla 77 oleva merkinnän "Kaksiajoratainen valta-, kanta- tai seututie tai pääkatu" perusteluissa todetaan liikenne- ja viestintäministeriön lausunnon mukaisesti valtateiden 6, 12 ja 15 parantaminen nykyisillä paikoillaan 1- tai 2-ajorataisina teinä.
- 9) Kaavaselostuksen kohtaan "3 Maakuntakaavaratkaisun sisältö" lisätään puuttuvat arvokkaan geologisen muodostuman, Natura 2000- ja luonnonsuojelukohteen, luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeän alueen, Unescon maailmanperintökohteen sekä luonnonsuojelualueen kohdemerkinnät kyseisten merkintöjen kuvausten yhteyteen.
- 10) Kaavaselostuksen liitteen 1 valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien, kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiden alueiden kohdeluetteloihin lisätään sijaintikunnat.
- 11) Kaavaselostuksen liitteen 1 luonnonsuojelualueiden ja -kohteiden luetteloiden tunnukset ja nimet korjataan Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristöministeriölle maakuntakaavasta antaman lausunnon mukaisesti.

Maakuntakaavan vahvistaminen

Ympäristöministeriö katsoo, että vahvistettavaksi saatettu Kymenlaakson maaseutu- ja luontoalueita koskeva maakuntakaava sekä 28.5.2008 ja 18.1.2010 vahvistetun Kymenlaakson taajamia ja niiden ympäristöjä koskevan maakuntakaavan muutos muilta kuin edellä vahvistamatta jätetyiltä osin täyttävät niille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetetut sisältövaatimukset. Koska vahvistettavaksi saatetun maakuntakaavan tai maakuntakaavan muutoksen vahvistamiselle ei muilta osin ole maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 3 momentista johtuvaa estettä, ympäristöministeriö vahvistaa Kymenlaakson maaseutu- ja

luontoalueita koskevan maakuntakaavan sekä Kymenlaakson taajamia ja niiden ympäristöjä koskevan maakuntakaavan muutoksen. Samalla ympäristöministeriö vahvistaa myös alueella voimassa olevan seutukaavan kumoamisen.

Maakuntakaavan voimaantulo

Ympäristöministeriö määrää maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n perusteella maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Jatkosuunnitteluohjeet

Ympäristöministeriö kehottaa Kymenlaakson liittoa tulevassa maakuntakaavoituksessa otamaan huomioon seuraavan kaavakarttaan liittyvän puutteen. Kaavakartalla on osoitettu valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet rasterimerkinnöin. Kaavakartalta puuttuu kaavaselostuksen luettelossa merkinnällä ma 125 todettu Kuorsalon kylä, joka on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Jatkotoimenpiteet

Kymenlaakson liiton on maankäyttö- ja rakennusasetuksen 93 §:n mukaisesti kuulutettava maakuntakaavan voimaantulosta.

Kymenlaakson liiton tulee lisäksi lähettää maakuntakaava tiedoksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen 95 §:n mukaisille viranomaisille otettavaksi huomioon suunnittelussa, päätöksenteossa sekä alueiden käyttöä koskeviin toimenpiteisiin ryhdyttäessä.

Oikeusvaikutukset

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin mukaisesti maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentin mukaisesti viranomaisten on suunnitellaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Sovelletut oikeusohjeet

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) 4 § 3 mom., 9 §, 17 §, 24 § 2 mom., 25 §, 27 §, 28 §, 29 §, 30 § 2 mom., 31 §, 32 §, 33 §, 65 §, 93 §, 95 §, 114 §, 188 § 3 mom., 191 § 4 mom. ja 201 §

Maankäyttö- ja rakennusasetus (895/1999) 1 §, 10 §, 12 §, 93 § ja 95 §

Ympäristöministeriön asetus (31.3.2000) maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä

Kuntalaki (365/1995) 94 § ja 95 §

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 10 § 2 mom., 24 § 1 mom.

Muinaismuistolaki 1 § (295/1963)

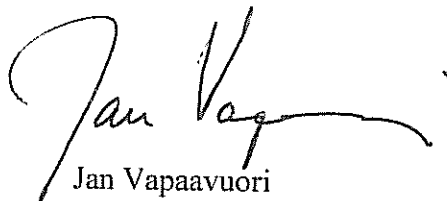
Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Ympäristöministeriön asetus ympäristöministeriön maksullisista suoritteista (1205/2006) 3 §

Muutoksenhaku

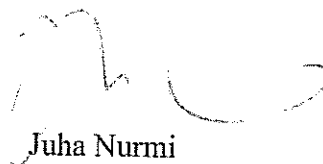
Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Asuntonministeri

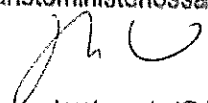
Jan Vapaavuori

Ylitarkastaja

Juha Nurmi

LIITTEET Valitusosoitus
Oikaisuvaatimusohje

Jäljennöksen oikeaksi todistaa
Helsingissä ympäristöministeriössä
14.12.2010
Ylitarkastaja JUHA NURMI